

BIG BAZAAR
Grocery, Sweets & Catering
*Fresh Vegetables Every Thursday
*Book your catering now.
Baljinder S. Ben
Ph: 317-640-2400
Like our Facebook page:
BigBazaarIndianGrocery
5425 E. Thompson Rd., Indianapolis IN 46237

Mela
INDIAN RESTAURANT • PUB
ਮੇਲਾ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਦਾ ਖਾਣਾ ਇਕ ਵਾਰ ਖਾਓਗੇ, ਵਾਰ ਵਾਰ ਆਓਗੇ
Baljinder S. Ben
Ph: 317-869-2400

22KT GOLD ANTIQUE JEWELRY
Regal Jewels
773-262-4377 BUY OR ORDER ONLINE 773-517-8574
www.RegalJewels.com

Buying/Selling in Michigan
All types of Residential & Commercial properties. Gas Stations, Liquor Stores, Hotels, Plazas, Truck Terminals etc.
Raj S. Shergill
Broker
5820 N Canton Center Rd, Suite 145
734-751-4455 (Cell)
Rajshergill@yahoo.com
CANTON REALTY

Twenty-Fifth Year of Publication ਮਿਡਵੈਸਟ ਐਡੀਸ਼ਨ Price 50¢
ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ
Email: punjabtimes1@gmail.com
www.punjabtimesusa.com
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼
Punjab Times, Vol 26, Issue 1; January 4, 2025 20451 N. Plum Grove Rd., Palatine, IL 60074 Ph: 847-359-0746, Fax: 847-705-9388

ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਾ ਅਸਤੀਫਾ ਹੋਵੇਗਾ ਮਨਜ਼ੂਰ

ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਦੋ ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਸੁਣਾਏ ਫ਼ੈਸਲੇ ਵਿਚ ਵਰਕਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਅਸਤੀਫਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਕੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਕੱਤਰੇਤ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ

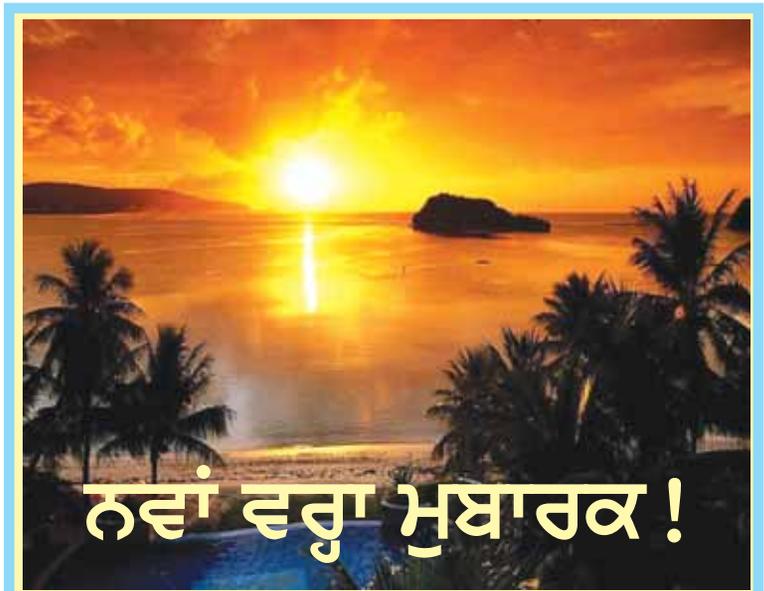
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਵਰਕਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਾ ਅਸਤੀਫਾ ਨਵੇਂ ਵਰ੍ਹੇ ਯਾਨੀ ਜਨਵਰੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਫਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਵਰ੍ਹੇ ਹੀ ਪਾਰਟੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਭਰਤੀ ਮੁਹਿੰਮ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ। ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਸੈਕਟਰ 9 ਸਥਿਤ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ 'ਤੇ ਕੋਰ ਕਮੇਟੀ, ਵਰਕਿੰਗ ਕਮੇਟੀ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨਾਂ ਤੇ ਹਲਕਾ ਇੰਚਾਰਜਾਂ ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਵਰਕਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਹ ਫ਼ੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦਾ ਦੌਰ ਦੇਰ ਰਾਤ ਤੱਕ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਸੂਤਰ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਿਆਸੀ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਪੁੱਛੀ।

ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ

ਆਪਣਾ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਦੋ ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਸੁਣਾਏ ਫ਼ੈਸਲੇ ਵਿਚ ਵਰਕਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਅਸਤੀਫਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ

ਕੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਕੱਤਰੇਤ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੇਵਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਵਰਕਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਸਮਾਂ ਮੰਗ ਲਿਆ ਸੀ। ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਮੁਹਿੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਰਕਰਾਂ, ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮੈਂਬਰ ਤੇ ਡੇਲੀਗੇਟ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਜਿਹੜੇ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪੂਰੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਹੋਣ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵੀ ਲੰਬੀ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਵਰਕਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਾ ਅਸਤੀਫਾ ਜਨਵਰੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਫਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਇਸ (ਬਾਕੀ ਸਫਾ 4 'ਤੇ)

ਨਵਾਂ ਵਰ੍ਹਾ ਮੁਬਾਰਕ!

'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ, ਸਰਪ੍ਰਸਤਾਂ, ਸਨੇਹੀਆਂ, ਲੇਖਕਾਂ ਸ਼ੁਭਚਿੰਤਕਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਵਰ੍ਹੇ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਮੁਬਾਰਕਾਂ!
ਪੰਜਾਬ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦੇ ਉੱਜਲੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਉਮੀਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਵਾਂ ਸਾਲ ਆਪ ਸਭ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤੰਦਰੁਸਤ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਵੀਆਂ ਪੁਲਾਂਘਾਂ ਪੁੱਟਦਾ ਹੋਇਆ, ਸਭ ਦੀਆਂ ਸਫਲਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਵੀਆਂ ਬੁਲੰਦੀਆਂ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚਾਏਗਾ। ਸਾਡੀ ਦੁਆ ਹੈ ਕਿ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਨਾਲ ਆਪ ਸਭ ਦਾ ਸਨੇਹ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣਿਆ ਰਹੇ। ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਮੁਬਾਰਕ ਅਤੇ ਸ਼ੁਭਕਾਮਨਾਵਾਂ!
-ਅਦਾਰਾ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼'

ਘਰ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਅਤੇ ਖਰੀਦ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਕਾਲ ਕਰੋ
Buying or Selling Home?
Contact **PRADEEP SINGH**
COLDWELL BANKER REALTY
SCAN TO BEGIN YOUR HOME SEARCH
847-322-5832
ishowhomes@yahoo.com
1501 E Woodfield Rd Ste 113E, Schaumburg 60173

India Palace Restaurant And Banquet Hall
Best Price Wholesale
Ph: 630-400-0996
Lakhvir S. Johal
Ph: 317-709-7800
Restaurant-Fine Indian Cuisine
(Ph: 317-298-0773)
Banquet Hall Available Up to 550 People
Amber Carmel Ph: 317-580-0828
Amber Indianapolis Ph: 317-578-4400
Royal, Indianapolis, 317-893-2633
Desi Bazar Grocery Store Restaurant, Ph: 317-888-2040
Desi Bazar Indianapolis, Ph: 317-709-7800

Singh Auto Group
3983 ST RD 38E
Lafayette, IN 47905
Ph: 765-607-1300
www.singhautosgroup.com
University Motors
3312 Klondike Rd, West Lafayette, IN 47906
Ph: 765-497-1100
www.universitymotors1.com
Serving Indian American community over 30 years in Midwest for their auto needs.
ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਡੀ ਖਰੀਦਣ ਜਾਂ ਵੇਚਣ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ:
Jaspal S. Ghotra: 765-337-5151

RESTAURANT SUPPLY WHOLESALER
ਉੱਚ ਕੁਆਲਿਟੀ ਦੇ ਭਾਂਡਿਆਂ, ਪਤੀਲੇ, ਕੁੱਕਵੇਅਰ, ਸਰਵਵੇਅਰ, ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਜੂਸਰ, ਐਸਪਰੈਸੋ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਅਤੇ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਮਾਨ ਲਈ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:
Prag International RAVI KAPOOR CEO
1125 Howard Street, Elk Grove Village, IL 60007
Ph: 847-979-5970, 847-979-5990, 847-228-0150, pragint@aol.com

Regal Jewels
773-262-4377 www.RegalJewels.com
LITTLE INDIA CHICAGO
2625 W. Devon Ave. Chicago, IL 60659
www.RegalJewels.com
PH: 773-262-4377 WA: 773-517-0574

ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜੇ ਦੀ ਸਮੂਹ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਨੂੰ ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ!

ਨਵੇਂ ਵਰ੍ਹੇ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਆਮਦੀਦ ਆਖਦਿਆਂ ਅਤੇ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ 'ਚ ਵੱਸਦੀ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸਾਲ 2025 ਮੁਬਾਰਕ

ਵਨ ਬੀਟ ਮੈਡੀਕਲ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਤਿੰਨਾਂ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ

ਫਰੀ ਸੇਵਾ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਤੇ ਅਨੁਭਵੀ ਡਾਕਟਰਾਂ ਤੇ ਸਰਜਨਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ **ਫਰੀ ਸੇਵਾ**

- ਮੈਡੀਕਲ ਵਿਭਾਗ
- ਗੰਭੀਰ ਰੋਗ ਵਿਭਾਗ
- ਇਸਤਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਰੋਗ ਵਿਭਾਗ
- ਟੀ. ਬੀ. ਅਤੇ ਛਾਤੀ ਰੋਗ ਵਿਭਾਗ
- ਹੱਡੀ ਰੋਗ ਵਿਭਾਗ
- ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਰੋਗ ਵਿਭਾਗ
- ਸਾਧਾਰਨ ਰੋਗ ਵਿਭਾਗ
- ਸਰਜਰੀ ਵਿਭਾਗ
- ਨਵਜੰਮੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਰੋਗ ਵਿਭਾਗ

* ਥਿਰਧਾਂ, ਵਿਕਲਾਂਗਾਂ, ਨਿਮਾਣਿਆਂ, ਨਿਤਾਣਿਆਂ ਦਾ ਪਹਿਲ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਇਲਾਜ
* ਨੇੜਲੇ ਇਲਾਕਾ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਬਲੱਡ ਬੈਂਕ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਉਪਲਬਧ (95545-71155)

ਵਨ ਬੀਟ ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਫਰੀ ਲੰਗਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ

ਸ. ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਿੰਘ ਮੁਖੀ
ਵਨ ਬੀਟ ਮੈਡੀਕਲ ਗਰੁੱਪ

ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਵਾਸਤੇ ਦਵਾਈਆਂ, ਟੈਸਟ, ਅਪ੍ਰੇਸ਼ਨ, ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਫਰੀ ਉਪਲਬਧ

ਫਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਸੰਪਰਕ:

95547-71122, 63898-31313

ਸ. ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ
ਸੰਸਥਾਪਕ/ਚੇਅਰਮੈਨ
ਵਨ ਬੀਟ ਮੈਡੀਕਲ ਗਰੁੱਪ

ਵਨ ਬੀਟ ਕਾਲਜ ਆਫ ਮੈਡੀਕਲ ਸਾਇੰਸਜ਼

ਦਾਖਲਾ ਸ਼ੁਰੂ

D. Pharmacy
B. Pharmacy

ਦਾਖਲਾ ਸ਼ੁਰੂ

B.Sc Nursing
G.N.M. & A.N.M.

ਦਾਖਲਾ ਸ਼ੁਰੂ

Dip. in O.T. Tech.
Dip. in Optometry

ਦਾਖਲਾ ਸ਼ੁਰੂ

ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ ਕੰਟੀਨ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਉਪਲਬਧ

Contact us: 97210-28501, 85430-74503

Website : www.onebeathospitals.in

Bhira, Uttar Pradesh 262901, India

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:
847-359-0746

GoldenKey LENDING
Grow your business with our Strategic **COMERCIAL LOAN SOLUTIONS**
Partner with us for expert guidance and support
Contact Us at **317-620-4100**
www.goldenkeylending.com
We speak your Language
English • ਪੰਜਾਬੀ • ਹਿੰਦੀ • اردو
325 S. College Avenue, Indianapolis, Indiana 46202
NMLS 147421

ਤੰਦੂਰੀਏ ਅਤੇ ਕਿਚਨ ਹੈਲਪਰ ਦੀ ਫੌਰੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਆਇਓਵਾ ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਇੰਡੀਅਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਤੰਦੂਰੀਏ ਅਤੇ ਕਿਚਨ ਹੈਲਪਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

* ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਫਰੀ

ਚਾਹਵਾਨ ਕਾਲ ਕਰੋ:
ਮਿ. ਸਿੰਘ ਫੋਨ: 515-291-1961

ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਲਈ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੌਕਾ!

ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਡਰਾਈਵਰ ਭਰਤੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।

WE'RE HIRING!

OTR Drivers
Michigan Terminal
MI to TX dedicated runs

ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਟਰਮੀਨਲ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਓ ਟੀ ਆਰ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਤੋਂ ਟੈਕਸਸ ਅਤੇ ਟੈਕਸਸ ਤੋਂ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਲਈ ਪੱਕੇ ਲੋਡ।

Contact Us For Details
ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:

+1 (734) 209-1964
+1 (734) 228 6300

Matrimonials

ਲੜਕੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

looking for a USA Citizen match for 6/1988 born, 5'9" divorced girl and has one child living with. She has completed her nursing associate in India, currently working in India and holding a Canada visitor visa. The girl belongs to Punjab (Ludhiana). Please contact us at: Cell 262-960-7366. 47-49

Jat Sikh family seeks a comparable match from a progressive family for their 1991 born, 5' 7", US-born daughter. Her background is in chemical engineering, and she is currently a department manager at a Fortune 500 multinational corporation. She lives in Chicago. Please contact with details at surjitkaur1937@outlook.com or 224-422-4773. 44-47

ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਗਿੱਲ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ 24 ਸਾਲਾ 5'10" ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਜੰਮਪਲ ਪਗਤੀਧਾਰੀ ਪੁੱਤਰ ਲਈ ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ ਸੋਹਣੀ, ਸਿਆਣੀ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਲੜਕਾ ਸਿਵਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਕਰ ਕੇ ਵਧੀਆ ਨਾਮੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਫਰਮ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰਿਵਾਰਕ ਅਤੇ USA ਦੀ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾ ਚਾਹਵਾਨ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ: 604-763-7068 ਜਾਂ ਈ-ਮੇਲ ਕਰੋ gillco1977@gmail.com

Arora family seeks a compatible match for their 33 years, 5'11" handsome turbaned son. Boy has done Masters (Data science and Analytics) from University of Illinois Urbana Champaign & working as a Software engineer in reputed company in Chicago. He is willing to relocate within United States. He is on H1B visa and green card (I-140) is under process. Cast no bar. Please Contact us at +1 2176488985 (Call/ WhatsApp), +91 9289886133(whatsapp) or Email at: tejveeraroras@gmail.com

Looking for Suitable Ramgarhia Sikh Dhiman match in USA/CANADA for our well settled boy (US Citizen), July 1994 born in Ludhiana 5'4", residing in Michigan (Canton). Bachelors degree holder and currently working as a Embedded Software Engineer. please call us at : +17343532316

ਅਮਰੀਕਾ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਜੱਟ ਸਿੱਖ, ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਦੇ ਉਮਰ 53 ਸਾਲ, 5'11" ਤਲਾਕਸੂਦਾ (ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਨਹੀਂ) ਲਈ ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਯੂ.ਐਸ.ਏ. ਜਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਰਹਿੰਦੀ 40 ਤੋਂ 45 ਸਾਲ (ਬਿਨਾਂ ਪੇਪਰਾਂ ਤੋਂ ਜਾਂ ਪੱਕੀ) ਜੀਵਨ-ਸਾਥਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਚਾਹਵਾਨ ਫੋਨ ਨੰਬਰ 414-213-2096 'ਤੇ ਜਾਂ ਈ-ਮੇਲ harminder121270@gamil.com 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ। 52-03

Ramgarhia Family seeks a suitable match for their USA Born and Raised 30 year 5'6.5" Gursikh Boy, PhD. Girl should be Gursikh and educated. Caste no bar. If you are interested please call us at 224-422-4773.

SUPER TRAVEL

847-676-9090, 773-465-5566

E-mail: supertravel2003@live.com

Lowest Fares With Excellent Service

United Airlines
British Airways

Etihad, Air India,
KLM, Lufthansa,
Delta, Qatar Airlines.

For Emergency
Call anytime at
847-436-9010

EARLY BIRD SALE!!!!

Domestic fares
available

UMATRAVELS

2541 W. Devon Ave.,
Chicago, IL 60659

For Delhi Amritsar-Bombay Ahmedabad,
Hydrabad-Madras

Call For Special Sale Fares

Call: 773-338-5603

Punjab Times
Established in 2000
25th Year in Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018
Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388
Email:punjabtimes1@gmail.com
www.punjabtimesusa.com

Founder Editor:
Amolak Singh Jammu
Managing Editor
Jaspreet Kaur
Editor
Lakhvinder S. Johal
Astt. Editor
Amrit Pal Kaur

Photographer
Kamaljit Singh Viridi
Ph. 847-502-2703

Our Columnists
Gurbakhsh Singh Bhandal
Buta Singh
Tarlochan Singh Dupalpur

Correspondents
California
Ashok Bhaura
New York
Iqbal S. Jabowalia
917-375-6395

Postmaster: Please send
address changes to Punjab Times,
20451 N. Plum Grove Rd., Palatine,
IL 60074

Distributed in:
California, Illinois, Indiana, Ohio,
Michigan, Wisconsin, Mississippi,
Iowa, Arkansas, Massachusetts,
Texas, Virginia, Nevada, Washington,
Oregon, Arizona, Georgia, Florida,
New York, New Jersey, Connecticut,
Oklahoma, Pennsylvania, Missouri,
Kentucky, Kansas.

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 130 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ
ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ
ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ
ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ
ਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ ਛਪੇ ਜਾਂਦੇ
ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹੋਣ
ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ।
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ
ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ
ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ
ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ
ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ
ਪੁਸ਼ਟੀ ਆਪ ਕਰ ਲੈਣ।

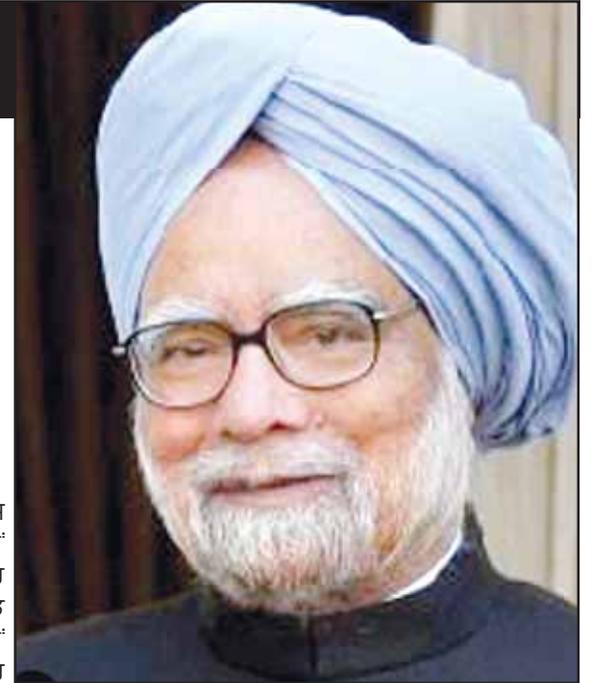
Disclaimer
The views expressed in the
articles published in the columns
of Punjab Times are that of
their writers, and it is not
implied that Punjab Times
endorses them.

Sameway Punjab Times
does not necessarily endorse
the claim made in the
advertisement published in
Punjab Times.

All disputes subject to
Chicago jurisdiction.

ਸਮਾਧੀ ਦੀ ਸਿਆਸਤ

ਐੱਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦਸਤਾਰਧਾਰੀ
ਸਿੱਖ ਸਨ, ਇਸ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਾਧੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਏਨਾ ਬਿਖੇੜਾ ਖੜ੍ਹਾ
ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਇਸ
ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿਣਾ
ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਇਸ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਡਾ.
ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਉੱਘੇ ਆਗੂ ਵੀ ਸਨ।

ਡਾਕਟਰ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲਿਆਕਤ
ਸਰਾਫ਼ਤ ਦੀ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਕਾਇਮ ਸੀ। ਆਪਣੀ
ਬੌਧਿਕ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਬਲਬੂਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ
ਅਹੁਦੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਉੱਘੇ
ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਦਰਜ
ਕਰਵਾਉਣਾ ਕੋਈ ਸੌਖਾ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ 26 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ 92
ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ
ਕਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਹਾਂਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ
ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚਰਚਾਵਾਂ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਗਰਮ
ਹੈ। ਕੋਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੇਦਾਗ਼ ਸਿਆਸੀ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ
ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਕੋਈ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ
ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ
ਮੰਦੀ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਵੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਰਥਚਾਰੇ ਨੂੰ
ਨਵੀਂ ਦਿਸ਼ਾ ਦਿੱਤੀ। ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਦੀ ਸਮਾਧੀ ਸੰਬੰਧੀ ਸਿਆਸਤ ਵੀ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਈ
ਹੈ।

ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ 'ਚ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ
ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ

ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ

ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ ਹਾਸਲ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ
ਸਿਆਸੀ ਜੀਵਨ 'ਚ ਵੀ ਕਈ ਖਾਸ ਉਪਲੱਬਧੀਆਂ
'ਤੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰੀ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਡਾ.
ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਤੋਂ
ਪਹਿਲਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨਿਭਾਈਆਂ ਤੇ
ਆਪਣੀ ਲਿਆਕਤ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ
ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ 'ਚ ਆਪਣੀ ਡਿਗਰੀ ਪੂਰੀ

ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਕੈਂਬਰਿਜ਼
ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ
ਮਾਸਟਰਜ਼ ਤੇ ਫਿਰ
ਅੰਕ ਸ ਫੌਰ ਡ
ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ
ਡੀਫਿਲ ਕੀਤੀ। ਉਹ
1982 ਤੋਂ 1985 ਤੱਕ
ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਵਜੋਂ ਵੀ
ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਰਹੇ। ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ
ਸਿਆਸਤ ਉਦੋਂ ਚਮਕੀ ਜਦੋਂ 1991 'ਚ ਕੇਂਦਰੀ
ਖਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਮਗਰੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ
ਦੀਵਾਲੀਆਪਨ ਦੀ ਲੀਕ ਤੋਂ ਉਚੇ ਖਿੱਚ ਲਿਆ।
ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਕਿਰ
ਬਹੁਤ ਲੰਬਾ ਹੈ। ਇਕ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਮੁਤਾਬਕ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਨੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ
ਸਵਾ ਸੌ ਦੇ ਕਰੀਬ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਕੀਤੀਆਂ
ਤੇ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਸਰਕਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਹਰੇਕ ਸਵਾਲ ਦਾ
ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਚਲਾਉਣ ਵੇਲੇ ਕੋਈ
ਉਣਤਾਈ ਹੋਈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਰੂਪ ਵਿਚ
ਸਵਿਕਾਰਿਆ। ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ 1984
ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਲਈ ਸੰਸਦ 'ਚ ਸਰਕਾਰ
ਵਲੋਂ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਮੈਂ ਸ਼ਰਮ
ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਝੁਕਾਉਂਦਾ ਹਾਂ।" ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਦੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦਾ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵੱਡਾ ਰੂਪ
ਹੈ। ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਖੁਦ ਤੋਂ ਵੱਡੀਆਂ
ਆਸਾਂ ਉਮੀਦਾਂ ਸਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ
ਸੀ ਕਿ "ਬੇਸ਼ੱਕ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਕੁਝ ਭੁੱਲਾਂ
ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਪਰ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਭਵਿੱਖ ਮੇਰੇ
'ਤੇ ਮਿਹਰਬਾਨ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀ ਨਰਮੀ
ਵਰਤੋਗਾ।"

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਲੱਖਣ ਰਸੂਖ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ
ਲੰਬੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਹਾਂਤ ਮਗਰੋਂ ਪੂਰਾ
ਦੇਸ਼ ਇਸ ਸੋਗ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਪਰ ਦੇਹਾਂਤ ਤੋਂ
ਬਾਅਦ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਸਸਕਾਰ ਤੇ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਾਧੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵੱਖਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ
ਸਿਆਸਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ
ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਕਾਂਗਰਸ ਆਗਮੇ-ਸਾਗਮਣੇ
ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ
ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਾਧੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ
ਰਵੱਈਏ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਐੱਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਡਾ.
ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦਸਤਾਰਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਸਨ, ਇਸ
ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਾਧੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਏਨਾ ਬਿਖੇੜਾ
ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ
ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ
ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਇਹ ਵੀ
ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਇਸ ਲਈ ਕੀਤਾ
ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ
ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਉੱਘੇ ਆਗੂ ਵੀ ਸਨ। ਇਸ ਸਾਰੇ
ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਅਸਲ ਕਾਰਨ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਡਾ.
ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਦੇਣ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ-
ਪਰੋਖੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਇਕ
ਸਮਾਧੀ ਵਿਚ ਡਾ.ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਣਾ
ਬਹੁਤ ਔਖਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਡਾ.ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ
ਸਮਾਧੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਿਆਸਤ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ
ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਇਹ ਮੰਦਭਾਗੀ ਸਿਆਸਤ
ਡਾਕਟਰ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਦੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦਾ ਨਿਰਾਦਰ ਹੈ।

ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ
ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ
ਡਾ.ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਾਣ-ਸਤਿਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ
ਸਦੀਵੀ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਾ ਅਸਤੀਫਾ

(ਸਫਾ 1 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਲਈ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ
ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਅਸਤੀਫਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ
ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਅਸਤੀਫਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ
ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਹਲਕਿਆਂ
ਵਿਚ ਇਹ ਸੁਨੇਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ
ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਫੈਸਲੇ
ਨੂੰ ਮੰਨ ਨਹੀਂ ਰਹੀ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅਕਾਲੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਇਹ
ਵੀ ਚਰਚਾ ਹੈ ਕਿ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਦੀ ਬਤੌਰ
ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਿਆਦ 14 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੀ
ਹੈ। ਸੂਤਰ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ
ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਭਰਤੀ ਮੁਹਿੰਮ
ਤੇ ਡੈਲੀਗੇਟ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੱਤ
ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਾਫੀ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਵਿਚ
ਪਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ

ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਕਤ ਕਮੇਟੀ ਆਧਾਰਿਤ
ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਮੁਹਿੰਮ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ
ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੰਕਟ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ
ਨਾਲ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ (ਤੱਕੜੀ) ਖਤਰੇ
ਵਿਚ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦਾ
ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਫਸੀਲ
ਤੋਂ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ
ਨੇ ਫੁੱਲ ਚੜ੍ਹਾਏ ਹਨ। ਪਰ ਭਰਤੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ
ਫੈਸਲਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੰਕਟ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ
ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪਾਰਟੀ ਦੁਚਿੱਤੀ ਵਿਚ ਹੈ।
ਉਧਰ, ਇਕ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਨੇ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ
ਬਾਦਲ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ 'ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਦੇ
ਮਿਲਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ
ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ
ਮਿਲੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਧਾਰਮਿਕ ਸੇਵਾ ਪੂਰੀ ਕਰਨ
ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਗੂਆਂ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ
ਲਈ ਸਮਾਂ ਮੰਗਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਸਾਬਕਾ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਿਮੀ ਕਾਰਟਰ ਨਹੀਂ ਰਹੇ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ : ਇਕ ਕਿਸਾਨ ਤੋਂ ਲੈ
ਕੇ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਤੱਕ ਦਾ ਸਫਰ
ਤੈਅ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਿਮੀ ਕਾਰਟਰ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ
ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

100 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ
ਆਪਣੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ 'ਤੇ ਆਖਰੀ ਸਾਹ ਲਿਆ।
ਇਕ ਅਕਤੂਬਰ, 1924 ਨੂੰ ਜਾਰਜੀਆ ਦੇ
ਇਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਸ਼ਹਿਰ ਪਲੇਨਸ 'ਚ ਜਨਮੇ
ਕਾਰਟਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਜਿਊਂਦੇ ਰਹਿਣ
ਵਾਲੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸਨ।

ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ
ਸ਼ਾਂਤੀ, ਵਾਤਾਵਰਨ ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਕੰਮ
ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਜਿਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 2002 'ਚ

ਨੋਬਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ
ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕਾਰਟਰ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਦੇ ਬੱਚੇ-ਜੈਕ, ਚਿਪ ਜੈਕ ਤੇ ਏਮੀ, 11 ਪੋਤੇ-
ਪੋਤੀਆਂ ਤੇ 14 ਪੜਪੋਤੇ-ਪੜਪੋਤੀਆਂ ਹਨ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਰੋਜਲਿਨ ਤੇ ਇਕ ਪੋਤੇ ਦੀ
ਮੌਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ
ਮੋਦੀ ਨੇ ਵੀ ਕਾਰਟਰ ਦੇ ਦੇਹਾਂਤ 'ਤੇ ਦੁੱਖ ਦਾ
ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਾਰਟਰ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦਾ
ਮਿੱਤਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਭਾਰਤ 'ਚ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਹਟਾਏ ਜਾਣ ਤੇ
ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ
ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਹ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ
ਪਹਿਲੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸਨ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

(ਡਾ.) ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ
ਬਲਵਿੰਦਰ (ਨਿੱਕੀ) ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ
ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ ਢਿੱਲੋਂ
ਡਾ. ਇਨਕਲਾਬੀ ਬਾਂਦੀ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ
ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ
ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ

ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ
ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ
ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ
ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ
ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ
ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਘੁੰਨ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ

ਡਾ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੌੜਾ
ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਸ
ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ
ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ
ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ
ਗੁਰਵੀਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
ਜਸਕਰਨ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ

ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ (ਅਮਰ ਕਾਰਪੇਟ)
ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ
ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ
ਹਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਲੈਲ
ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢੀਡਸਾ
ਸੁਖਮੇਲ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ
ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ (ਹੈਪੀ ਹੀਰ)
ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਜੱਸੀ) ਗਿੱਲ
ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੁੰਨੜ

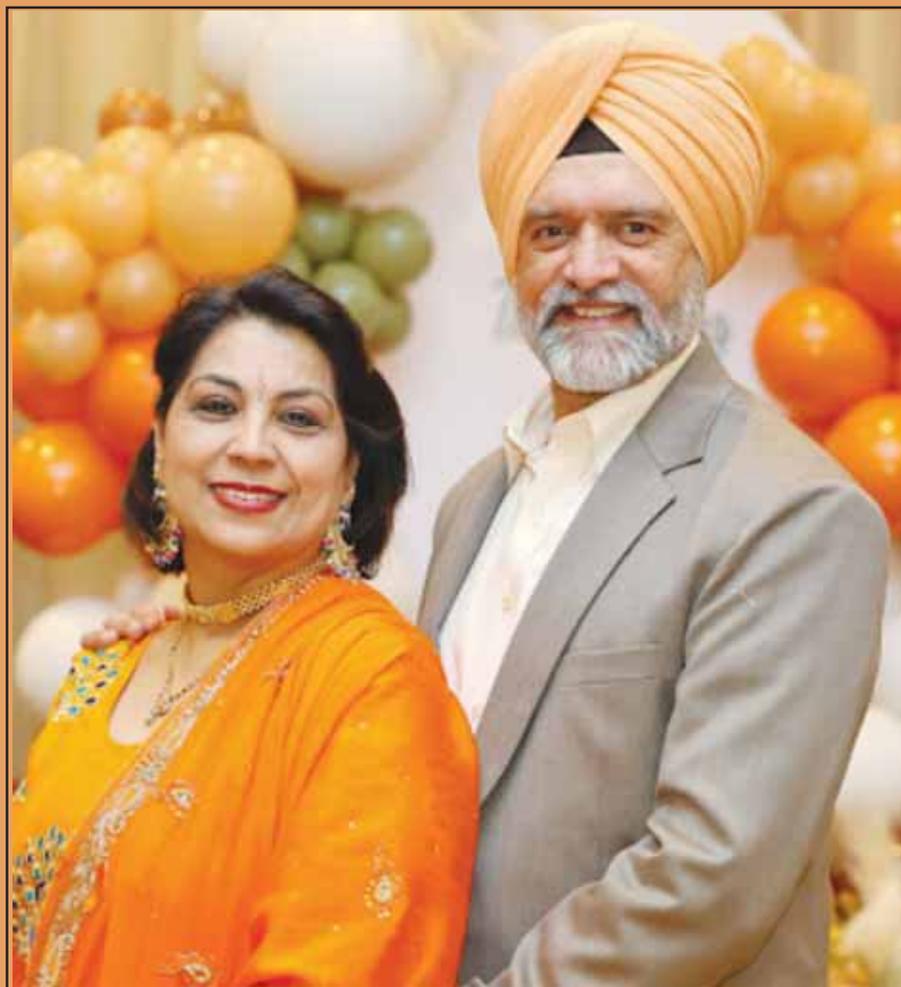
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਿਹ॥

ਚੁ ਕਾਰ ਅਜ ਹਮਹ ਹੀਲਤੇ ਦਰ ਗੁਜ਼ਸ਼ਤ॥
ਹਲਾਲ ਅਸਤ ਬੁਰਦਨ ਬ ਸ਼ਮਸ਼ੀਰ ਦਸਤ॥

ਸਮੂਹ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ
ਸਰਬੰਸਦਾਨੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜੇ ਦੀ
ਲੱਖ-ਲੱਖ ਵਧਾਈ ਹੋਵੇ

Happy
New Year
2025

ਰਾਜ ਧਾਲੀਵਾਲ ਅਤੇ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ।

Happy
New Year
2025

ਨਵਾਂ ਸਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀਆਂ,
ਖੇਡੇ, ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਲੈ ਕੇ ਆਵੇ। ਸਫਲਤਾ ਤੁਹਾਡੇ ਪੈਰ ਚੁੰਮੇ ਤੇ
ਪਰਮਾਤਮਾ ਤੁਹਾਡੀ ਹਰ ਮੁਰਾਦ ਪੂਰੀ ਕਰੇ।

ਵਲੋਂ: ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ

ਸ਼ੇਰ-ਏ-ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ-ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਮਿਡਵੈਸਟ)

ਵਲੋਂ ਸਮੂਹ ਧਾਰਮਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ, ਅਤੇ ਖੇਡ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੋਂ
ਇਲਾਵਾ ਸਪਾਂਸਰਾਂ ਅਤੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ

ਸਰਬੰਸ ਦਾਨੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜੇ ਦਾ
ਪੁਰਬ ਮੂਲ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ (ਸੰਮਤ 556, 23 ਪੋਹ)
ਅਤੇ ਨਵਾਂ ਸਾਲ 2025 ਮੁਬਾਰਕ!

ਬੋਰਡ ਮੈਂਬਰ

ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੱਠਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਗਿੱਲ

ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ

ਅਮਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬੰਦੇਸ਼ਾ

ਦੀਪਾ ਬੰਦੇਸ਼ਾ

ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਜਸਰੂਪ ਸਿੰਘ

ਅਮਰਜੀਤ ਬੰਦੇਸ਼ਾ

ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਪੰਮਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਮਾਂਗਟ

ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

Shere Punjab Sports Club-Chicago (Midwest)

ਬਠਿੰਡੇ ਨੇੜੇ ਬੱਸ ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਅੱਠ ਮੌਤਾਂ

ਬਠਿੰਡਾ: ਸਰਦੂਲਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਰਾਹੀਂ ਬਠਿੰਡਾ ਆ ਰਹੀ ਸਵਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਬੱਸ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਦੁਪਹਿਰ 1:30 ਵਜੇ ਪਿੰਡ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ ਨੇੜੇ ਲਸਾੜਾ ਡਰੋਨ (ਗੰਦਾ ਨਾਲਾ) ਵਿੱਚ ਜਾ ਡਿੱਗੀ। ਹਾਦਸਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵਾਪਰਿਆ, ਜਦੋਂ ਬੱਸ ਨੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤੋਂ ਆ ਰਹੇ ਇੱਕ ਟਰੱਕ ਨੂੰ ਰਸਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਬਰੇਕ ਲਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਮੀਂਹ ਪੈਣ ਨਾਲ ਪੁਲ 'ਤੇ ਚਿੱਕੜ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਬੱਸ ਆਪਣਾ ਸੰਤੁਲਨ ਗੁਆ ਬੈਠੀ ਤੇ ਪੁਲ ਦੀ ਰੇਲਿੰਗ ਤੋੜ ਕੇ ਹੇਠਾਂ ਡਿੱਗ ਗਈ।

ਪਰੇ, ਐੱਸਐੱਸਪੀ ਅਮਨੀਤ ਕੋਡਲ, ਐੱਸਡੀਐੱਮ ਤਲਵੰਡੀ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਭਿਗ ਪਈ

ਸਾਬੋ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸ਼ਿਨਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਬੱਸ ਸਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਐਨ.ਡੀ.ਆਰ.ਐੱਫ. ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਪੁਲਿਸ, ਸਰਕਾਰੀ ਐਂਬੂਲੈਂਸਾਂ ਤੇ ਸਮਾਜਸੇਵੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਵੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਨੂੰ ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲ ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਨੂੰ ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ। ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਦੁਪਹਿਰ ਕਰੀਬ ਡੇਢ ਵਜੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ 52 ਸੀਟਰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬੱਸ ਸਰਦੂਲਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਬਠਿੰਡਾ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਰਸਤੇ 'ਚ ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਤੋਂ ਸਵਾਰੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਬਠਿੰਡਾ ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਪਿੰਡ ਭਾਗੀਵਾਂਦਰ ਨੇੜੇ ਡਰੋਨ ਦੇ ਪੁਲ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਭਿਗ ਪਈ

ਚੀਨ ਵਲੋਂ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਤੇਜ਼ ਬੁਲੇਟ ਟਰੇਨ ਦਾ ਪ੍ਰੀਖਣ

ਬੀਜਿੰਗ: ਚੀਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹਾਈ-ਸਪੀਡ ਬੁਲੇਟ ਟਰੇਨ ਦੇ ਇੱਕ ਅਪਡੇਟ ਕੀਤੇ ਮਾਡਲ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਜਿਸਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਪਰੀਖਣ ਦੌਰਾਨ 450

ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ ਦੀ ਸਪੀਡ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਤੇਜ਼ ਹਾਈ-ਸਪੀਡ ਟਰੇਨ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰੀ ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੀ.ਆਰ. 450 ਪ੍ਰੋਟੋਟਾਈਪ ਨੇ 450 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ ਦੀ ਟੈਸਟ ਸਪੀਡ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਓਪਰੇਟਿੰਗ ਸਪੀਡ, ਉੱਚਾ ਦੀ ਖਪਤ, ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ੋਰ ਅਤੇ ਬ੍ਰੇਕਿੰਗ ਦੂਰੀ 'ਚ ਵੀ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਿਆਰ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਤਾਜ਼ਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚੀਨ ਦੇ ਸੰਚਾਲਿਤ ਐਚ.ਐਸ.ਆਰ. ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਸੂਚਕ (ਹਾਈ ਸਪੀਡ ਰੇਲ) ਟਰੈਕ ਲਗਭਗ 47,000 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਹਨ।

ਸਿੱਖ ਚਿੰਤਕ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਹਮਲਾ

ਪਟਿਆਲਾ: ਸਿੱਖ ਚਿੰਤਕ ਬਾਬਾ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕਾਰ ਸਵਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਘਟਨਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ। ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਡਰਾਈਵਰ ਸਮੇਤ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਵੱਲ ਆ ਰਹੇ ਸੀ ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰ ਪਟਿਆਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਬਾਈਪਾਸ 'ਤੇ ਲੰਘਣ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਕਾਰਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਲੱਗੀਆਂ। ਇੱਕ ਕਾਰ ਅੱਗਿਓਂ ਅਤੇ ਦੋ ਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸਵਾਰ ਪਿੱਛੇ ਆ ਲੱਗੇ। ਇਸ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਨੇ ਕਾਰ ਭਜਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਤਿੰਨ ਕਾਰ ਸਵਾਰਾਂ ਨੇ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜੋ ਕਿ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਾਰ 'ਤੇ ਲੱਗੀਆਂ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਬਚਾਅ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਿਆਂ ਐੱਸਪੀ ਸਿਟੀ ਮੁਹੰਮਦ ਸਰਫਰਾਜ਼ ਆਲਮ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਣਾ ਅਰਬਨ ਅਸਟੇਟ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਟੀਮ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਸੀਆਈਏ ਸਟਾਫ਼ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਮੌਜੂਦ ਰਹੇ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ। ਪੁਲਿਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਗਈ ਹੈ।

ਬੱਸ ਡਰਾਈਵਰ ਸਣੇ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਤੇ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਦੀ ਹੋਈ ਪਛਾਣ

ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ ਪੰਜ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਪਤਨੀ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (30) ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਦੋ ਸਾਲਾ ਬੱਚੀ ਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਪੁੱਤਰੀ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ (ਬਠਿੰਡਾ), ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਦੇ ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਕੌਰ ਗਰਲਜ਼ ਕਾਲਜ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਰਵਨੀਤ ਕੌਰ ਪੁੱਤਰੀ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਜੰਡ ਵਾਲਾ ਮੀਰਾ ਸੰਦਲਾ (ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ), ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਵਾਸੀ ਫਤਿਆਬਾਦ (ਹਰਿਆਣਾ) ਅਤੇ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਅਰਜੁਨ ਕੁਮਾਰ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਤਿੰਨ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਬੱਸ ਡਰਾਈਵਰ ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਕੋਟਧਰਮ

(ਮਾਨਸਾ), ਮੁਖਤਿਆਰ ਕੌਰ ਵਾਸੀ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਰੋਹਣ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਿਰਸਾ (ਹਰਿਆਣਾ) ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਪਰਮਿੰਦਰ ਕੌਰ (34) ਵਾਸੀ ਬਠਿੰਡਾ, ਜਸਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ (19) ਵਾਸੀ ਅਬਲੂ ਬਠਿੰਡਾ, ਵੀਰ ਕੌਰ (25), ਹਰਮੀਤ ਸਿੰਘ (5), ਸਮਰ ਸਿੰਘ (3) ਵਾਸੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਮਹਿਕਦੀਪ ਕੌਰ (4) ਵਾਸੀ ਹੁਕਮਾਵਾਲੀ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ, ਵੀਰਦਵਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ (42), ਗਗਨਦੀਪ ਕੌਰ (14), ਤਮਨਦੀਪ ਕੌਰ (19) ਵਾਸੀ ਧੂਰੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ, ਨਿੱਕਾ ਸਿੰਘ (45), ਕਾਜਲ (22), ਹਰਕੀਰਤ ਸਿੰਘ (51), ਵਾਟੀ ਕੌਰ (50), ਛਿੰਦਰ ਕੌਰ (70) ਵਾਸੀ

ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ, ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ (17) ਗੰਗੂ ਕੌਰ (28) ਵਾਸੀ ਸਰਦੂਲਗੜ੍ਹ ਡਿੱਪਲ (13), ਜਸਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਪਿੰਡ ਜਿਉ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ, ਰਵੀ (27) ਵਾਸੀ ਸਰਦੂਲਗੜ੍ਹ, ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ (25) ਵਾਸੀ ਝੰਡੂਕੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮਾਨਸਾ ਰਵੀ ਕੌਰ (50) ਪਿੰਡ ਕੋਟਸ਼ੀਰ, ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ (48) ਬਿਹਾਰ, ਕੁਸ਼ਲਾ ਦੇਵੀ (70) ਰੋਹੀ, ਪਵਨਦੀਪ ਕੌਰ (22), ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ (19), ਜਸਵਿੰਦਰ ਕੌਰ (44), ਬਲਦੀਪ ਸਿੰਘ (29) ਵਾਸੀ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਧਰ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਰਾਹਤ ਕੋਸ਼ 'ਚ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਦੋ ਲੱਖ ਤੇ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਨੂੰ 50-50 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਰੂਸ ਨੇ ਡੇਗਿਆ ਸੀ ਯਾਤਰੀ ਜਹਾਜ਼: ਅਜ਼ਰਬਾਈਜਾਨ

ਮਾਸਕੋ: ਅਜ਼ਰਬਾਈਜਾਨ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਇਲਹਾਮ ਅਲੀਯੇਵ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਹਾਦਸਾਗ੍ਰਸਤ ਹੋਏ ਅਜ਼ਰਬਾਈਜਾਨੀ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਰੂਸ ਨੇ ਡੇਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਜਿਹਾ ਅਣਜਾਣੇ 'ਚ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਲੀਯੇਵ ਨੇ ਅਜ਼ਰਬਾਈਜਾਨੀ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਹਾਜ਼ ਰੂਸੀ ਹਵਾਈ ਖੇਤਰ 'ਚ ਮਿਜ਼ਾਈਲ ਨਾਲ ਟਕਰਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੈੱਟ ਨੂੰ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰੂਸ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਹੋਏ ਇਸ ਹਾਦਸੇ 'ਚ ਜਹਾਜ਼ 'ਚ ਸਵਾਰ 67 'ਚੋਂ 38 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਮਾਸਕੋ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਵਾਈ ਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਚੇਚਨੀਆ ਦੇ ਰੂਸੀ ਗਣਰਾਜ ਦੀ ਖੇਤਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਗਰੋਜ਼ਨੀ

ਨੇੜੇ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਦਾਗ ਰਹੀ ਸੀ, ਜਿਥੇ ਜਹਾਜ਼ ਨੇ ਯੁਕਰੇਨੀ ਡਰੋਨ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਲੈਂਡ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ।

ਰੂਸ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਲਾਦੀਮੀਰ ਪੁਤਿਨ ਨੇ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਅਲੀਯੇਵ ਤੋਂ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗੀ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦੁਖਦਾਈ ਘਟਨਾ ਕਿਹਾ ਪਰ ਮਾਸਕੋ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ।

ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ 'ਚ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਭਾਜਪਾ: ਕੇਜਰੀਵਾਲ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: 'ਆਪ' ਮੁਖੀ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਭਾਜਪਾ 'ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ 'ਚ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਰਾਘਵ ਚੱਢਾ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਆਤਿਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ, ਜਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ 'ਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਣਉਚਿਤ ਤਰੀਕਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਇਕੱਲੇ ਇੱਕ ਹਲਕੇ 'ਚ 11,000 ਵੋਟਰ ਕੱਟਣ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਦਖਲ 'ਤੇ ਇਸ ਕਦਮ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

Sistar Mortgage
A Nationwide Lender

Over 2 Decades of experience providing high level servicing for new and experienced borrowers!

Residential and Commercial Loans
Available In Most States!

Special loan programs for:

- Jumbo Loans
- Self Employed and with a work permit
- Business loans with or without property

(734) 330-8859
balbir.grewal@sistarmortgage.com
balbirgrewal.sistarmortgage.com
<https://www.nmlsconsumeraccess.org>

Corporate NMLS# 48434
AZ License# BK-0945944

Singh Tax & Accounting Services LLC.
SINGH AUTO & HOME INSURANCE
Individual & Business Tax related Services

ਸੇਵਾਵਾਂ: *ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਰੇਕ ਸੇਵਾ ਜਿਵੇਂ, ਟੈਕਸ ਫਾਈਲਿੰਗ, ਟੈਕਸ ਪਲਾਨਿੰਗ ਅਤੇ ਆਈਆਰਐਸ ਐਂਡਿਟ (ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਬਿਜ਼ਨਸ) ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।
* ਅਸੀਂ ਅਮਰੀਕਾ ਭਰ ਵਿੱਚ ਘਰਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

Ph: 248-982-2036

Office Locations

Michigan:
36167 Ford Rd. Westland, MI 48185

Minnesota:
6043 Hudson Rd, Suite#399A
Woodbury, Minnesota 55125

Mohan Singh MST
IRS Enrolled agent,
Insurance Agent-
Casualty & Property
Notary Public

Email: STS2021@SinghTaxServices.com;
www.SinghTaxServices.com

ਮੁਬਾਰਕ ! ਮੁਬਾਰਕ ! ਮੁਬਾਰਕ !

ਡਾ. ਰਛਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ

ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵਸਦੀ
ਸਮੂਹ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨੂੰ
ਨਵੇਂ ਸਾਲ 2025 ਦੀਆਂ
ਲੱਖ-ਲੱਖ ਵਧਾਈਆਂ !

ਰਘਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਹਲ

ਨਵਾਂ ਸਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀਆਂ, ਖੇਡੇ
ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਲੈ ਕੇ ਆਵੇ। ਸਫਲਤਾ ਤੁਹਾਡੇ ਪੈਰ ਚੁੰਮੇ ਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ
ਤੁਹਾਡੀ ਹਰ ਮੁਰਾਦ ਪੂਰੀ ਕਰੇ।

ਵਲੋਂ: ਸਮੂਹ ਬਾਜਵਾ ਅਤੇ ਮਾਹਲ ਪਰਿਵਾਰ।

ਸਵਾ ਲਾਖ ਸੇ ਏਕ ਲੜਾਉਂ॥ ਤਬੈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨਾਮ ਕਹਾਉਂ॥

ਸਮੂਹ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਲੇਵਾ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨੂੰ
'ਏਕ ਪਿਤਾ ਏਕਸ ਕੇ ਹਮ ਬਾਰਿਕ' ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ
ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਪੰਥ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਲੜ
ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਸਰਬੰਸ ਦਾਨੀ ਗੁਰੂ
ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜੇ ਅਤੇ ਸਾਲ
2025 ਦੀ ਖੁਸ਼ਆਮਦੀਦ 'ਤੇ
ਗਿੱਲ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ

ਕੋਟਨਿ ਕੋਟ ਵਧਾਈ

ਵਲੋਂ

ਡਾ. ਵਿਕਰਮ ਗਿੱਲ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਪਰਿਵਾਰ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਐੱਚ.ਐੱਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਅਯੋਗ ਨਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜਸਟਿਸ ਅਨਿਲ ਖੇਤਰਪਾਲ ਤੇ ਜਸਟਿਸ ਹਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਪਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫ਼ੈਸਲਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖ ਲਿਆ। ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਰਟ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਫ਼ੈਸਲਾ ਸੁਣਾਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 19 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਸਟਿਸ ਐਓਚਐੱਸ ਭੱਲਾ ਤੋਂ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਦਾਖ਼ਲ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ

ਸੀ। ਸੁਣਵਾਈ 'ਚ ਇਹ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਹਰਿਆਣਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਅਗਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਅਯੋਗ ਨਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ 'ਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਖ਼ਲ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਨਹਿਰਾਏ ਦਾ ਆਧਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ 'ਚ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਐਕਟ, 1951 ਤਿਹਤ ਰਜਿਸਟਰਡ ਦਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਹਰਿਆਣਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਚੋਣ 19 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹੈ।

ਲਾਲੂ, ਅਖਿਲੇਸ਼ ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਮਮਤਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਦਿਖਾਈਆਂ ਅੱਖਾਂ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਮੁਖੀ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਨਤਾ ਦਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਅਖਿਲੇਸ਼ ਯਾਦਵ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਦਿਖਾਉਣਗੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਇਕੱਠਿਆਂ ਮਿਲ ਕੇ ਚੋਣ ਲੜਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਦੋਵੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇਕ-ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਵਿਰੋਧ 'ਚ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਆਪ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੂੰ ਘੇਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਰੋਧੀ ਤੇ ਮੌਕਾਪ੍ਰਸਤ ਦੱਸਣ ਵਾਲੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਅਜੈ ਮਾਕਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨਰਾਜ਼ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਮਾਕਨ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਹਾਲਤ 'ਚ ਆਈ.ਐਨ.ਡੀ.ਆਈ. ਗੱਠਜੋੜ ਤੋਂ

ਕਿਹਾ ਹੈ। ਆਪ ਦੇ ਤੇਵਰ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਗੱਠਜੋੜ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਮਾਮਲਾ ਹੋਰ ਭਖ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਸ ਤੇਵਰ 'ਚ ਮਾਕਨ ਨੇ ਆਪ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਬੋਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਬੀਤੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਆਪ ਨਾਲ ਗੱਠਜੋੜ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਭੁੱਲ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਪਾਸੇ ਆਪ ਮਾਕਨ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਥੇ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਾਂਗਰਸ ਨਾ ਤਾਂ ਮਾਕਨ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਆਪ ਦੇ ਦਬਾਅ ਅੱਗੇ ਝੁਕਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਜੇ ਹਾਲਾਤ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਸ 'ਚ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ, ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਅਖਿਲੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਆਪ ਕਨਵੀਨਰ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਆਈਐਨਡੀਆਈ ਗੱਠਜੋੜ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਦਿਸ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਚੁੱਕੇਗੀ। 'ਆਪ' ਨੇ ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਆਤਿਸ਼ੀ ਨੇ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕਰ ਕੇ ਮਾਕਨ ਦੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਸਖ਼ਤ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਜਤਾਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਕੇਜਰੀਵਾਲ 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿ ਸਕਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਬਿਆਨ ਦੇਣ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਮਾਕਨ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ

'ਮੇਰੀ ਦਸਤਾਰ ਮੇਰੀ ਸ਼ਾਨ' ਦਸਤਾਰਾਂ ਦਾ ਲੰਗਰ

ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ: ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਬਾਬਾ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ, ਬਾਬਾ ਫਤਹਿ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ਾਨੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਯੂਥ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਲੋਂ 2 ਰੋਜ਼ਾ 'ਮੇਰੀ ਦਸਤਾਰ, ਮੇਰੀ ਸ਼ਾਨ' ਦਸਤਾਰਾਂ ਦਾ ਲੰਗਰ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ 3 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ, ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਹਰ ਵਰਗ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਵੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਸਤਾਰਾਂ ਸਜਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਯੂਥ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ

ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੋਮਲ, ਮੈਨੇਜਰ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਕੰਗ, ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ।

ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਝਿੰਜਰ ਨੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਫੁੱਲ ਭੇਟ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰੀ ਸਾਡੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਸ਼ਰਧਾ ਦੀ ਚਮਕਦਾਰ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ ਵੀ ਹੈ। ਝਿੰਜਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸਾਡਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਾਡੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸਿੱਖ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਮੁੜਨ ਅਤੇ ਮਾਣ ਨਾਲ ਦਸਤਾਰ ਸਜਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮੁੱਚੀ ਯੂਥ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਟੀਮ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਇਕਾਈ ਦਾ 2 ਰੋਜ਼ਾ ਕੈਂਪ ਨੂੰ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਫਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੇ ਅਣਖੋਏ ਯਤਨਾਂ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਜੂ ਖੰਨਾ, ਦਰਬਾਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ ਇੰਚਾਰਜ ਹਲਕਾ ਬਸੀ, ਪਠਾਣਾਂ, ਸਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚਨਾਰਬਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਿਹਾੜੀ, ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਮੁਕਾਰੋਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼ਹਿਰੀ, ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭੁੱਟਾ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗੜ੍ਹੀ ਤੇ ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਮੈਂਬਰ ਐਂਟ੍ਰਿੰਗ ਕਮੇਟੀ, ਭਾਈ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਰਿਆ ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ, ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਪਨੇਚਾਂ, ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲਾਡੀ,

ਬਠਿੰਡਾ: ਡੇਰਾ ਬਿਆਸ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬਾਬਾ ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਸਬੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਬੰਦ ਕਮਰਾ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋਈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੱਖੜਾ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਦੋਵਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂਆਂ 'ਚ ਕੀ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋਈ? ਇਸ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕੇ ਪਰ ਇਸ ਮੁਲਾਕਾਤ ਨੇ ਸਿਆਸੀ ਹਲਕਿਆਂ 'ਚ ਚਰਚਾ ਜ਼ਰੂਰ ਛੇੜ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਚੌਪਰ ਰਾਹੀਂ ਸਵੇਰੇ ਸਥਾਨਕ ਥਰਮਲ ਕਾਲੋਨੀ 'ਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹੈਲੀਪੈਡ 'ਤੇ ਉਤਰੇ ਤੇ ਉਥੋਂ ਸਿੰਘਾ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗਰੀਨ ਸਿਟੀ ਵਿਚਲੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ 'ਤੇ ਪੁੱਜੇ। ਇੱਥੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੱਖੜਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਬੈਠਕ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿਵਸਥਾ ਕਾਰਨ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਦੂਰ ਹੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਪਰ ਸੂਚਨਾ ਮੁਤਾਬਕ ਦੋਵਾਂ ਨੇਤਾਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਬੰਦ ਕਮਰੇ 'ਚ ਲੰਬੀ ਬੈਠਕ ਹੋਈ। ਇਸ ਬੈਠਕ ਦਾ ਏਜੰਡਾ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਿਆ। ਪਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾ

ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਬੰਦ ਕਮਰਾ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋਈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੱਖੜਾ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਦੋਵਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂਆਂ 'ਚ ਕੀ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋਈ?

ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਸਿੱਖ ਪੰਥ 'ਚ ਬੀਤੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਵਾਪਰੇ ਘਟਨਾ ਚੱਕਰ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਹੋਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਇਕ ਹਫ਼ਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਡੇਰਾ ਬਿਆਸ ਮੁੱਖੀ ਵਲੋਂ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਗੁਰਗਾਉਂ ਵਾਲੇ ਫਾਰਮ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਗੁਪਤ ਮੀਟਿੰਗ ਦੇ ਚਰਚੇ ਵੀ ਹਨ।

ਵਕਤ ਦੀ ਹਰ ਕਸਵੱਟੀ 'ਤੇ ਖਰਾ ਉਤਰਿਆ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨ: ਮੋਦੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਵਕਤ ਦੀ ਹਰ ਕਸਵੱਟੀ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਖਰਾ ਉਤਰਿਆ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਸਾਡਾ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਕ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਰੇਡੀਓ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 'ਮਨ ਕੀ ਬਾਤ' ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਲੇ ਗਣਤੰਤਰ ਦਿਵਸ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੋਏ 75 ਵਰ੍ਹੇ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਫ਼ਖ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸੌਂਪਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਸਮੇਂ ਦੀ ਹਰ ਕਸਵੱਟੀ 'ਤੇ ਖਰਾ ਉਤਰਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਸਦਕਾ ਅੱਜ ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਪੁੱਜਾ ਹਾਂ ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।

ਕੀਤੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮਹਾਕੁੰਭ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਤਾਂ ਏਕਤਾ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਪਰਤਣਾ। ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਵੰਡੀਆਂ ਪਾਉਣ ਤੇ ਨਫ਼ਰਤ ਦੇ ਭਾਵ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਅਹਿਦ ਵੀ ਲੈਣਾ। ਕੁੰਭ ਦੇ ਡਿਜੀਟਲ ਇੰਤਜ਼ਾਮਾਂ ਬਾਰੇ ਜ਼ਕਿਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੈਸਟੈਗ ਏਕਤਾ ਕਾ ਮਹਾਕੁੰਭ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਸੈਲਫੀ ਅਪਲੋਡ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਰਾਜ ਕਪੂਰ ਤੇ ਮੁਹੰਮਦ ਰਫੀ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਜਾਦ
ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਨ 'ਚ ਫਿਲਮ ਅਦਾਕਾਰ ਰਾਜ ਕਪੂਰ ਅਤੇ ਗਾਇਕ ਮੁਹੰਮਦ ਰਫੀ ਨੂੰ ਵੀ ਯਾਦ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜ ਕਪੂਰ ਨੇ ਫਿਲਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਾਫ਼ਟ ਪਾਵਰ ਨਾਲ ਰੂਬਰੂ ਕਰਵਾਇਆ। ਰਫੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ 'ਚ ਉਹ ਜਾਦੂ ਸੀ, ਜੋ ਹਰ ਦਿਲ ਨੂੰ ਫੂਹ ਲੈਂਦੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਲਗੂ ਅਦਾਕਾਰ ਅੰਕੀਨੇਨੀ ਨਾਗੇਸ਼ਵਰ ਗਵ ਗਾਰੂ ਅਤੇ ਤਪਨ ਸਿਨਹਾ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਕਿਰ ਕੀਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਫਿਲਮੀ ਹਸਤੀਆਂ ਦੀ ਇਸ ਸਾਲ 100ਵੀਂ ਜੈਅੰਤੀ ਸੀ। ਮੋਦੀ ਨੇ ਐਨੀਮੇਸ਼ਨ ਸੀਰੀਜ਼ ਕੇ.ਟੀ.ਬੀ. ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਕਿਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦੇਸਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੀ ਵਧਾਈ ਵੀ ਦਿੱਤੀ।

ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਹਥਿਆਰ ਨਾਲ ਤਸਵੀਰਾਂ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ

ਪੀਲੀਭੀਤ : ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਪੀਲੀਭੀਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਹਥਿਆਰ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਪੋਸਟ ਕਰਨ ਅਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਕ ਸਿੱਖ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਨਗਰ ਕੋਤਵਾਲੀ ਸਟੇਸ਼ਨ ਹਾਊਸ ਅਫਸਰ ਰਾਜੀਵ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੇਸ਼ੀ ਗੁਰਮੇਵਕ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦੇ ਸ਼ਾਨਮੱਤੇ 25 ਵਰ੍ਹੇ

‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਾਣ-ਮੱਤੇ ਸਫ਼ਰ ਦੇ 25 ਵਰ੍ਹੇ ਪੂਰੇ ਕਰ ਲਏ ਹਨ। ਆਪਣੀ ਸਿਲਵਰ ਜੁਬਲੀ ਦੇ ਇਸ ਮੁਕਾਮ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦਿਆਂ ਇਹ ਅਥਾਹ ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਤਸੱਲੀ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਕਿ ਜਿਸ ਆਸ਼ੇ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵਸਾ ਕੇ 25 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਸ ਦੇ ਬਾਨੀ ਸੰਪਾਦਕ ਸ. ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ ਨੇ, ਜੋ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੁਪਨਾ ਲਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਕੀ ਸੀ ਇਹ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੁਪਨਾ? ਇਹ ਸੁਪਨਾ ਪੰਜਾਬ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦੀ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਭੂਗੋਲਿਕ ਹੱਦਾਂ-ਸਰਹੱਦਾਂ ਤੋਂ ਪਾਰ ਵਸਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਨੂੰ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦੇ ਸਫ਼ਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਸਾਕਾਰ ਹੁੰਦੇ ਵੇਖਣ ਦੀਆਂ ਅਥਾਹ ਅਕਾਂਖਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਲਬਰੇਜ਼ ਇਸ ਸੁਪਨੇ ਦੀਆਂ ਅਸੀਮ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਸਨ। ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਸੱਭਿਆਚਾਰ, ਆਪਣੀਆਂ ਰਵਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਰਹਿਤਲਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਹੋਏ, ਉਸਦੇ ਉਜਲੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤਲਾਸ਼ਣਾ ਅਤੇ ਜਾਤਾਂ, ਧਰਮਾਂ, ਫਿਰਕਿਆਂ, ਰੰਗ-ਰੂਪਾਂ ਦੀਆਂ ਸੌਂਝੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਉਠ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਲੋਂ ਮਿਲੇ ਵਰਦਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸਰਬ-ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦੇ ਸੁਨੇਹੇ ਨੂੰ ਘਰ-ਘਰ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਹੀ ਇਸ ਸੁਪਨੇ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸੀ। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਆਪਕ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਵੱਸਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਫ਼ਲਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਆਪਕ ਪੰਜਾਬੀ ਵਸੋਂ ਤੱਕ ਸੰਚਾਰ ਕਰਨਾ ਵੀ ਸੀ।

ਸ. ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਲਏ ਗਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਪਨਿਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਿੱਥੇ ਗਏ ਆਸ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਵਲੋਂ ਜਿੱਥੇ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿਚ ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਵੇਖਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਸਫ਼ਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਉੱਤੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਕਾਰੀ, ਕਲਾ ਕੌਸ਼ਲਤਾ, ਸਾਹਿਤ, ਕਵਿਤਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸਮੇਤ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਰੰਗ-ਰੂਪ ਦੀ ਸਮਕਾਲੀ ਦਸ਼ਾ ਅਤੇ ਦਿਸ਼ਾ ਨੂੰ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦੇ ਸਫ਼ਿਆਂ ਉੱਤੇ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਡੀ ਇਸ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਠਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜੋ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਾਡੀਆਂ ਕਿਆਸ ਅਰਾਈਆਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਡੇਰਾ ਹੈ।

‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਪਾਠਕ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸ. ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ ਨੇ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਰੂਪੀ ਪੌਦਾ ਕਿਸ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਲਾਇਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਇਸ ਪੌਦੇ ਨੂੰ ਪਾਲਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿੰਨੀ ਘਾਲਣਾ ਘਾਲੀ ਅਤੇ ਕਿੰਨੀ ਜਾਤਨਾ ਝੱਲੀ ਸੀ। ਕੁਦਰਤ ਅਤੇ ਕਿਸਮਤ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਲੰਮੀ ਲੜਾਈ, ਜਿਸ ਹੌਸਲੇ ਅਤੇ ਹਿੰਮਤ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਲੜੀ ਗਈ, ਉਸਦੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਮਿਸਾਲ ਮਿਲਣੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਝੱਲੀ ਗਈ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਪੀੜਾ ਦੀ ਅਕੱਥ ਕਥਾ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਵਾਲਾ ਵੀ ਸੁੰਨ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।... ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰੜ, ਹਿੰਮਤ ਅਤੇ ਹੌਸਲੇ ਦੀ ਬੁਲੰਦੀ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਕਿ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਭਿਆਨਕ ਲੰਮੀ ਲੜਾਈ ਨੂੰ ਹਾਰ ਕੇ ਵੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਨੂੰ ਜਿਉਣ ਜੋਗਾ ਕਰ ਵਿਖਾਇਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇੰਨੇ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਤੱਕ ਵੀ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਜੋਤ ਜਗ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਲਗਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਸ ਬੁਲੰਦ ਜਜਬੇ ਦੀ ਹੀ ਦੇਣ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਪਾਠਕਾਂ ਅਤੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦੀ ਸੰਗੀ-ਸਾਥੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਾਠਕਾਂ ਦਾ ਅਥਾਹ ਪਿਆਰ, ਸਰਪ੍ਰਸਤਾਂ ਦਾ ਸਦੀਵੀ ਸਨੇਹ, ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਦਾ ਸਹਿਜ ਸਾਥ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦੀ ਜਿੰਦ ਜਾਨ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸੰਕੋਚ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸ. ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ ਦੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਪਸਰ ਗਏ ਘੋਰ ਹਨ੍ਹੇਰੇ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਪਾਠਕ, ਸਰਪ੍ਰਸਤ, ਸਹਿਯੋਗੀ, ਕਾਲਮਨਿਸ਼ਠ, ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਨੇਹੀ ਸਾਡੇ ਲਈ ਟਿਮਟਿਮਾਉਂਦੇ ਜੁਗਨੂੰ ਬਣ ਕੇ ਨਾ ਵਿਚਰਦੇ ਤਾਂ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਰਾਹਾਂ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਰੌਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਣਾ। ਇਸ ਕਰਕੇ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ੁਭਚਿੰਤਕਾਂ ਦਾ ਕੋਟਿ ਕੋਟਿ ਧੰਨਵਾਦ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਬਿਖੜੇ ਪੈਂਡੇ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਉੱਗਲ ਫੜੀ, ਸਾਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਦਿੱਤਾ।

ਅੱਜ ਵੀ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਓਨੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿੰਨੀ ਇਸ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਸਫ਼ੇ ਵੀ ਘੱਟ ਕਰਨੇ ਪਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਚੱਲਦਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਵੀ ਕਰਨੇ ਪੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਡੀ ਤਮੰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ ਉੱਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਚੱਲਦਾ ਰੱਖੀਏ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ, ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦੇ ਝੰਡਾ ਬਰਦਾਰ ਬਣ ਕੇ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਆਪਣੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ, ਆਪਣੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਰਵਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੇ ਰਹੀਏ। ਆਪਣੀਆਂ ਰਹਿਤਲਾਂ ਦਾ ਸੰਚਾਰ ਅਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਤੱਕ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਰਹੀਏ, ਕਿਉਂਕਿ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਇੱਕ ਸਿਰੜੀ, ਸਜੱਗ ਅਤੇ ਸੁਝਵਾਨ ਇਨਸਾਨ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ ਦੀ ਮਾਣਯੋਗ ਵਿਰਾਸਤ ਦੀ ਸਦਾ ਜਗਦੀ ਜੋਤ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਚਾਨਣ ਸਾਨੂੰ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਸਾਨੂੰ ਰਾਹ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪਾਠਕ, ਸਰਪ੍ਰਸਤ, ਸਹਿਯੋਗੀ, ਸਨੇਹੀ ਅਤੇ ਲੇਖਕ ਪੰਜਾਬ, ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦੀ ਸਦਾ ਜਗਦੀ ਜੋਤ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਬਾਦਸਤੂਰ ਦਿੰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਅਸੀਂ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਵਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅੱਖੀ ਘੜੀ ਤੋਂ ਘਬਰਾ ਕੇ ਕਦੇ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਰਾਂਗੇ!

ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਹਾਂ ਦੀ ਪੁੰਜੀ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਉੱਤੇ ਵਾਰਨ ਦਾ ਵਰਦਾਨ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣਾ ਸਾਡਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਹੈ! ਸਾਡਾ ਅਕੀਦਾ ਹੈ!

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ

-ਚਾਚਾ ਬੇਲਿਹਾਜ਼

ਬੁੱਕਲ ਵਿਚ ਗੁੜ?

ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਹੁਕਮ ਅਣਡਿੱਠ ਕੀਤਾ, ਨਿੱਤ ‘ਚੁਸਤ-ਚਲਾਕੀਆਂ’ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ। ਚਿੱਤਾ ਕਰਦੇ ਨੇ ਸੱਜਣ ਕਈ ਪਾਰਟੀ ਦੀ, ਚਮਚੇ ‘ਟੱਬਰ’ ਦੇ ਹਿਤ ਲਈ ਮਰੀ ਜਾਂਦੇ। ਅੰਦਰਖਾਤੇ ਸਰਗਰਮ ਕਰ ‘ਜੁੱਛਲੀ’ ਨੂੰ, ‘ਕਾਲੇ ਕਾਰੇ’ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਭਰੀ ਜਾਂਦੇ। ਹਿਰਖ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਵਧੀ ਜਾਵੇ, ਸੁਣ ਕੇ ਲਾਹਣਤਾਂ ‘ਫੀਠ ਬਣ’ ਜਰੀ ਜਾਂਦੇ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਲਹੇ ਗੀ ‘ਬਾਦਲੀ-ਫੇਲ’ ਉੱਤੇ, ‘ਦਲ’ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਉਹ ਵੀ ਦਿਨ ਧੰਨ ਹੋਣਾ। ‘ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਏ’ ਵਾਲੇ ਇਸ ਦੌਰ ਅੰਦਰ, ‘ਗੁੜ ਬੁੱਕਲ’ ਵਿਚ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਭੰਨ ਹੋਣਾ!

ਬਾਲ ਕਿਰਤ, ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ 'ਤੇ ਵੱਡਾ ਪੱਥਾ

ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ, ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਘੇਰਾ, ਸਿਹਤ ਬੀਮਾ ਅਤੇ ਮੁਫ਼ਤ ਇਲਾਜ ਜਿਹੜਾ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਡਾਇਗਨੋਸਟਿਕ ਲੈਬਰਟਰੀਆਂ ਜਾਂ ਹਰ ਆਧੁਨਿਕ ਇਲਾਜ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਹੋਵੇ ਉਹ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬਾਲ ਕਿਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਸੋਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਤੋਂ ਬਾਦ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਲਗਾਤਾਰ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ 4 ਕਰੋੜ ਦੇ ਕਰੀਬ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ ਕੁੱਝ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਹੁਣ ਬਾਲ ਕਿਰਤ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 3.3 ਕਰੋੜ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਲ ਕਿਰਤ ਤੇ ਲਗੇ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਇਹ ਉਹ ਬੱਚੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਥਾਸ਼ਾ ਬਾਲ ਕਿਰਤ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਕਈ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਇੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਚਾਰ ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਦੱਸਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਇਸ ਕਰਕੇ ਠੀਕ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਕਿ 4.27 ਕਰੋੜ ਉਹ ਬੱਚੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ 8ਵੀਂ ਜਮਾਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਕੂਲ ਛੱਡ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ ਘਰ ਵਿਹਲੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਪੜ੍ਹਾਈ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੇ ਸਗੋਂ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਤੇ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਰ ਬੱਚੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰ, ਚਾਬਿਆਂ ਤੇ, ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਲਈ, ਉਦਯੋਗਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਖਾਨਾ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਇੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਇੱਕ ਕਰੋੜ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸੀ ਉਸ ਤੋਂ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਲਗਾਤਾਰ ਵੱਧਦੀ ਗਈ, ਇਹ ਵੀ ਅਫ਼ਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ 1952 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿੰਨੀਆਂ ਹੀ ਕੇਂਦਰੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸੈਂਬਲੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਉਪਾਅ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਕਸਿਤ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬਾਲ ਕਿਰਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਪਰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਮਦਨ ਅਸਮਾਨਤਾ ਕਰਕੇ ਕਈ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ 3 ਜਾਂ 4 ਬੱਚੇ ਕਿਰਤ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਵੇਰੇ ਸੂਰਜ ਨਿਕਲਣ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਪਹਿਲਾਂ ਬੜਾ ਸਖਤ ਮਨ ਬਣਾ ਕੇ ਨੀਂਦ ਵਿੱਚੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਘਰ ਕੰਮ ਲਈ ਭੇਜਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੇਰ ਰਾਤ ਤੱਕ ਉਡੀਕਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਹਰ ਇੱਕ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੋਣ ਦਾ ਹੱਕ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਪਰ ਕੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਮੌਕਿਆਂ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਵਿੱਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁੱਝ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਨ ਪਰ ਕੀ ਇਹ ਬੱਚੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੀਟਾਂ ਨੂੰ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁੱਢਲੀ ਯੋਗਤਾ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ?

ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵੱਖਰਾ ਉਹ ਭਾਗ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਕੁੱਝ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਝ ਚੁਣਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਜਿਹੜੇ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਠੂਠਾ ਫੜ ਕੇ ਮੰਗ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਉਹ ਬੱਚੇ ਜਿਹੜੇ ਟਪਰੀਵਾਸਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਦੂਸਰੀ ਜਗ੍ਹਾ ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਫਿਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈਆਂ ਨੇ ਸਕੂਲ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ ਹੁੰਦਾ। ਪਰ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਇੱਕ ਪੀੜ੍ਹੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੂਸਰੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਬਾਲ ਕਿਰਤ ਦੇ ਖਿਲਾਫ

ਕਨੂੰਨ ਵੀ ਹੈ ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਕੰਮਾਂ ਤੇ ਭੇਜਦੇ ਹਨ ਉਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਲ ਕਿਰਤ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਮਦਦ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਮਾਂ ਬਾਪ ਦਾ ਇੱਕ ਹੀ ਬੱਚਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਵੀ ਕੰਮ ਤੇ ਲੱਗਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਕਿਰਤ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਾਰਣ ਬਾਲਗਾਂ ਲਈ ਨੌਕਰੀ ਨਾ ਹੋਣਾ ਬਲਕਿ

ਡਾ. ਸ.ਸ.ਫੀਨਾ

ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਕਿਰਤ ਲਈ ਬੇਅੰਤ ਮੌਕੇ ਹੋਣਾ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਲਗਾਂ ਦੀ ਉਜਰਤ ਤੋਂ ਚੋਥਾ ਹਿੱਸਾ ਉਜਰਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਬਾਲਗਾਂ ਤੋਂ ਦੁਗਣਾ ਕੰਮ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਲ ਕਿਰਤ ਨੂੰ ਕਿਰਤ ਸਮਝਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਕਿਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਫਿਰ ਬੱਚਿਆਂ ਕੋਲੋਂ 6 ਜਾਂ 8 ਘੰਟੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸਗੋਂ 16 ਘੰਟੇ ਤੱਕ ਕੰਮ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਮਦਨ ਦੀ ਵੱਡੀ ਅਸਮਾਨਤਾ ਹੋਣ

ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ ਪਰ ਆਮਦਨ ਦੀ ਨਾ ਬਰਾਬਰੀ ਨਹੀਂ।

ਇਸ ਦਾ ਕੀ ਉਪਾਅ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਬਾਲਗਾਂ ਦੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ, ਬਿਮਾਰੀ, ਕਰਜ਼ਾ ਇਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤੱਤ ਦੂਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਲਈ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਜਿਹੜੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਹਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਸਤੂਆਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਬਣੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਲੈ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਇਕਾਈਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਉਹ ਵਸਤੂਆਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ। ਉਹ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈਆਂ ਜਿਸ ਨਾਲ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਤਦਾਦ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਕਿਰਤੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਇੱਕ ਸਾਰਥਿਕ ਯੋਜਨਾ ਬਣਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਕਾਈਆਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੋਵੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਆਮ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਾਲ ਕਿਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਬੱਚੇ ਪਿੰਡਾਂ ਤੋਂ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੌਕੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਪਹਿਲ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ, ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਘੇਰਾ, ਸਿਹਤ ਬੀਮਾ ਅਤੇ ਮੁਫ਼ਤ ਇਲਾਜ ਜਿਹੜਾ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਡਾਇਗਨੋਸਟਿਕ ਲੈਬਰਟਰੀਆਂ ਜਾਂ ਹਰ ਆਧੁਨਿਕ ਇਲਾਜ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਹੋਵੇ ਉਹ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦਾ 93 ਫੀਸਦੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਗ਼ੈਰ ਸੰਗਠਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ

ਨਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਪੈਨਸ਼ਨ, ਪ੍ਰਾਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ, ਦੁਰਘਟਨਾ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰੀ ਲਈ ਛੁੱਟੀ ਜਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਆਦਿ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਵਿਕਸਿਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਪਛੜੇ ਵਰਗ ਵਿੱਚ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਤਰਾ ਹੈ ਇਹ ਕਰਜ਼ਾ ਘਰੇਲੂ ਖਰਚ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਇਹ ਕਰਜ਼ਾ ਬੈਂਕਾਂ ਜਾਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਗ਼ੈਰ ਸੰਗਠਿਤ ਖੇਤਰ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੇ ਬਹੁਤ ਉੱਚਾ ਵਿਆਜ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬੱਚੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਵੱਲੋਂ ਲਏ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਵਿਆਜ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਤੇ ਹੀ ਕੰਮ ਤੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੀ ਤਨਖਾਹ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਪ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਕਦੋਂ ਲਈ ਸੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਸੋਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੰਮ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾੜੀ ਜਹੀ ਗਲਤੀ ਕਰਨ ਤੇ ਕੁੱਟ ਮਾਰ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਸਿਕਾਇਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਉਸ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਦੀ ਹਮਦਰਦੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹ ਬੱਚੇ ਬਹੁਤ ਪਛੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਵਿਕਾਸ ਰੁੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਲ ਕਿਰਤ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਮਾਜ ਤੇ ਵੱਡਾ ਪੱਥਾ ਹੈ।

ਲੇਖਕ - ਅਕਾਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ 'ਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਅਮੈਰੀਟਸ ਹੈ।

“ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼” ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ, ਰਿਪੋਰਟਰਾਂ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਲਈ ਬੇਨਤੀ

“ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼” ਨੂੰ ਛਪਣ-ਸਮੱਗਰੀ ਭੇਜਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਲੇਖਕਾਂ, ਵਿਦਵਾਨਾਂ, ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟਰਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਰਚੇ ਵਿੱਚ ਛਪਣ ਲਈ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਗੁਰਮੁੱਖੀ ਦੇ ਚਾਤ੍ਰਿਕ ਫੌਂਟ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰਨ, ਤਾਂ ਕਿ ਫੌਂਟ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਸਮੇਂ ਹੋ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਪੀਲੀਭੀਤ ਮੁਕਾਬਲਾ: ਗੈਰਅਦਾਲਤੀ ਕਤਲਾਂ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਘਸੀਪਿਟੀ ਕਹਾਣੀ

23 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਯੂ.ਪੀ. ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ 18 ਤੋਂ 24 ਸਾਲ ਦੇ ਤਿੰਨ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪੀਲੀਭੀਤ (ਯੂ.ਪੀ.) ਦੇ ਪੁਰਨਪੁਰ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਮੁਕਾਬਲਾ ਬਣਾ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜੁਲਾਈ 1991 'ਚ ਵੀ ਯੂ.ਪੀ. ਪੁਲਿਸ (ਪੀਏਸੀ) ਨੇ ਪੀਲੀਭੀਤ 'ਚ 10 ਸਿੱਖ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਬੱਸ 'ਚੋਂ ਉਤਾਰ ਕੇ ਅਤੇ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲਿਜਾ ਕੇ ਬੇਕਿਰਕੀ ਨਾਲ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਉਹ ਕਥਿਤ ਮੁਕਾਬਲਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਝੂਠਾ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ 2016 'ਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 43 ਪੁਲਸੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦੇ ਕੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਸੀ, ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਘਟਾ ਕੇ

ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮੂਦਪੁਰ

7 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ 'ਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀ ਕੋਈ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਲਹਿਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਲਈ ਖਤਰਾ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਹੁਣ ਵੀ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਬੇਕਸੂਰ ਅਤੇ ਮਾਮੂਲੀ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਲੈਣ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਦੇ 'ਮੁਕਾਬਲੇ' ਵੀ ਇਸੇ ਹਕੂਮਤੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ।

ਉਪਰੋਕਤ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਤਿੰਨੋਂ ਨੌਜਵਾਨ-ਵਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਜਸਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨ ਪਰਿਵਾਰਾਂ 'ਚੋਂ ਸਨ। ਇਕ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋ ਟਰੱਕ ਡਰਾਇਵਰੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਹਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਤਿੰਨੋਂ ਕਥਿਤ 'ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ ਫੋਰਸ' ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਸਨ ਜੋ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਯੂਰਪ ਆਧਾਰਤ ਦਹਿਸ਼ਤੀ ਮੋਢੀਆਂ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਤਹਿਤ ਪੁਲਿਸ ਬਾਣਿਆਂ 'ਤੇ ਗਰਨੇਡ ਹਮਲੇ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਨ। ਇਹ ਜੱਗ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਪੁਲਿਸ ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਸੁਤੰਤਰ ਏਜੰਸੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਮੂਲ ਰੂਪ 'ਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਬਸਤੀਵਾਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਤਾਂਘ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਲਈ ਬਣਾਈ ਕਰੂਰ ਏਜੰਸੀ ਹੈ ਜੋ ਹੁਕਮਰਾਨ ਪਿਰ ਦਾ ਸੰਦ ਬਣ ਕੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ-ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀਆਂ ਬੇਖੋਫ਼ ਹੋ ਕੇ ਧੱਜੀਆਂ ਉਡਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਹੀ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕਿਆਂ 'ਤੇ ਚੱਲਦੀ ਦੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਦਹਾਕਿਆਂ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਨਕਸਲੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਝੂਠੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਬਦਨਾਮ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਇਸ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਕਹਾਣੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸ਼ੱਕੀ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਹੀ ਝੂਠੀ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਕਥਿਤ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪਿਛੋਕੜ ਉੱਪਰ ਸਰਸਰੀ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਿਆਂ ਹੀ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੁਕਾਬਲਾ ਬਿਲਕੁਲ ਝੂਠਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਡੂੰਘੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਤਹਿਤ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰ 'ਚ ਉੱਪਰੋਕਤੀ ਛੇ 'ਦਹਿਸ਼ਤੀ' ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਹੋਈਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਵਾਰਦਾਤ ਬੰਦ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਬਖਸ਼ੀਵਾਲਾ ਪੁਲਿਸ ਚੌਕੀ ਉੱਪਰ ਕਥਿਤ ਗਰਨੇਡ ਹਮਲੇ ਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਸਵਾਲ ਤਾਂ ਇਹ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਗਰੁੱਪ ਬੰਦ ਪਈ ਪੁਲਿਸ ਚੌਕੀ ਉੱਪਰ ਹਮਲਾ ਕਿਉਂ ਕਰੇਗਾ? ਹਰ ਹਮਲੇ ਦਾ ਕੋਈ ਮਕਸਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬੰਦ ਪਈ ਚੌਕੀ ਉੱਪਰ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਹਾਲੀਆ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਕੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਜੀਠਾ ਪੁਲਿਸ ਬਾਣੇ ਵਿਖੇ ਧਮਾਕੇ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਟਾਇਰ ਫਟਣ ਨਾਲ ਆਈ ਆਵਾਜ਼ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਵੱਲੋਂ ਧਮਾਕੇ ਦੀ ਕਥਿਤ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਈ ਗਈ। ਇਹ ਕੀ ਚੱਕਰ ਸੀ? ਇਹ 'ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ' ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰ 'ਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦਾ ਇਹ 50 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਖੇਤਰ ਬੀਐੱਸਐੱਫ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ 'ਚ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਪੀਲੀਭੀਤ 'ਚ ਹੋਏ ਤਿੰਨ ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ ਉੱਠ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ 'ਮੁਕਾਬਲੇ' ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਚਲਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ। ਰਾਜਨੀਤਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਗੈਰਅਦਾਲਤੀ ਕਤਲ ਰਾਜ ਕਰਦਾ ਜਮਾਤ ਦੀ ਬਕਾਇਦਾ ਨੀਤੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਪ੍ਰਸੰਗ 'ਚ ਹਾਲੀਆ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀ ਚਰਚਾ ਸਾਡੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਹੈ-ਸੰਪਾਦਕ

ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਹੈ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਬਹੁਤ ਵਾਜਬ ਹੈ ਕਿ ਤਿੰਨ ਸਧਾਰਨ ਨੌਜਵਾਨ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ 'ਚ ਵਾਰਦਾਤ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਹਥਿਆਰਾਂ ਸਮੇਤ ਪੀਲੀਭੀਤ ਕਿਵੇਂ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਮਿਹਨਤ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰਦੇ ਤਿੰਨ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਅਚਾਨਕ ਗਾਇਬ ਹੋਣਾ (ਜੋ ਨਾ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾ ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ 'ਚ) ਅਤੇ ਪੀਲੀਭੀਤ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਜਾਅਲੀ ਸਨਾਖਤੀ ਕਾਰਡਾਂ 'ਤੇ ਹੋਟਲ 'ਚ ਠਹਿਰਨਾ, ਹੋਟਲ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਫੋਨ ਕਰਾਉਣਾ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਭਾਰੀ ਸਮਾਨ ਦੇ ਪੈਦਲ ਤੁਰਦਿਆਂ ਦੀ ਸੀਸੀਟੀਵੀ ਫੁਟੇਜ ਪਰ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਦੋ ਅਸਲਾਟਾਂ, ਹੋਰ ਅਸਲਾ ਅਤੇ ਕੈਸ਼ ਮਿਲਣਾ, ਹੋਟਲ 'ਚ ਠਹਿਰਨ ਤੋਂ ਦੋ ਘੰਟਿਆਂ 'ਚ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਚੋਰੀ ਦਾ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਹੋਣਾ, ਸਵੇਰੇ ਪੰਜ ਵਜੇ ਸੰਘਣੀ ਪੁੰਦ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਉੱਪਰ ਜਾ ਰਹੇ 'ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ' ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਹੋਣਾ ਜਿੱਥੇ ਸਵੇਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪੈਦਲ ਚੱਲਣ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਿੰਦਾ ਫਤਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਢੇਰ ਕਰਨ' ਲਈ ਦਿਖਾਈ ਫੁਰਤੀ, ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ 'ਚ ਅਤੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਵੀ ਉਹੀ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨੇ ਹੋਣਾ, ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਦੇ ਸਰੀਰ ਉੱਪਰ ਗੋਲੀ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਾ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਗਲਾ ਘੁੱਟ ਕੇ ਮਾਰਨ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਣਾ, ਦੋ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਜਿਸਮਾਂ ਉੱਪਰ ਦੂਰੋਂ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਗੋਲੀਆਂ ਲੱਗਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਨੇੜਿਓਂ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੋਣਾ, ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਥਾਂ ਲਗੂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਕੋਈ ਫਾਰੈਂਸਿਕ ਰਿਪੋਰਟ ਵੀ ਨਾ ਹੋਣਾ ਕਿ ਇਹ ਲਗੂ ਕਿਸੇ ਇਕ ਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਦਾ, ਨੇੜਲੇ ਫਾਰਮ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੱਕ 'ਤਾਬਤਤ' ਫਾਇਰਿੰਗ ਦੀ ਕੋਈ ਆਵਾਜ਼ ਨਾ ਪਹੁੰਚਣਾ, ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਪੋਸਟ ਮਾਰਟਮ ਕਰਾਉਣਾ ਅਤੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀਡੀਓਗ੍ਰਾਫੀ ਨਾ ਕਰਾਉਣਾ, ਇਕ ਲੜਕੇ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਸ਼ ਨਾ ਦੇਖਣ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਪੋਸਟ ਮਾਰਟਮ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਸੰਸਕਾਰ ਕਰਾਉਣਾ ਆਦਿ ਸਭ ਕੁਝ ਸ਼ੱਕੀ ਹੈ।

ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਭਾਰਤੀ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਝੂਠ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਪੁਲੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਜਚਣਹਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹੁਣ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੁਲਾਸੇ ਕਰਕੇ ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ ਭਰੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਗੱਲ ਹੀ ਮੰਨਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਤੇ ਡਰਾਇਵਰੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਧਾਰਨ ਨੌਜਵਾਨ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਹੋਣਗੇ। ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਉੱਪਰ ਆਪਣੇ ਮਿੰਤਰ ਦੀ ਕਥਿਤ ਹੱਤਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਅਜੇ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਸਾਬਤ ਹੋਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਨਾ ਕੋਈ ਮੁਜਰਮਾਨਾ ਪਿਛੋਕੜ ਸੀ

ਅਤੇ ਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਖਲਾਈਸ਼ੁਦਾ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਬਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਬੈਠੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਸੰਚਾਲਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਭੇਜਣ ਦਾ ਲਾਲਚ ਦੇ ਕੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਦਹਿਸ਼ਤੀ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਭਰਤੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਯੂਰਪ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਦਹਿਸ਼ਤੀ ਮੋਡਿਊਲ ਵੱਲੋਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਗਈਆਂ, ਜਿਸਦਾ ਸੰਚਾਲਕ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਫੌਜੀ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹੈ। ਯੂ.ਕੇ. ਦੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਂ ਦਾ ਜਾਂ ਇਸ ਹੁਲੀਏ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਐਨਐਏਏ ਦੀ ਜਾਂਚ 'ਚ ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਦੇ ਕਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੱਸੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਹੀ ਇਹ ਤਿੰਨੋਂ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਫਰਾਰ ਹੋ ਕੇ ਪੁਰਨਪੁਰ 'ਚ ਆਏ ਸਨ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਧੂ ਉੱਥੇ ਪੀਲੀਭੀਤ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਜਾਅਲੀ ਪਾਸਪੋਰਟ ਅਤੇ ਜਾਅਲੀ ਵੀਜ਼ਾ ਸਕੈਂਡਲ ਨਾਲ ਵੀ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਐਨਐਏਏ ਕਿਸ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਥਿਤ ਮੁਕਾਬਲੇ ਉੱਪਰ ਉੱਠ ਰਹੇ ਸਵਾਲਾਂ ਤੋਂ ਧਿਆਨ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਹੁਣ ਡੀਜੀਪੀ ਵੱਲੋਂ ਵਡਾਲਾ ਵਾਂਗਰ ਪੁਲਿਸ ਚੌਕੀ (ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ) ਅਤੇ ਘਣੀਏ ਕੇ ਵਾਂਗਰ ਥਾਣੇ (ਬਟਾਲਾ) ਉੱਪਰ ਹੋਏ ਕਥਿਤ ਗਰਨੇਡ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀ ਗੁੱਬੀ ਸੁਲਝਾਉਣ ਅਤੇ ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਦਹਿਸ਼ਤੀ ਮੋਡਿਊਲ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਨਵੇਂ 'ਖੁਲਾਸੇ' ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਹੀ ਅਰਥ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਗਰੁੱਪ ਨੇ ਕਥਿਤ ਦਹਿਸ਼ਤੀ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਗਰੁੱਪ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਤਹਿਤ ਉਪਰੋਕਤ ਗਰਨੇਡ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ, ਫਿਰ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਮਾਰਨਾ ਕਿਵੇਂ ਸਹੀ ਹੈ? ਵੱਡੀ ਤਾਦਾਦ 'ਚ ਘੇਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਲਈ ਅਤਿ ਸਿਖਲਾਈਸ਼ੁਦਾ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਤਿੰਨ ਸਧਾਰਨ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਾ ਕੇ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਚਾਹੇ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦੀ ਵਾਰਦਾਤ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਜੁਰਮ, ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਹੈ ਐੱਫ ਆਈ ਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨਾ, ਉਚਿਤ ਜਾਂਚ ਰਾਹੀਂ ਸਬੂਤ ਕੱਠ ਕਰਕੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਰਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲੋਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿਵਾਉਣਾ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਖੌਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੇਕਿਰਕੀ ਨਾਲ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਰਾਹੀਂ ਜਾਂਚ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਜੁਟਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਹਿਸ਼ਤੀ ਸੰਬੰਧ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ

ਬਜਾਏ ਡੀਜੀਪੀ ਤੇ ਹੋਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਖੁਦ ਹੀ ਜੱਜ ਬਣ ਕੇ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਨੂੰ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਖੁਦ ਹੀ ਜਲਾਦ ਬਣ ਕੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਗੋਦੀ ਮੀਡੀਆ ਸਰਕਾਰੀ ਬਿਰਤਾਂਤ ਨੂੰ ਸਨਸਨੀਖੇਜ਼ ਰੂਪ ਦੇ ਕੇ ਗੈਰਅਦਾਲਤੀ ਕਤਲਾਂ ਦੀ 'ਢੇਰ ਕਰਨ' ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੀ ਜੈ-ਜੈਕਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਫ਼ਰਤ ਫੈਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਪੀਲੀਭੀਤ 'ਚ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਯੂ.ਪੀ. ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਕਿਸੇ ਡੂੰਘੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪੀਲੀਭੀਤ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਐੱਸ.ਪੀ. ਤਤਕਾਲੀ ਕੇਂਦਰੀ ਭਾਜਪਾਈ ਮੰਤਰੀ ਅਜੈ ਮਿਸ਼ਰਾ ਟੈਣੀ ਦਾ ਕਰੀਬੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਲਖੀਮਪੁਰ ਖੀਰੀ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾਲ ਲੱਗਦਾ ਇਲਾਕਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਸਮੇਂ ਸਤੰਬਰ 2020 'ਚ ਅਜੈ ਮਿਸ਼ਰਾ ਟੈਣੀ ਦੇ ਛੋਕਰੇ ਮੋਨੂ ਮਿਸ਼ਰਾ ਵੱਲੋਂ ਸੱਤਾ ਦੇ ਹੰਕਾਰ 'ਚ ਚਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਇਕ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੂੰ ਗੱਡੀ ਹੇਠ ਕੁਚਲ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਿਸਾਨ, ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨ, 'ਨਿਆਂ ਰੈਲੀ' ਕਰਕੇ ਨਿਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਅਜੈ ਮਿਸ਼ਰਾ ਨੇ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਾਏਗਾ ਅਤੇ ਉੱਥੋਂ ਉਜਾੜ ਦੇਵੇਗਾ। ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੁਝ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਲਿਜਾ ਕੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਮਾਰਨ ਅਤੇ ਮੌਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਕੁਝ ਸਥਾਨਕ ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮਕਸਦ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਖੜ੍ਹ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤ ਪਾਉਣ ਦੀ ਡੂੰਘੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ?

ਮੁਕਾਬਲੇ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਸਮਾਂ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਡੱਲੇਵਾਲ-ਪੰਧੋਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਦੋ ਕਿਸਾਨ ਫੋਰਮਾਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਅੰਦੋਲਨ ਤਹਿਤ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਡੱਲੇਵਾਲ ਵੱਲੋਂ ਰੱਖੇ ਮਰਨ ਵਰਤ ਨਾਲ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕਸੂਤੀ ਹਾਲਤ 'ਚ ਫਸੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਦੇ ਫਾਸੀਵਾਦੀ ਰਵੱਈਏ ਕਾਰਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਤਿੱਖਾ ਹੋਣ ਦੇ ਆਸਾਰ ਹਨ। ਤਰਾਈ ਖੇਤਰ (ਪੱਛਮੀ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼) ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨ ਪਹਿਲੇ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ 'ਚ ਨਿਭਾਈ ਸਰਗਰਮ ਭੂਮਿਕਾ ਕਾਰਨ ਭਗਵਾ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਹੁਤ ਚੁਭਦੇ ਹਨ। ਅਜੈ ਮਿਸ਼ਰਾ ਨੂੰ ਲਖੀਮਪੁਰ ਖੀਰੀ ਕਤਲ ਕਾਂਡ ਲਈ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਵੱਡਾ ਮੁੱਦਾ ਚਲਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਭਾਜਪਾ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਅੱਖ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲਗੂ-ਪਸੀਨਾ ਵਹਾ ਕੇ ਅਤੇ ਜੰਗਲ-ਬੇਲੇ ਸਾਫ਼ ਕਰਕੇ ਆਬਾਦ ਕੀਤੀ ਤਰਾਈ ਦੀ ਵਡਮੁੱਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਪਰ ਵੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅੰਦੋਲਨ 'ਚ

ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਉੱਥੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀਆਂ ਦੇ ਪਨਾਹ ਲੈਣ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਝੂਠੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੌਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀਆਂ ਕਰਕੇ ਦਹਿਸ਼ਤ ਪਾਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਹੋਵੇ। ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤਾਂ ਇਹ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਰਹੱਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ 'ਚ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਖੁਫ਼ੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਏਜੰਟਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਸਧਾਰਨ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਰਗਲਾ ਕੇ ਬੰਦ ਪਈ ਪੁਲਿਸ ਚੌਕੀ ਉੱਪਰ ਹਮਲੇ ਦਾ ਨਾਟਕ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਡਰ ਦਿਖਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੀਲੀਭੀਤ ਪਹੁੰਚਾ ਕੇ ਹੋਟਲ 'ਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਿੱਥੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਲਹਿਰ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਦੇ ਹਾਲਾਤ 'ਚ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਅਤੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦਾ ਹਾਲੀਆ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਡੂੰਘੀ ਘੋਖ-ਪੜਤਾਲ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਵਧਾ-ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਹਿਤ ਹਨ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਹਉਏ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਆਵਾਮ ਦਾ ਧਿਆਨ ਅਸਲ ਮੁੱਦਿਆਂ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਅਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਪੁਲਿਸ ਰਾਜ ਦੇ ਹਾਲਾਤ (ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤਹਿਤ ਮਨਮਾਨੀਆਂ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ) ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਆਪਣੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਪਾਉਣ ਅਤੇ ਤਰੱਕੀਆਂ ਤੇ ਸਨਮਾਨ ਲੈਣ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਬਣਾਏ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੱਤੇ ਮੌਲਿਕ ਹੱਕਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ-ਫੌਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਬੇਖੋਫ਼ ਹੋ ਕੇ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਗੈਰਅਦਾਲਤੀ ਕਤਲਾਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਸਾਂਝੇ ਹਿਤ ਹੀ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਟਿੱਚ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਚੁੱਕ ਕੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਮਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਰਾਹ ਖੋਲ੍ਹਦੇ ਹਨ।

ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਘੱਟਾ ਪਾਉਣ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਨਾਟਕ ਤੋਂ ਸਿਵਾਏ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਿਰਪੱਖ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਜਾਂਚ ਹੀ ਕਥਿਤ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦਾ ਸੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਹੁਕਮਰਾਨ ਹੋਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਨਿਸ਼ਚੇ ਹੀ, ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਰੋਤ ਖੁਦ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਹੈ। ਬਸਤਰ ਵਿੱਚ ਇਕ ਸਾਲ 'ਚ 220 ਮਾਰਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ 'ਚ ਮਾਰੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਉੱਠ ਰਹੇ ਸਵਾਲ, ਨਕਸਲੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦੇ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਭਗਵਾ ਸਿਆਸਤ, ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ 1980-90ਵਿਆਂ 'ਚ ਬਣਾਏ ਦਹਿ-ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਝੂਠੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਅਤੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੀ ਜਾਂਚ 'ਚ 70 ਮੁਕਾਬਲੇ ਝੂਠੇ ਸਾਬਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ 'ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ' 'ਚ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ, ਮਨੀਪੁਰ 'ਚ 1528 ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਚੱਲ ਰਹੀ ਜਾਂਚ, ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ 'ਚ 'ਲਾਪਤਾ' ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਥਿਤ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦਾ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਚਲਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਸਿਲਸਿਲਾ, ਯੂ.ਪੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਥਾਈਂ ਭਾਜਪਾ ਦਾ 'ਐਨਕਾਊਂਟਰ ਰਾਜ', ਇਹ ਸਭ ਸਟੇਟ ਵੱਲੋਂ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਨਾਲ ਲੜਨ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਹਥਿਆਈਆਂ ਖੁੱਖਾਰ ਤਾਕਤਾਂ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਹੋਰ ਸਰਕਾਰੀ ਲਸ਼ਕਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਮੁਢਾਂ ਦੇ ਸੰਦ ਬਣਾ ਕੇ ਵਰਤਣ ਦਾ ਮੂੰਹ ਬੋਲਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ।

ਹਰ ਇਨਸਾਫ਼ਪਸੰਦ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੈਰਅਦਾਲਤੀ ਕਤਲਾਂ 'ਚ ਸਮੇਏ ਭਵਿੱਖੀ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ, ਯੂਰਪੀ ਫਾਸੀਵਾਦੀ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ-ਕਦਮਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਦੇ ਸਪਸ਼ਟ ਸੰਕੇਤ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਰਬੰਸ ਦਾਨੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੇ ਦਾਤੇ, ਭਗਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਸੰਗਮ ਬਾਦਸ਼ਾਹ-ਏ-ਦਰਵੇਸ਼ ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ, ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਵਰ੍ਹੇ 2025 ਦੀ ਕੁਲ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ

ਕੋਟਨਿ ਕੋਟ ਵਧਾਈ

Punjabi Cultural Society of Chicago

Celebrating 30 Years of Community Service

To Celebrate Vaisakhi PCS Presents...

ਰੰਗਲਾ ਪੰਜਾਬ

Rangla Punjab

2025!

Saturday, April 26, 2025

Copernicus Center
5216 W Lawrence Ave
Chicago, IL 60630

**Happy
New Year
2025**

Registration Open!

- Ages 5 and above only
- Participants & Teams should register before 16 February, 2025.
- Rehearsals start on 12 January, 2025 at National India Hub.
(930 National Pkwy, Schaumburg, IL)

REGISTER NOW!

More Information at:

<https://www.pcschicago.org>

Punjabi Cultural Society of Chicago

(847) 359-5PCS or (847) 359-5727

P. O. BOX 1244, PALATINE, IL. 60078

E-mail: info@pcschicago.org

18

JAN 2025

🕒 10 AM - 2 PM

NATIONAL INDIA HUB

930 National Parkway,
Schaumburg, IL 60173

PCS DRAWING CONTEST

Theme: Pind Di Saver- ਪਿੰਡ ਦੀ ਸਵੇਰ "Shaa-vela" in Punjab

➤ REGISTER NOW!

More Information at:

WWW.PCSCHICAGO.ORG

Categories:

- Ages 5 - 10
- Ages 11 - 16

WIN EXCITING PRIZES!!

Ages 5 - 10: \$100, \$50, \$25

Ages 11 - 16: \$250, \$100, \$50

- One Drawing per participant, original artwork based on theme or provided template.
- The main theme is 'Punjabi Culture' – "Pind Di Saver- ਪਿੰਡ ਦੀ ਸਵੇਰ"/ "Shaa- Vela".
- All contestants will be judged on their original style and artistic value.
- Drawings must be original and authentic.
- Any medium is accepted: pencil, charcoal, watercolor, oil, etc. Please note Pastels or charcoal entries must be properly sprayed to prevent smearing.
- Photographs and computer-generated artwork will not be accepted.
- A coded drawing sheet and basic coloring supplies will be provided to all the participants on the contest day, participant can bring their own coloring supplies with them.
- Lunch will be provided to all participants and family members.

ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ (ਵਿਸਕਾਂਸਿਨ)

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਦੇਹ ਸਿਵਾ ਬਰੁ ਮੋਹਿ ਇਹੈ ਸੁਭ ਕਰਮਨ ਤੇ ਕਬਹੂੰ ਨ ਟਰੇ॥
ਨ ਡਰੇ ਅਰਿ ਸੇ ਜਬ ਜਾਇ ਲਰੇ ਨਿਸਚੈ ਕਰ ਅਪੁਨੀ ਜੀਤ ਕਰੇ॥

‘ਚਾਰ ਮੂਏ ਤੋ ਕਿਆ ਹੁਆ ਜੀਵਿਤ ਕਈ ਹਜਾਰ॥’ ਆਖ ਕੇ ਸਰਬੰਸ ਵਾਰਨ ਵਾਲੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੇ ਬਾਨੀ ਕਲਗੀਧਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦਸ਼ਮੇਸ ਪਿਤਾ

ਧੰਨ ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ

ਕੋਟਾਨਿ ਕੋਟਿ ਵਧਾਈ

ਨਵਾਂ ਵਰੁ ਆਪ ਜੀ ਅਤੇ ਆਪ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਖੁਸ਼ੀਆਂ-ਖੇਡੇ, ਤਰੱਕੀਆਂ ਅਤੇ ਇਤਫਾਕ ਲੈ ਕੇ ਆਵੇ। ਸਮੂਹ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਮਾਨਵਤਾ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ, ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਬਣੀ ਰਹੇ। ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੁਖ-ਸੁਖ ਵਿਚ ਆਪ ਸਭ ਦੇ ਅੰਗ-ਸੰਗ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ, ਆਪਣੇ ਭਾਣੇ ਵਿਚ ਰੱਖੇ ਅਤੇ ਮਾਨਵਤਾ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਨਦਰਿ ਬਣਾਈ ਰੱਖੇ।

ਵਲੋਂ: ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਸਾਧ ਸੰਗਤ।

Sikh Religious Society of Wisconsin

3675 N Calhoun Rd, Brookfield WI 53207 Ph: 262-790-1600

ਟੋਡਰ ਮੱਲ ਦੀ ਹਵੇਲੀ ਦੀ ਦਾਸਤਾਨ

ਮੁਗਲ ਕਾਲ ਵਿਚ ਇਹ ਹਵੇਲੀ ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਨ ਦੇ ਮਹਿਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੀ। ਟੋਡਰ ਮਲ ਦੀ ਹਵੇਲੀ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਜਾਂ ਸਰਹਿੰਦੀ ਇੱਟਾਂ ਨਾਲ ਬਣੀ ਹੈ। ਹਵੇਲੀ ਕੰਪਲੈਕਸ ਕਈ ਫੁਆਰਿਆਂ ਤੇ ਤਲਾਬ ਨਾਲ ਸਜਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਢਾਂਚਾ ਇਸ ਮਹਿਲ ਦੀ ਵਾਸਤੂਕਲਾ ਦੀ ਚਮਕ ਨੂੰ ਬਾਖੂਬੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦੇ ਸਵਾਗਤ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਵਾਗਤੀ ਖੇਤਰ ਵੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਸ ਦੇ ਕਾਇਮ ਕਲਪ ਦਾ ਕੰਮ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਫ਼ਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਸਰਹਿੰਦ ਦੀਆਂ ਲਹੂ ਭਿੰਜੀਆਂ ਨੀਂਹਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਵਾਨ ਟੋਡਰ ਮੱਲ ਜੈਨ ਦੇ ਤਿਆਗ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਕੇ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਉਸਵਾਲ ਜੈਨ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਟੋਡਰ ਮਲ ਇਕ ਸਾਧਨ ਸੰਪੰਨ ਵਪਾਰੀ, ਵਿਦਵਾਨ ਤੇ ਮੁਗਲ ਸ਼ਾਸਨ ਵਿਚ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਨ। ਫੂਲਕੀਆਂ ਗਜ਼ਟੀਅਰ ਮੁਤਾਬਕ ਦੀਵਾਨ ਟੋਡਰ ਮਲ ਪਟਿਆਲਾ ਲਾਗੇ ਸਮਾਣਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਕਾਕੜਾ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਸਨ। ਉਹ ਮੁਗਲ ਰਾਜ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਮਾਲੀਏ ਦਾ ਕੰਮ ਦੇਖਦੇ ਸਨ।

ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀਵਾਨ ਟੋਡਰ ਮਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੋ ਬਦਲ ਸਨ- ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਰਪਣ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਕ ਦਬਦਬੇ ਨਾਲ ਐਸ ਵਾਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਊਣੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਿਆਗ ਦਾ ਰਾਹ ਚੁਣਿਆ। ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਬਾਬਾ ਫ਼ਤਹਿ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬਾਬਾ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਧਰਮ ਬਦਲਣ ਦੇ ਦਬਾਅ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋਹਾਂ ਸਰਹਿੰਦ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਸੂਬਾ ਸਰਹਿੰਦ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਨ ਨੇ ਮੁਗਲ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਸਸਕਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰ ਸਸਕਾਰ ਲਈ ਥਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮਾਤਾ ਚਕਰੋਸ਼ਵਰੀ ਦੇਵੀ ਦੇ ਭਗਤ ਦੀਵਾਨ ਟੋਡਰ ਮਲ ਇਸ ਸਲੂਕ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਡਰ ਤੋਂ ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਨ ਤੋਂ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਸਸਕਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ।

ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਨ ਨੇ ਸ਼ਰਤ ਰੱਖੀ ਕਿ ਜਿੰਨੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਮੋਹਰਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਕਰ ਸਕੋਗੇ, ਓਨੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸਸਕਾਰ ਲਈ ਮਿਲ

ਜਾਵੇਗੀ। ਚੌਧਰੀ ਅੱਤਾ ਇਸ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਟੁੱਕੜਾ ਦੇਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ। ਦੀਵਾਨ ਟੋਡਰ ਮਲ ਨੇ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ 78,000 ਮੋਹਰਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਸਸਕਾਰ ਲਈ ਚਾਰ ਵਰਗਮੀਟਰ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦ ਲਈ।

ਮੁਗਲ ਕਾਲ ਵਿਚ ਸੋਨੇ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਸਿੱਕੇ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਕਾਰ ਕਰੀਬ ਤਿੰਨ ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਸੀ। ਇਹ (3 ਗੁਣਾ 3) 9 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਵਰਗ ਦੀ ਥਾਂ ਘੇਰਦਾ ਹੈ। ਸਹੀਦ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੇ ਸਸਕਾਰ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਲਗਭਗ 2 ਗੁਣਾ 2

(2 ਗੁਣਾ 1.5 ਮੀਟਰ) ਜੋੜੇ ਸਨ। ਜੇ ਸਿੱਕਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਕਰ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਥਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰੀਬ 7800 ਸੋਨੇ ਦੇ ਸਿੱਕਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪਵੇਗੀ।

ਮੀਟਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਕੁਲ ਖੇਤਰਫਲ 40,000 ਵਰਗ ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਯਾਨੀ ਚਾਰ ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ-ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਬਗਲ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਵਿਚ ਮਾਤਾ ਜੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਖੇਤਰ

ਯਾਨੀ ਸੋਨੇ ਦੇ 78,000 ਸਿੱਕੇ। ਇਸ ਰਕਮ ਨੂੰ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਲਈ ਦੀਵਾਨ ਟੋਡਰ ਮਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾਅ 'ਤੇ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ। ਸਸਕਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਫੁਲ ਚੁੱਗ ਕੇ ਇਕ

ਗਾਗਰ ਵਿਚ ਭਰ ਕੇ ਉਸੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਦਫਨਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਅਸਥਾਨ ਹੁਣ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਜੋਤੀ ਸਰੂਪ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁੱਜਰੀ ਜੀ ਦੇ ਸਸਕਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀਵਾਨ ਟੋਡਰ ਮਲ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਕੀ ਹੋਇਆ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਇਕਮਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਕੁਝ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਦੀਵਾਨ ਟੋਡਰ ਮਲ ਜੈਨ ਮੁਗਲ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਗੁੱਸੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣੇ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਅਣਪਛਾਤੀ ਜਗ੍ਹਾ ਚਲੇ ਗਏ ਤੇ

ਗੁਮਨਾਮੀ 'ਚ ਗੁਆਚ ਗਏ। ਕੁਝ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੀਵਾਨ ਟੋਡਰ ਮਲ ਨੇ ਲੁਧਿਆਣੇ 'ਚ ਸ਼ਰਨ ਲਈ ਤੇ ਗੁਮਨਾਮੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਨ ਲੱਗੇ।

ਦੀਵਾਨ ਟੋਡਰ ਮਲ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਨੂੰ ਜਹਾਜ਼ ਹਵੇਲੀ ਜਾਂ ਜਹਾਜ਼ੀ ਹਵੇਲੀ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਵੇਲੀ ਨੂੰ ਇਹ ਨਾਂ ਉਸ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਵਰਗੇ ਆਕਾਰ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਮਿਲਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ 17ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ 'ਚ ਹਰਨਾਮ ਨਗਰ 'ਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਹਵੇਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਕਰੀਬ ਇਕ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਸਰਹਿੰਦ-ਰੋਪੜ ਰੇਲ ਲਾਈਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਥਿਤ ਹੈ।

ਮੁਗਲ ਕਾਲ ਵਿਚ ਇਹ ਹਵੇਲੀ ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਨ ਦੇ ਮਹਿਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੀ। ਟੋਡਰ ਮਲ ਦੀ ਹਵੇਲੀ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਜਾਂ ਸਰਹਿੰਦੀ ਇੱਟਾਂ ਨਾਲ ਬਣੀ ਹੈ। ਹਵੇਲੀ ਕੰਪਲੈਕਸ ਕਈ ਫੁਆਰਿਆਂ ਤੇ ਤਲਾਬ ਨਾਲ ਸਜਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਢਾਂਚਾ ਇਸ ਮਹਿਲ ਦੀ ਵਾਸਤੂਕਲਾ ਦੀ ਚਮਕ ਨੂੰ ਬਾਖੂਬੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦੇ ਸਵਾਗਤ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਵਾਗਤੀ ਖੇਤਰ ਵੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਸ ਦੇ ਕਾਇਮ ਕਲਪ ਦਾ ਕੰਮ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮਾਹਿਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਜਹਾਜ਼ੀ ਹਵੇਲੀ ਵਾਸਤੂਕਲਾ ਦਾ ਅਨੂਠਾ ਨਮੂਨਾ ਹੈ। ਜਹਾਜ਼ੀ ਹਵੇਲੀ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮਹੱਤਤਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਯਤਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵੀ ਦੀਵਾਨ ਟੋਡਰ ਮਲ ਦੇ ਤਿਆਗ ਤੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਪ੍ਰਤੀ ਅਨਿੱਖ ਪ੍ਰੇਮ ਸਦਕਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਨਾਲ ਮੋਹ ਹੈ। ਉੱਝ ਵੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਵੀ ਦੀਵਾਨ ਟੋਡਰ ਮਲ ਜੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਦੀ ਸਦੀਵੀ ਸੰਭਾਲ ਦੀ ਮੰਗ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ। ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਪੁੱਜਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨਹੀਂ ਰਹੇ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾਕਟਰ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵੀਰਵਾਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਸਵੇਰੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਨਿਗਮ ਬੋਧ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨ ਘਾਟ ਪੂਰੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਨਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਵਿਖੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਮਾਣਯੋਗ ਦੱਪੇਦੀ ਮੁਰਮੂ, ਉਪਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਮਾਣਯੋਗ ਜਗਦੀਪ ਧਨਕੜ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ, ਮਲਕ ਅਰਜੁਨ ਖੜਗੇ, ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ, ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ, ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਗਾਂਧੀ ਸਮੇਤ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਨੇਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਆਮ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਵਿਦਾਈ ਦੇਣ ਲਈ ਪਹੁੰਚੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਬੇਟੀ ਉਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਿੱਤਾ ਨੂੰ ਅਗਨੀ ਦਿਖਾਈ। ਉਹ 2004 ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਰਹੇ ਸਨ। ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਿਮਾਰ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਨ। 26 ਦਸੰਬਰ, ਵੀਰਵਾਰ ਦੇਰ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਬੀਅਤ ਅਚਾਨਕ ਵਿਗੜ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਘਰ 'ਚ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਏਮਜ਼ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਇਲਾਜ ਦੌਰਾਨ ਰਾਤ 9:51 ਵਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਰੀ ਸਾਹ ਲਿਆ।

ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਏਮਜ਼ 'ਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਚਨਾ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਸੰਸਦ ਦਲ ਦੀ ਮੁਖੀ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਗਾਂਧੀ ਵਾਡਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਏਮਜ਼ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ। ਰਾਬਰਟ ਵਾਡਰਾ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਖ਼ਬਰ ਮਿਲਦੇ ਹੀ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਜੇਪੀ ਨੱਡਾ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਨੇਤਾ ਵੀ ਏਮਜ਼

ਸਰਕਾਰੀ ਸਨਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ

ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ 'ਚ ਪਤਨੀ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਕੌਰ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਧੀਆਂ ਹਨ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੱਤ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸ਼ੋਕ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਸਥਾਪਨਾ ਦਿਵਸ ਸਮਾਗਮ ਸਮੇਤ ਅਗਲੇ ਸੱਤ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ।

‘ਇਤਿਹਾਸ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਤੀ ਨਰਮੀ ਵਰਤੇਗਾ’

ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ 2014 'ਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਰਬੋਤਮ ਯੋਗਦਾਨ ਦਿੱਤਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਤਿਹਾਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਨਰਮੀ ਵਰਤੇਗਾ। ਜਨਵਰੀ 2014 ਪੱਤਰਕਾਰ ਸੰਮੇਲਨ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਮੈਂ ਇਕ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਰਿਹਾ। ਮੈਂ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਮਕਾਲੀ ਮੀਡੀਆ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਿਆਲੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਿਆਸੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਮੈਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਹਾਲਾਤ ਮੁਤਾਬਕ ਓਨਾ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਿੰਨਾ ਮੈਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਕੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਇਤਿਹਾਸ

ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਲੋਚਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਸੀ ਤੇ ਕਈ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫੈਸਲਾਕੁੰਨ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕੇ।

ਅਣਵੰਡੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਨਮ

ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ 26 ਸਤੰਬਰ, 1932 ਨੂੰ ਅਣਵੰਡੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਸੂਬੇ 'ਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਭਾਰਤ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਪੰਡਿਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ, ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ

ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਰਾਜਨੇਤਾ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੋ ਵਾਰ ਬਾਈਪਾਸ ਸਰਜਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਬਾਈਪਾਸ ਸਰਜਰੀ ਬ੍ਰਿਟੇਨ 'ਚ ਹੋਈ ਸੀ। ਦੂਸਰੀ ਬਾਈਪਾਸ ਸਰਜਰੀ 2009 'ਚ ਏਮਜ਼ 'ਚ ਹੋਈ ਸੀ। ਵੀਰਵਾਰ ਰਾਤ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੇਹਾਂਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਏਮਜ਼ 'ਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿਵਸਥਾ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਰਥਿਕ ਉਦਾਰੀਕਰਨ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਭਾਰਤੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਬਾਜ਼ਾਰ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਵੀ ਰਹੇ। 1991-96 ਤੱਕ ਨਰਸਿਮੂ ਰਾਓ ਸਰਕਾਰ 'ਚ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਆਰਥਿਕ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤੇ।

ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨਗਾਜ਼ੀ ਦਾ ਕੱਚ-ਸੱਚ

ਅੱਜ ਦੇ ਦਿਨ 'ਇਕ ਦੇਸ਼ ਇਕ ਚੋਣ' ਦੇ ਮਸਲੇ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨਗਾਜ਼ੀ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਲੱਭਣ ਦਾ ਆਹਰ ਏਨਾ ਗੰਭੀਰ ਬਣਾ ਛੱਡਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਰੋਲੋ-ਰੱਪੇ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਨਬੇੜੇ ਲਈ ਜੇਪੀਸੀ ਬਿਨਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮੀਟਿੰਗ ਅੱਠ ਜਨਵਰੀ 2025 ਨੂੰ ਹੋਣ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਤੈਅ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਅਗਲੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਆਖਰੀ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੱਕ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਭੇਜ ਦੇਵੇਗੀ। ਪਾਠਕ ਇਸ ਦਾ ਕੱਚ-ਸੱਚ ਜਾਣਨ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਹੋਣਗੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਬੀ.ਆਰ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਉਚੇਚਾ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਗੋਲਣਯੋਗ ਵੀ। ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੰਗਰਾਮ ਵਿਚ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਭਾਜਪਾ ਵਲੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਛਾਂਗਣ ਸਮੇਤ।

ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਬੀ.ਆਰ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਨੂੰ ਖਰਤਾ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਥਾਪਣ ਵਿਚ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਖਾਸ ਹੱਥ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਖਰਤਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਪਰ ਖਰਤਾ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਬਿਲਕੁਲ ਆਜ਼ਾਦ ਹਸਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਖਰਤੇ ਨੂੰ ਕਈ ਵਿਸ਼ਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮਸ਼ਵਰੇ ਤੇ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ, ਸੋਧ ਹੋਈ ਤੇ ਅਖੀਰ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਅਪਣਾਇਆ। ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪੱਖ ਧਿਆਨ 'ਚ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਕਿ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤੀਆਂ ਚਰਚਾਵਾਂ 'ਚ ਅੰਬੇਡਕਰ ਆਪਣੀ ਰਾਇ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਰਹੇ ਸਨ ਬਲਕਿ ਵਿਸ਼ਾ ਕਮੇਟੀਆਂ 'ਚ ਵਿਚਾਰੀਆਂ ਗਈਆਂ ਖਰਤੇ ਦੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ 'ਵਕਾਲਤ' ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਸੰਵਿਧਾਨ ਉੱਤੇ ਹੋਈ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ 'ਚ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਰੋਲ ਨਿਭਾਇਆ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ

ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 13 ਦਸੰਬਰ 1946 ਨੂੰ ਨਹਿਰੂ ਵੱਲੋਂ ਉਦੇਸ਼ ਤੇ ਟੀਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮਤਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ, ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਬਣੀ। ਲਾਮਿਸਾਲ ਉਦੇਸ਼ ਜਿਹੜੇ ਮਤੇ ਨੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ, ਉਸ 'ਚ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਜ਼ਾਦ ਖੁਦਮੁਖਤਾਰ ਗਣਰਾਜ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਜਿਸ 'ਚ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ 'ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਉਣਗੀਆਂ', ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਨਿਆਂ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਸਮਾਨਤਾ, ਮੌਕਿਆਂ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ, ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅੱਗੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਆਸਥਾ, ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਪੂਜਾ, ਕੰਮਕਾਰ, ਜੁੜਾਅ ਤੇ ਕਿਰਿਆ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਤੇ ਜਨਤਕ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।"

ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਮੁੱਢਲਾ ਸਿਧਾਂਤਕ ਢਾਂਚਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਡੇ ਵਿਲੱਖਣ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਸਥਿਰਤਾ ਤੇ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚਰਚਾਵਾਂ 'ਚ ਘੜੇ ਗਏ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਸਭ ਨੂੰ ਟਾਲਿਆ ਨਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ। ਬੁਨਿਆਦੀ ਹੱਕਾਂ ਤੇ ਬਾਲਗ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੰਵਿਧਾਨਵਾਦ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸ, ਆਸਥਾ ਤੇ ਪਛਾਣ ਤੋਂ ਨਾਤਾ ਤੋੜ, ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਲੋਕ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ 'ਚ ਦਰਜ ਬਰਾਬਰ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ। ਉੱਨੀਵੀਂ ਸਦੀ ਤੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਅਤੇ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿਚ ਉੱਠੀਆਂ ਬਸਤੀਵਾਦ ਵਿਰੋਧੀ ਤੇ ਜਾਤੀ ਵਿਰੋਧੀ ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰਾਂ ਨੇ ਫ਼ੈਸਲਾਕੁਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ।

ਭਾਰਤ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣਾ, ਜਿਸ 'ਚ ਹਰੇਕ ਨਾਗਰਿਕ ਲਈ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਮਾਨਤਾ ਸਮੇਟੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਆਧੁਨਿਕ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਮਾਨਵੀ ਤੇ

ਸਿਆਸੀ ਉਪਲਬਧੀ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਹਾਲਾਕਿ, ਹੁਣ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ 'ਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੱਕਾ ਮੰਨ ਕੇ ਨਹੀਂ ਚੱਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਦੋਂ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬਹੁਗਿਣਤੀਆਂ ਦਾ ਭਾਵ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਹੜੀਆਂ 'ਖ਼ਾਸ ਪਛਾਣਾਂ' 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹਨ। ਜੇਪੀਸੀ ਦੇ 39 ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ 12 ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿਚੋਂ ਹਨ ਤੇ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਪੀ ਪੀ ਚੌਧਰੀ ਹਨ। ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਲਈ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਮਾਨਤਾ ਵਾਲੇ ਇਸ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਖਦਿਆਂ ਹੀ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਵੇਗੀ।

ਚਾਰੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ

ਇਹ ਸਮਾਂ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ, ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ, ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਦੀ ਲਾਸਾਨੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਸਮੇਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬੇਮਿਸਾਲ ਦੇਣ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰਨ ਦਾ ਹੈ। ਕੋਟਿ ਕੋਟਿ ਪ੍ਰਣਾਮ!

ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਨਾਟ ਉਤਸਵ

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸੁਚੇਤਕ ਰੰਗ ਮੰਚ ਵਲੋਂ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਨਾਟ ਉਤਸਵ ਰਚਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕਕਾਰੀ ਤੇ ਮੰਚਨ ਦੀ ਉਸ ਹਸਤੀ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਇਸ ਕਲਾ ਨੂੰ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਮੁਹੱਲਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਮੈਂ ਇਸਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦੇ ਦੋ ਰੰਗ 'ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਾਹੌਰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ' ਤੇ 'ਰੀਟੇਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ' ਲੰਬੇ ਸਪਤਾਹ ਪੰਜਾਬ ਕਲਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਰੰਗਵਾਦ ਆਡੀਟੋਰੀਅਮ ਵਿਚ ਵੇਖੇ ਹਨ। ਲਾਹੌਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਾਟਕ ਅਸਗਰ ਵਜਾਹਦ ਦੀ ਰਚਨਾ ਉੱਤੇ ਉਸਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਹੜੇ 1947 ਦੀ ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਦੇ ਦੁਖਾਂਤ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਮਾਤਰ ਹੈ। 'ਰੀਟੇਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ' ਦੇ ਪਤੀ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਸਮੇਂ-

ਨਿੱਕ
ਸੁੱਕ

ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਫੋਨ: 91-98157-78469
Sandhugulzar@yahoo.com

ਸਮੇਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਤ੍ਰੇੜਾਂ ਦੀ ਏਨੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਜੋੜੀ ਇਸਨੂੰ ਮਾਣਦੀ ਵੀ ਹੈ। ਨਿਭਾਉਂਦੀ ਵੀ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਨਾਟਕਾਂ ਦੇ ਮੰਚਨ ਦੀ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਸ਼ਬਦੀਸ਼ ਜੋੜੀ ਦੀ ਹੈ। ਪਿਛੋਕੜ ਦੀ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੀ ਤੇ ਸਟੇਜੀ ਬਿਰਤਾਂਤ ਵਿਚ ਵੀ। ਏਥੇ ਕੇਵਲ ਧਾਲੀਵਾਲ ਦੀ ਅਦਾਕਾਰੀ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਾਹੌਰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ) ਤੇ ਲੱਖਾ ਲਹਿਰੀ ਦੀ ਰਚਨਾਕਾਰੀ ਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ (ਰੀਟੇਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ) ਨੂੰ ਸ਼ਬਦੀਸ਼ ਦੇ ਕਾਵਿਕ ਬੋਲ ਲੋੜੀਂਦੇ ਅਰਥ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਥੱਲੇ ਦਰਜ ਅੰਤਿਕਾ ਦੇ ਚੋਣਵੇਂ ਬੋਲ ਇਸਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨਗੇ।

ਅੰਤਿਕਾ
ਸ਼ਬਦੀਸ਼।
ਜ਼ਮੀਂ ਜਹਾਨ ਤੇਰਾ, ਇਹ ਆਸਮਾਨ ਤੇਰਾ
ਲਾਹੌਰ ਸ਼ਹਿਰ ਮੇਰਾ, ਇਹ ਘਰ ਮਕਾਨ ਮੇਰਾ
ਇਸ ਸੁਪਨ ਮਹਿਲ ਅੰਦਰ, ਗੁਜ਼ਰੇ ਹਯਾਤੀ ਮੇਰੀ
ਉਮਰਾਂ ਦਾ ਪੰਥ ਮੇਰਾ, ਫਿਰ ਸਭ ਸਮਾਨ ਤੇਰਾ
ਰਾਵੀ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਮੁੜਨੀ, ਗੱਡੀ ਜਾ ਮੀਲ ਪੱਥਰ
ਹੱਦਾਂ 'ਤੇ ਤੰਗ ਦਾਇਰੇ, ਖਾਬਾਂ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਘੇਰਾ
ਇੱਕ ਵਾਰ ਤੁਰ ਗਿਆਂ ਦੇ, ਪੈਂਡੇ ਕਦੇ ਨੀ ਮੁੱਕਣੇ
ਰਾਹਾਂ 'ਚ ਗੁੰਮ ਗਿਆਂ ਦਾ, ਵੱਜਣਾ ਨੀ ਫੇਰ ਫੇਰਾ।

ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਭਰਿਆ ਸਾਲ ਆਵੇ

ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਭਰਿਆ ਸਾਲ ਆਵੇ
ਸਭ ਦੇ ਖੇੜੇ ਭਾਗ ਲਾਵੇ
ਤੰਗੀਆਂ ਮੁੱਕਣ ਆਏ ਸਰੱਗੀ
ਗੱਭਰੂ ਨਾ ਕੋਈ ਧੱਕੇ ਖਾਵੇ।

ਕੋਈ ਕਰੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਧੋਖਾ
ਨਾ ਕੋਈ ਹੱਕ ਗਰੀਬ ਦਾ ਖਾਵੇ
ਪੈਂਦੇ ਰਹਿਣ ਸਦਾ ਗਿੱਧੇ ਭੰਗੜੇ
ਹਰ ਕੋਈ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਚਾਵੇ।

ਬੱਚਿਆਂ ਹੱਥ ਕਿਤਾਬਾਂ ਹੋਵਣ
ਬਸਤੋ ਦਾ ਕੋਈ ਭਾਰ ਘਟਾਵੇ
ਲੋੜ ਮੁਤਾਬਿਕ ਟੀਚਰ ਹੋਵਣ
ਰੋਸ਼ਨ ਸਭ ਦਾ ਰਾਹ ਹੋ ਜਾਵੇ।

ਸਭ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਸਿਹਤ ਸੁਰੱਖਿਆ
ਨਾ ਕੋਈ ਰੁੱਖੀ-ਮਿੱਸੀ ਖਾਵੇ
ਵਿਹਲਤ ਨਾ ਕੋਈ ਕਰੇ ਖਰੂਦ
ਉੱਠ ਸਵੇਰੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਜਾਵੇ।

ਆਗੂ ਬਣਨ ਕਲਾਮ ਜਿਹੇ
ਹਰ ਕੋਈ ਇਥੇ ਕਿਰਤ ਕਮਾਵੇ
ਹਰ ਵਾਸੀ ਦੇਸ਼ ਮੇਰੇ ਦਾ
ਉੱਚੀਆਂ ਉਡਾਰੀਆਂ ਲਾਵੇ।

ਭੁੱਖ, ਗਰੀਬੀ ਤੇ ਵੱਢੀਖੋਰੀ
ਦੂਰ ਕਿਤੇ ਉੱਡ ਜਾਵੇ
ਹੱਕ-ਸੱਚ ਇਨਸਾਫ ਮਿਲੇ
ਨਾ ਕੋਈ ਧਰਨੇ ਲਾਵੇ।

ਸਭ ਨਾਲ 'ਮਾਨ' ਪਏ ਮੁਹੱਬਤ
ਦੇਸ਼ ਨਾ ਕੋਈ ਜੰਗ ਲਾਵੇ
ਮਜ਼੍ਹਬਾਂ ਦੇ ਨਾ ਹੋਵਣ ਝਗੜੇ
ਦੁਨੀਆਂ ਫਿਰ ਤਰੱਕੀ ਪਾਵੇ।

-ਬਲਜਿੰਦਰ ਮਾਨ
ਫੋਨ: 98150-18947

ਨਵਾਂ ਸਾਲ ਮੁਬਾਰਕ!

ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੀ ਲਓ ਵਧਾਈ।
ਵਧੇ ਫੁੱਲੇ, ਘਟੇ ਰਤਾ ਨਾ ਭਾਈ।
ਦੁੱਖ ਆਵੇ ਤਾਂ ਸੁੱਖ ਹੀ ਜਾਪੇ।
ਸੁੱਖੀਂ ਦਾਤਾ ਨਾ ਭੁੱਲੇ ਭਾਈ।
ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੀ ਲਓ ਵਧਾਈ।

ਕਿਰਤ ਸੁਭ ਕਰਨਾ, ਭੀ ਵੰਡ ਛਕਣਾ।
ਦੀਨ ਦੁਖੀ ਦਾ ਦਰਦ ਦਿਲ ਰੱਖਣਾ।
ਖੋਹ ਖਾਣਾ ਨਾ ਰੱਬ ਨੂੰ ਭਾਏ।

ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ

ਦਰਗਾਹ ਦੀ ਨਾ ਇੰਜ ਰਸਾਈ।
ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੀ ਲਓ ਵਧਾਈ।

ਰਲ ਮਿਲ ਰਹਿਣਾ, ਉੱਚਾ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣਾ।
ਨਿਵ ਨਿਵ ਚੱਲਣਾ, ਰੁੱਖਾ ਬੋਲ ਸਹਿਣਾ।
ਹਉਂ ਹੰਕਾਰ ਬੁਰਾ ਹੈ ਦੀਰਘ,
ਰੋਗ ਅਵੱਲਾ, ਨਾ ਕਿਤੇ ਦਵਾਈ।
ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੀ ਲਓ ਵਧਾਈ।

ਦਿਲ, ਦਰਿਆ, ਚੋਗਿਰਦ ਸੰਭਾਲੋ।
ਗੰਦ ਸੁੱਟਣ ਦੀ ਥਾਂ ਸਹੀ ਭਾਲੋ।
ਦਵਾ ਦਾਰੂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਾ ਜਾਪੇ।
ਰਹੋ ਸਿਹਤਮੰਦ ਰੱਖੋ ਸਫ਼ਾਈ।
ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੀ ਲਓ ਵਧਾਈ।

ਮਿਲੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਹੱਕ ਸਭ ਨੂੰ।
ਰੋਹਬ ਦਾਬ ਨਾ ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਰੱਖ ਤੂੰ।
ਗੋਰਾ ਕਾਲਾ ਭੁਰਾ ਬਰਾਬਰ,
ਵੱਡਾ ਛੋਟਾ ਕੋਈ, ਰਤੀ ਨਾ ਰਾਈ
ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੀ ਲਓ ਵਧਾਈ।

ਜੰਗ ਬਰੂਦੀ ਰੋਕੇ ਨਿਹਚਲ।
ਦੁਨੀਆਂ ਮਰਦੀ ਜਾਏ ਪਲ-ਪਲ।
ਨੱਥ ਪਾਵੇ ਵਣਜਾਰਿਆਂ ਦੇ ਨੱਕ,
ਅਮਨ ਦਾ ਉੱਠੇ ਵਪਾਰੀ ਕਾਈ।
ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੀ ਲਓ ਵਧਾਈ।
ਵਧੋ ਫੁੱਲੇ, ਰਤਾ ਘਟੇ ਨਾ ਭਾਈ।
-ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ 'ਨਾਕਾਮ'
+1 864-318-5500

ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼

ਕੋਰੇ ਕਾਗਜ਼ ਦੀ ਹਿੱਕੜੀ ਉਤੇ,
ਕੁੱਝ ਕੁ ਝਰੀਟਾਂ ਮੈਂ ਭੀ ਵਾਹਵਾਂ।
ਉੱਤਰ, ਦੱਖਣ, ਪੂਰਬ, ਪੱਛਮ ਤੋਂ,
ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀਆਂ ਹੀ ਉੱਠਣ ਸਦਾਵਾਂ!

ਮਜ਼੍ਹਬ, ਜਾਤ, ਨਸਲ ਭੇਦ ਨ ਹੋਵੇ,
ਰਲ-ਮਿਲ ਰਹਿਣ ਵਾਂਗ ਭਰਾਵਾਂ!
ਛੇੜਾਂ ਫਿਰ ਰਾਗ ਮੁਹੱਬਤਾਂ ਵਾਲੇ,
ਨਵਾਂ ਤਰਾਨਾ ਕੋਈ ਕੌਮੀ ਗਾਵਾਂ!

ਨਫ਼ਰਤ ਦੀ ਦੀਵਾਰ ਢਹਿ ਜਾਏ,
ਦਿਲੋਂ ਨਿੱਤ ਹੀ ਮੈਂ ਇਹੋ ਚਾਹਵਾਂ!

ਉਚ-ਨੀਚ ਦਾ ਪਾੜਾ ਮੁੱਕ ਜਾਏ,
ਸਿੱਧੀਆਂ ਸਮਤਲ ਹੋਵਣ ਰਾਹਵਾਂ!

ਕਾਲੇ ਬੱਦਲ ਜੰਗ ਦੇ ਛੱਟ ਜਾਵਣ,
ਸੁੱਖ ਦੀਆਂ ਆਉਣ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਸਾਹਵਾਂ!
ਮਹਿਲ ਮੁਨਾਰੇ ਜਗਦੇ ਰਹਿਵਣ,
ਝੁੰਗੀ 'ਚ ਛਿੱਟ ਚਾਨਣ ਦੀ ਚਾਹਵਾਂ!

ਜੱਗ ਮਾਹੀ ਦਾ ਰਹੇ ਘੁੰਗ ਵਸਦਾ,
ਮੁੱਦਤਾਂ ਤੋਂ ਮੈਂ ਇੱਝ ਕਰਾਂ ਦੁਆਵਾਂ!
ਨਵਾਂ ਸਾਲ ਮੁਬਾਰਕ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ,
ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਇਹ ਕਰਦਾ ਰਹਾਂ ਦੁਆਵਾਂ!
-ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ 'ਗੁਰਪੁਰੀ'

ਨਵਾਂ ਵਰ੍ਹਾ ਮੁਬਾਰਕ

ਗਿਰਦ ਸੂਰਜ ਦੇ ਘੁੰਮ ਰਹੀ ਧਰਤੀ
ਗੇੜ੍ਹਾ ਇੱਕ ਮੁਕਾਵੇ।
ਬਦਲਦੀਆਂ ਰੁੱਤਾਂ ਦਾ ਇਹ ਚੱਕਰ
ਇੱਕ ਵਰ੍ਹਾ ਕਹਿਲਾਏ।

ਨਾ ਜਾਦੂ ਨਾ ਕਰਮਾਤ ਇਹ
ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਜੋ ਮਾਇਆ,
ਆਪੇ ਕਾਦਰ ਆਪੇ ਕੁਦਰਤ
ਜੋ ਕਿਆਨਾਤ ਅਖਵਾਏ।

ਅਗਿਆਨ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਭੇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚੇ,
ਵਿਗਿਆਨਕ ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਕੁਦਰਤ
ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਤਾਈਂ ਚਲਾਵੇ।

ਹੋਰ ਫ਼ੇਰੀ ਜੋ ਧਰਤੀ ਆਪਣੇ
ਧੁਰੇ ਦੁਆਲੇ ਲਾਉਂਦੀ,
ਚੌਵੀ ਘੰਟੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫ਼ੇਰੀ
ਦਿਨ ਤੇ ਰਾਤ ਬਣਾਵੇ।

ਹਰ ਵਰ੍ਹੇ ਧਰਤੀ ਇੱਕ ਚੱਕਰ
ਸੂਰਜ ਗਿਰਦ ਲਗਾਉਂਦੀ,
ਧਰਤੀ ਮਾਂ ਇੰਝ ਗੇੜੇ ਰੁੱਤਾਂ
ਇੱਕ ਜਾਵੇ ਇੱਕ ਆਵੇ।

ਚਾਰ ਅਰਬ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਧਰਤੀ
ਗੇੜ੍ਹ ਰਹੀ ਇੰਝ ਰੁੱਤਾਂ,
ਨਾ ਦੇਰੀ ਨਾ ਰੁਕਦੀ ਧਰਤੀ
ਨਿਰੰਤਰ ਚੱਲਦੀ ਜਾਵੇ।

ਧਰਤੀ ਮਾਂ ਦੇ ਜਾਇੰਓ ਬੰਦਿਓ
ਲੈ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਜੇਰਾ,
ਜੋ ਨਾ ਢੇਰੀ ਢਾਹਵੇ 'ਪਰਖਿਆ'
ਹੱਥ ਆਸਮਾਨੀਂ ਲਾਵੇ।
-ਡਾ. ਸੁਖਪਾਲ ਸੰਘੜਾ ਉਰਫ 'ਪਰਖਾ'

ਪੱਚੀ ਲਈ ਦੁਆਵਾਂ?

ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹੇ ਤੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਅਸਤ ਹੋ ਜਏ
ਆਦਿ ਕਾਲ ਤੋਂ ਏਦਾਂ ਹੀ ਹੋਈ ਜਾਂਦਾ।
ਦਿਨ ਹਫ਼ਤੇ ਤੇ ਮਾਹ ਫਿਰ ਸਾਲ ਬਣਦੇ
ਮਾੜੇ ਚੰਗੇ ਨੂੰ ਕਾਲ ਇਉਂ ਢੋਈ ਜਾਂਦਾ।
ਗਰਮੀ, ਸਰਦੀ, ਬਸੰਤ, ਬਰਸਾਤ ਆਵਣ
ਨਵਾਂ ਜਨਮਦਾ ਪਹਿਲਾ ਏ ਮੋਈ ਜਾਂਦਾ।
ਉਨੀਂ ਇੱਕੀ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਸਾਲ ਗੁਜ਼ਰੇ
ਕੋਈ 'ਪਾ ਲੈਂਦਾ' ਏ ਤੇ ਕੋਈ ਖੋਈ ਜਾਂਦਾ।
ਜਿਵੇਂ 'ਚੌਵੀ' ਨੂੰ ਵੀ 'ਹੈਪੀ' ਕਿਹਾ ਈ ਸੀ
'ਪੱਚੀ' ਲਈ 'ਦੁਆਵਾਂ' ਵੀ ਕਰੀ ਜਾਉ।
ਲਿਖ ਕੇ ਰੰਗ ਬਰੰਗਿਆਂ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿਚ
ਫੇਸ-ਬੁੱਕ 'ਵਧਾਈਆਂ' ਦੀ ਭਰੀ ਜਾਉ !
-ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲ ਪੁਰ

ਨਵਾਂ ਸਾਲ - ਨਵੇਂ ਸੰਕਲਪ

ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੈ ਅੱਜ ਸਾਲ ਨਵਾਂ,
ਜੋ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰ ਤੇ ਪੱਚੀ।
ਚੌਵੀ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸ 'ਚ ਜਾਣਾ,
ਗੱਲ ਹੈ ਬਿਲਕੁਲ ਸੱਚੀ।

ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੇ ਵਿਚ ਅਸਾਂ ਨੇ,
ਨਵੇਂ ਸੰਕਲਪ ਬਣਾਉਣੇ।
ਸਰ ਕਰ ਲੈਣਾ ਮੰਜ਼ਿਲ ਨੂੰ,
ਤੇ ਬੁਰਜ ਬਦੀ ਦੇ ਢਾਹੁਣੇ।

ਸਹਿਜ ਨਿਰੰਤਰ ਤੌਰ ਨੂੰ ਆਪਾਂ,
ਜੀਵਨ-ਲਕਸ਼ ਬਣਾਈਏ।
ਵਿਚ-ਵਿਚਾਲੇ ਰੁਕੀਏ ਨਾ,
ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਵਧਦੇ ਜਾਈਏ।

ਸੱਚ ਦਾ ਰਸਤਾ ਔਖਾ ਭਾਵੇਂ,
ਪਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਚੰਗਾ।
ਸਿਦਕ-ਈਮਾਨ ਦਾ ਪੱਕਾ ਹੋਵੇ,
ਉਹ ਹੈ ਅਸਲੀ ਬੰਦਾ।

ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਬਚਾਈਏ,
ਧਰਤੀ-ਪੌਣ ਤੇ ਪਾਈ।
ਨੋਕੀ ਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਰੱਖੀਏ,
ਜੱਗ ਵਿਚ ਰਹੂ ਕਹਾਣੀ।
-ਪ੍ਰੋ. ਨਵ ਸਗੀਤ ਸਿੰਘ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥

ਦੇਹ ਸਿਵਾ ਬਰੁ ਮੋਹਿ ਇਹੈ ਸੁਭ ਕਰਮਨ ਤੇ ਕਬਹੂੰ ਨ ਟਰੋ॥
ਨ ਡਰੋ ਅਰਿ ਸੋ ਜਬ ਜਾਇ ਲਰੋ ਨਿਸਚੈ ਕਰ ਅਪੁਨੀ ਜੀਤ ਕਰੋ॥

ਕਲਗੀਧਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ, ਪੰਥ ਦੇ ਵਾਲੀ ਸਰਬੰਸ ਦਾਨੀ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ ਕੁਲ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਕੋਟਾਨਿ ਕੋਟਿ ਵਧਾਈ

ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗਿਆ ਹੋਇਆ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦਾ ਨਵਾਂ ਸੂਰਜ
ਤੁਹਾਡੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਦਾ ਪਸਾਰਾ ਕਰੇ।

ਵਲੋਂ: ਲਵ ਮਿਨਹਾਸ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ

ਦੋਹਾਂ ਪੰਜਾਬਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਗਾਇਕੀ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਲਾ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਵਾਚਣ ਲਈ ਕੁਝ ਨੌਸ ਆਧਾਰਾਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤੂੰਬੇ ਅਲਗੋਜ਼ੇ ਦੀ ਗਾਇਕੀ ਪਰੰਪਰਾ ਸਾਡੀ ਰਵਾਇਤੀ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਰੂਪ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਬਾਰੇ 'ਚ ਕੋਈ ਲਿਖਤੀ ਜਾਂ ਪਰਮਾਣਿਕ ਤੱਥ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਲੋਕ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਇਹ ਪੁਰਾਤਨ ਰੂਪ ਇੱਕ ਸੁਭਾਵਿਕ ਵਰਤਾਰੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਰ ਪੀੜ੍ਹੀ ਚਲੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਜਾਂ ਬੁੱਧੀ ਜੀਵੀਆਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤਵੱਜੋਂ ਦੇਣ ਦਾ ਯਤਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰਹੀ, ਬਹੁਤੇ ਪੱਖਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਸਾਹਿਤ ਜਾਂ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਮਾਤਾ ਮੋਟਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਇਹੀ ਹਾਲ ਤੂੰਬੇ ਅਲਗੋਜ਼ੇ ਦੀ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਫਿਰ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਰ ਪੀੜ੍ਹੀ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਇਸ ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕੁੱਝ ਨਿਰਣੇ ਤਾਂ ਲੈਣੇ ਹੀ ਪੈਣਗੇ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸੁਣੀਆਂ

ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬੁਗਰੀ
84271-00341

ਸੁਣਾਈਆਂ ਗੱਲਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਆਧਾਰਤ ਹੋਣ।

ਭਾਵੇਂ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਦੌਰ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਲਿਖਤੀ ਜਾਂ ਅਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰਮਾਣ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ, ਪਰੰਤੂ ਤਸੱਲੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਿੱਧੀ ਸਾਦੀ ਗਾਇਕੀ ਨੂੰ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋਣ ਦਾ ਸੁਭਾਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਗਾਇਕੀ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੇ ਦੋ ਕੁ ਦਹਾਕੇ ਬਾਅਦ ਭਾਵ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਚੌਥੇ ਦਹਾਕੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਹੀ ਇਹ ਸਿੱਧੀ ਸਾਦੀ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋਣ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਗਾਇਕੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਗਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਕੇ ਇਸ ਗਾਇਕੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹੱਤਵ ਦਿੱਤਾ। ਨਵਾਬ ਘੁਮਾਰ ਅਨਾਇਤਕੋਟੀਏ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ 1932-33 ਵਿਚ ਰੀਗਲ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਵਿਚ ਹੋਈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਦੀ ਟਵਿਨ' ਅਤੇ 'ਯੰਗ ਇੰਡੀਆ' ਕੰਪਨੀ ਵਿਚ ਵੀ ਉਸਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਨੂੰ ਸੁਣਕੇ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਇਸਦਾ ਵੀ ਇੱਕ ਸਨਮਾਨ ਯੋਗ ਸਥਾਨ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋਈ ਗਾਇਕੀ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਦਲੀਲ ਸਹਿਤ ਆਪਣੀ ਰਾਇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਪੁਰਾਤਨਤਾ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਵੀ ਲਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਸਮੁੱਚੀ ਗਾਇਕੀ ਦੀ ਘੋਖ ਕਰਨ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਦੋ ਵਰਗਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਪਹਿਲੀ ਮਾਲਵੇ ਦੁਆਬੇ ਖੇਤਰ ਦੀ ਗਾਇਕੀ ਜਿਸਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਮੁਹੰਮਦ ਸਦੀਕ ਅੱਤੀਆ ਅਤੇ ਫਜ਼ਲ ਮੁਹੰਮਦ ਟੁੰਡਾ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਦੂਜੀ ਮਾਝੇ ਖੇਤਰ ਦੀ ਗਾਇਕੀ ਜਿਸਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਨਵਾਬ ਘੁਮਾਰ ਅਤੇ ਆਲਮ ਲੁਹਾਰ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਦੋਵਾਂ ਵਿਚ ਮੂਲ ਅੰਤਰ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਾਇਕੀ ਸ਼ੈਲੀ। ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਾਜ਼ ਭਾਵੇਂ 'ਜੋੜੀ' (ਅਲਗੋਜ਼ੇ) ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਇਸਨੂੰ ਵਜਾਉਣ ਦੇ ਢੰਗ ਵਿਚ ਅੰਤਰ ਹੈ। ਇਹ ਗਾਇਕੀ ਇੱਕ ਨੂੰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਜੋੜੀ (ਸ਼ੈਲੀ) ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਨੂੰ ਸਿਆਲਕੋਟੀ ਜੋੜੀ (ਸ਼ੈਲੀ) ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਹਾਇਕ ਸਾਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਬੋੜੀ ਭਿੰਨਤਾ ਹੈ। ਮਾਲਵੇ ਦੁਆਬੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਸਹਾਇਕ ਸਾਜ਼ ਦੋਤਾਰਾ ਤੂੰਬਾ ਹੈ। ਮਾਝੇ ਖੇਤਰ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਚਿਮਟਾ, ਕਿੰਗ (ਵੱਡੀ ਦੋਤਾਰਾ ਤੂੰਬੀ), ਢੋਲਕ ਜਾਂ ਢੱਡ ਆਦਿ ਸਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮਾਝੇ ਵਾਲੇ ਗਾਇਕ ਇਕੱਲੇ ਹੀ ਗਾਉਂਦੇ ਸਨ/ਹਨ, ਪਾਛੂ ਸਿਰਫ ਸਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਸਾਥ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਮਾਲਵੇ ਦੁਆਬੇ ਵਾਲੇ ਗਾਇਕ ਆਗੂ ਤੇ ਪਾਛੂ ਦੋਵੇਂ ਮਿਲਕੇ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਆਗੂ ਅੱਗੇ ਬੋਲਦਾ ਹੈ ਤੇ ਪਾਛੂ ਉਸਨੂੰ ਪੂਰਦਾ ਹੈ। ਮਾਝੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਗਾਇਕ ਢੰਗ ਤੇ ਲਹਿਜਾ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਲਵੇ ਦੁਆਬੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਵੱਖਰਾ। ਲੁਧਿਆਣਾ ਸ਼ੈਲੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਗਾਇਕਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣਾ ਗਾਇਕ ਹੈ ਮੁਹੰਮਦੀ ਰੌਤ ਨਕੋਦਰ ਵਾਲਾ। ਗਾਇਕ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਹ ਇੱਕ ਆਹਲਾ ਦਰਜੇ ਦਾ ਸ਼ਾਇਰ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਲਿਖੀ ਮਲਕੀ ਅਤੇ ਜਿਉਣਾ ਮੌਤ ਅਜੇ ਵੀ ਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਸਦੇ ਸ਼ਗਿਰਦਾਂ ਵਿਚ ਨੱਥੂ ਰੌਤ ਕਰਿਆਮ ਵਾਲਾ, ਕਾਕਾ ਰਾਵਾਂ ਖੇਲਾ ਵਾਲਾ। ਅੱਗੇ ਨੱਥੂ ਰੌਤ ਦੇ ਸ਼ਗਿਰਦਾਂ ਵਿਚ ਕਾਕਾ ਫੀਲਡ ਗੰਜ ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਾਲਾ, ਭੁੱਲਾ ਸੱਲਾਂ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਸ਼ੇਰਾ ਘੁਮਿਆਰ ਕਰਿਆਮ ਵਾਲਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਖੱਟੀ ਫੀਲਡ ਗੰਜ ਵਾਲੇ ਕਾਕੇ ਨੇ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਤੂੰਬੇ ਤੇ ਜੋੜੀ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਕਾਕੇ ਨੂੰ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਇਕੱਲੇ ਤੂੰਬੇ ਨਾਲ ਗਾਉਣਾ ਸੀ ਤੇ ਕੋਈ ਇਕੱਲੀ ਜੋੜੀ ਨਾਲ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਕੇ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਪਿਰਤ ਪਾਈ ਜੋ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਲਈ ਪਰਮਾਣਿਕ ਹੋ ਗਈ। ਉਸਦੇ ਸ਼ਗਿਰਦਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮੁਹੰਮਦ ਸਦੀਕ ਅੱਤ ਵਾਲੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਇਸ ਗਾਇਕੀ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਵਾਕੇ ਇੱਕ ਸਨਮਾਨ ਯੋਗ ਥਾਂ ਦੁਆਇਆ। ਮੁਹੰਮਦ ਸਦੀਕ ਦੇ ਸ਼ਗਿਰਦ ਫਜ਼ਲ ਮੁਹੰਮਦ ਟੁੰਡੇ ਜਗਰਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਉਸਤਾਦ ਸਦੀਕ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਵੀ ਕਰਵਾਈ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵੀ। ਇਸ ਵਰਗ ਦੇ ਹੋਰ ਗਾਇਕਾਂ ਵਿਚ ਫਜ਼ਲਾ ਗੁੱਜਰ ਹੋਅਰਾਂ ਵਾਲਾ, ਫਰਜ਼ਦ ਅਲੀ, ਹਰੀ ਦਾਸ ਲਿੰਦਤਾਂ, ਅਬਾਦ ਗੁੱਜਰ, ਜੰਗੀਰ ਸਿੰਘ ਭੁੰਦਤੀ, ਦਰਸ਼ਨ ਰਾਵਾਂ ਖੇਲਾ, ਨੂਰੂ ਸ਼ੇਖਵਾਲੀਆ, ਜਾਨੀ ਤੇ ਸੋਹਣਾ ਇਮਾਮਗੜ੍ਹ, ਇਬਰਾਹੀਮ ਘੁੱਦੂ, ਨੂਰਾ ਤਮਕੋਡੀਆ, ਨੰਗਲਾਂ ਦਾ ਇਨਾਇਤ, ਸ਼ਰੀਫ ਬੋਲਾ, ਸੁਰਾਜ ਮੁਹੰਮਦ, ਸ਼ਫੀ ਅਰਾਈ ਬੱਗਿਆਂ ਵਾਲਾ, ਸ਼ੇਰੂ, ਸਦੀਕ ਪਖੀਰ ਅਸਕਲੀਪੁਰ, ਬੂਟਾ ਗੁੱਜਰ, ਰਈਏਵਾਲਾ ਨਿੱਕਾ, ਗੁਲਾਮ ਨਬੀ ਧਨੋਅ, ਫੱਤਾ ਜਮਾਲਪੁਰੀਆ, ਸੁੱਚਾ ਮਲੋਂਦੀਆ, ਨਸੀਰੁਦੀਨ ਸਿਲ ਸੋਤਲ, ਨੂਰਦੀਨ ਮਲੋਰਕੋਟਲਾ, ਫਜ਼ਲਦੀਨ, ਮਲੋਂ ਰਕੋਟਲਾ, ਰਹਿਮਦੀਨ ਨਾਰੋਮਾਜਰਾ, ਸੁਰੈਣ ਸਿੰਘ ਪੁੜੇਣ, ਜਾਨਾ ਪੱਖੋਵਾਲੀਆ, ਸਦੀਕ ਮੁਹੰਮਦ ਮਲੋਰਕੋਟਲਾ, ਚਿਰਾਗਦੀਨ ਟਿੱਬਾ, ਫਜ਼ਲ ਮੁਹੰਮਦ ਲੋਹਟਬੰਦੀ, ਹਰਬੰਸ ਨੰਗਲ, ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਝੰਡੇਰਾਂ, ਮਹਿੰਦਰ ਰਾਮ, ਪਰੀਤੂ ਬੁੰਡਾਲਾ, ਠਾਕਰ ਰਾਮ ਫਰਾਲਾ, ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲੰਬਤਦਾਰ, ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਦੁੱਗਰੀ ਨਾਮੀ ਰਾਗੀ ਹੋਏ ਹਨ। ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਸ਼ੈਲੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਗਾਇਕਾਂ ਵਿਚ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਕੁੱਕੂ, ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮੱਦੋਕੇ, ਸ਼ਾਦੀ ਖਾਂ ਮਲੋਰਕੋਟਲਾ, ਮੋਹਣ ਲਾਲ ਫਰਾਲਾ, ਪਾਲਾ ਮਾਣਕਪੁਰ ਸ਼ਰੀਫ, ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲ, ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਸੋਹੀਆਂ, ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਮੰਨਾ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲੁਧਿਆਣਾ ਸ਼ੈਲੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਅਨੇਕਾਂ ਗਾਇਕ ਸਨ/ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਫਜ਼ਲਦੀਨ, ਸਦਰਦੀਨ ਸਮੁੰਦਰੀ ਵਾਲਾ, ਉਮਰਦੀਨ ਕੋਠੀਆਂ ਵਾਲਾ, ਜਮਾਲਦੀਨ ਗੁੱਜਰ, ਬਾਬਾ ਰਹਿਮਾ ਜਹਾਂਗੀਰ ਵਾਲਾ, ਮੁਹੰਮਦ ਸ਼ਰੀਫ, ਵਲਾਇਤ ਅਲੀ, ਗੁਲਾਮ ਅਲੀ, ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ, ਮੰਨਾ ਜੱਟ, ਤਾਜਾ ਬੱਗਿਆਂ ਵਾਲਾ, ਤਾਲਬ ਟੋਭੇ ਵਾਲਾ, ਅਬਦੁਲ ਗਫਾਰ, ਅਸਫਾਕ ਗੁੱਜਰ, ਮੁਹੰਮਦ ਬਸੀਰ, ਭਾਗ ਰਾਗੀ ਅਜੀਜ਼ ਗੁੱਜਰ, ਅਸਫਾਕ ਚਿਨਿਓਟ ਵਾਲਾ, ਬਰਕਤ ਅਲੀ, ਇਰਫਾਨ ਰਾਗੀ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ/ਹਨ। ਸਿਆਲਕੋਟੀ ਗਾਇਕ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿਚ

ਮੁਢਲੇ ਗਾਇਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਔਲਾ ਦਿੱਤਾ ਵੜੈਚ ਇੱਕ ਨਾਮੀ ਗਵੰਤਰੀ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗਾਇਕ ਨਵਾਬ ਦੀਨ ਉਰਫ ਨਵਾਬ ਘੁਮਾਰ ਅਨਾਇਤਕੋਟੀਏ ਦਾ ਉਸਤਾਦ ਸੀ। ਨਵਾਬ ਨੂੰ ਕਾਲੇ ਤਵਿਆਂ ਵਿਚ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ ਹਾਸਲ ਹੈ। ਉਸ ਵਾਲੀ ਲੀਹ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਰਿਆ ਉਸਦੇ ਸ਼ਗਿਰਦ ਮੁਹੰਮਦ ਆਲਮ ਲੁਹਾਰ ਨੇ। ਉਸਦੇ ਸ਼ਗਿਰਦਾਂ ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਗਾਇਕ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਥੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਗਾਇਕ ਵੀ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਸ਼ੈਲੀ ਦੇ ਗਾਇਕਾਂ ਵਿਚ ਮੁਹੰਮਦ ਸਫੀ ਵਾੜੇ ਵਾਲਾ, ਫੌਜੂ ਸਾਂਗਸੀ, ਬਲੋਚ ਸਮੀਰ, ਮਲਕ ਅਕਬਰ, ਜਾਨਾ ਘੁਮਾਰ ਟੈਡੀ, ਰਫੀਕ ਘੁਮਾਰ, ਲਤੀਫ ਘੁਮਾਰ, ਹਨੀਫ ਘੁਮਾਰ, ਨਵਾਬ ਦਾ ਪੋਤਰਾ ਫੈਸਲ ਘੁਮਾਰ, ਆਲਮ ਲੁਹਾਰ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਆਰਫ ਲੁਹਾਰ, ਨਵਾਬ ਘੁਮਾਰ ਦਾ ਪੋਤਰਾ ਸ਼ਗਿਰਦ ਜੀਵਨ ਜਈਆ ਬਹਾਉਦੀਨ ਵਾਲਾ, ਕਰਮਜੀਤ ਸਿਆਲਕੋਟੀਆ ਜੋੜੀ ਵਾਲਾ, ਪਲਬੀਰ ਸਾਹ ਰਾਣਾ ਬਾਠਾਂ ਵਾਲਾ ਜੋੜੀ ਵਾਦਕ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ/ਹਨ। ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਦੋ ਰੂਪ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਹਨ, 'ਲਤੀਬੋਧ' ਗਾਇਕ ਅਤੇ

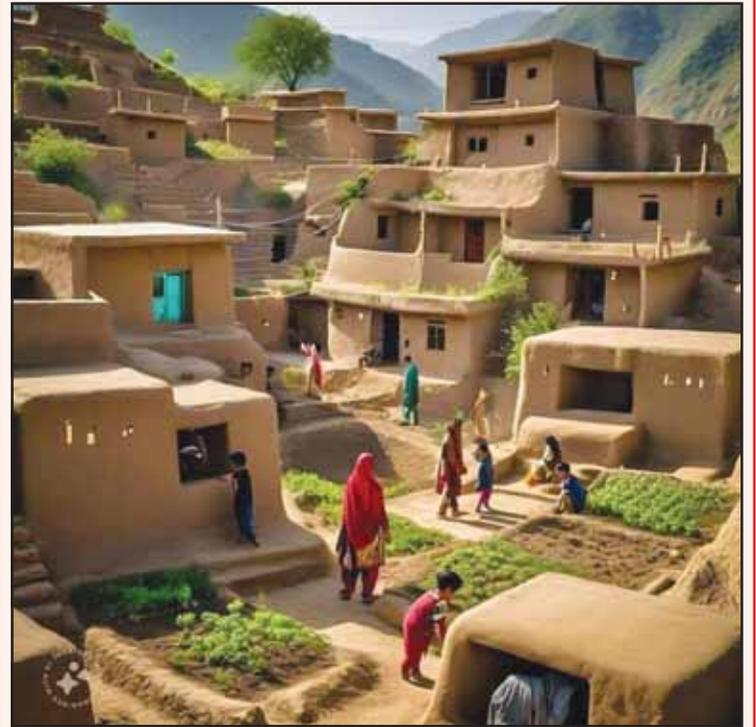

'ਰੰਗ' ਗਾਇਕ। ਲਤੀਬੋਧ ਗਾਇਕ ਨੂੰ ਇਹ ਕਲਾਕਾਰ ਲਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਲਤੀ ਬੋਧ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿਸੇ ਗਾਥਾ ਨੂੰ 'ਕਿੱਸੇ' ਵਾਂਗ ਆਦਿ ਤੋਂ ਅੰਤ ਤੱਕ ਗਾਉਣਾ। ਢਾਈ ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ ਦੇ ਇੱਕ ਅਖੌਤੀ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਗਾਥਾ ਦਾ ਲਤੀ ਬੋਧ ਗਾਇਕ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 'ਰੰਗ' ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਵਿਕੋਲਿਤਰੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਗਾਥਾ ਦਾ ਅੰਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਰਚਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਦੀ ਘਾਟ ਵੇਲੇ ਪੂਰੀ ਗਾਥਾ ਦੀ ਥਾਂ 'ਰੰਗ' ਹੀ ਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮੇਲਿਆਂ ਮੁਸਾਹਬਿਆਂ 'ਤੇ 'ਰੰਗ' ਰੂਪ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹਨ। ਇਸ ਗਾਇਕੀ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਲੇਖ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਇਹ ਗਾਇਕੀ ਦੋਹਾਂ ਪੰਜਾਬਾਂ ਵਿਚ ਸਾਂਝ ਦੀ ਇੱਕ ਕੜੀ ਹੈ। ਇਸ ਗਾਇਕੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਕੋਈ ਕਲਾਕਾਰ ਜਦੋਂ ਏਧਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਏਧਰਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਉਸਨੂੰ ਹੱਥ 'ਤੇ ਚੁੱਕਦੇ ਹਨ। ਉਸਤਾਦ ਗਾਇਕ ਮੁਹੰਮਦ ਸ਼ਰੀਫ ਰਾਗੀ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਏਧਰ ਦੋ ਗੋਤੇ ਲਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਬੇਹੱਦ ਮਾਣ ਸਤਿਕਾਰ ਤੇ ਪਿਆਰ ਮਿਲਿਆ। ਏਧਰਲੇ ਉਸਤਾਦ ਗਾਇਕ ਸਵਰਗਵਾਸੀ ਜੰਗੀਰ ਸਿੰਘ ਭੁੰਦਤੀ ਨੇ ਇੱਕ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੌਰਾਨ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਧਰ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਧਰਲੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਹੱਥੀ ਛਾਵਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਕਲਾਕਾਰ ਨਫਰਤ ਅਤੇ ਈਰਖਾ ਦੀ ਥਾਂ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸਦੀ ਕਿ ਅਜੋਕੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਲੋੜ ਹੈ। ਫਿਕਰ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਇਸ ਗਾਇਕੀ ਵੰਨਗੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਤਰਸਯੋਗ ਹੈ। ਚੜ੍ਹਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਤਾਂ ਇਸ ਗਾਇਕੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਕੇਵਲ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਗਾਇਕ ਹੀ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਕੋਈ ਬਹੁਤੀ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ, ਪਰੰਤੂ ਏਧਰ ਨਾਲੋਂ ਬੇਹਤਰ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਚੇਚੇ ਯਤਨ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਟੁਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਵੀਜ਼ੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਰਮ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਕਲਾਕਾਰ ਇੱਕ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਆ ਜਾ ਸਕਣ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਭਾਵਨਾ ਵਧ ਸਕੇ। -ਪਿੰਡ ਤੇ ਡਾਕ: ਬੁਗੀ ਤਹਿ: ਨਾਭਾ ਜਿਲ੍ਹਾ ਪਟਿਆਲਾ।

ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

ਕਾਲਮ 'ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ' ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਲਵਲੇ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਦੋ ਤੋਂ ਚਾਰ ਸਤਰਾਂ 'ਚ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜੋ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਪਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ 11 ਜਨਵਰੀ 2025 ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-672

ਇੱਕ ਪਹਾੜੀ ਪਿੰਡ ਦੀ ਫੋਟੋ, ਕੱਚੇ ਘਰ ਨੇ ਕਿੰਨੇ ਸੋਹਣੇ, ਸਬਜ਼ੀ ਭਾਜੀ ਵਿਚ ਉਗਾਈ, ਲੱਗਦੇ ਕਿੰਨੇ ਮਨ-ਮੋਹਣੇ। ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਗੋਦੀ ਦਾ ਨਿੱਘ, ਪੁੱਖਾਂ ਛਾਂਵਾਂ ਪਿੰਡੇ ਸਹਿੰਦੇ, ਭਾਵੇਂ ਗੁਰਬਤ ਦੇ ਨੇ ਮਾਰੇ, ਸਿੱਧੇ ਸਾਢੇ ਲੋਕੀਂ ਰਹਿੰਦੇ।

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-670

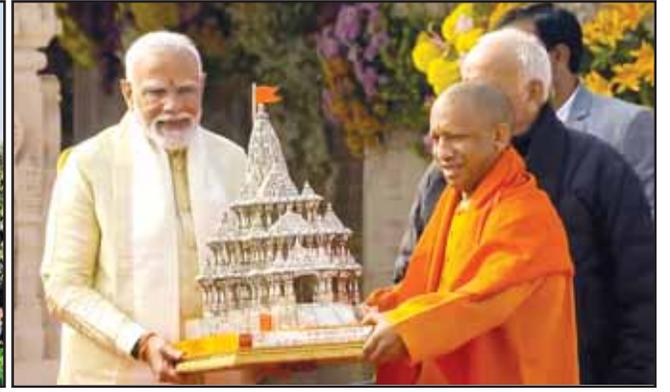
ਸੱਤਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਕਿੱਸੇ, ਤਸਵੀਰਾਂ ਨੇ ਯਾਦ ਕਰਾਏ, ਡਿੱਘੀਆਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਸੀ ਹਿੱਸੇ, ਤੇ ਮਹਿਰਾ ਚਰਸ ਲਿਆਏ। ਹਰ ਘਰ ਦੇ ਕੱਚੇ ਘੜੇ ਭਰ ਕੇ, ਉਹ ਜੀਣਾ ਸਹਿਜ ਬਣਾਏ, ਤੋਰੀ ਫੁਲਕਾ ਸੀ ਇੱਥੋਂ ਚੱਲਦਾ, ਨਾਲੇ ਅਸੀਸਾਂ ਪੁੰਨ ਕਮਾਏ। -ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੂਰਪੁਰੀ

ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ, ਲੱਗਦੀਆਂ ਵੱਚਿਤਰ ਗੱਲਾਂ। ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਮੁਫਤ ਤੋਹਫਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਲਈ ਮਾਰਨੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਸੀ ਮੱਲਾਂ। ਰੱਬ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਲੈਣ ਲਈ, ਕੱਢ ਪਾਣੀ ਖੂਹੀਆਂ 'ਚੋਂ ਕਰਦੇ ਸੀ ਸੇਵਾ। ਦੂਰ ਦੂਰ ਤੱਕ ਪੈਂਡੇ, ਗਾਹੁਣੇ ਸੀ ਪੈਂਦੇ, ਫਿਰ ਹੀ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਮੇਵਾ। -ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੂਰ ਫੋਨ: 98784-69639

ਹਲਟ ਹਲਟੀਆਂ ਖੂਹ ਤੇ ਖੂਹੀਆਂ। ਵਰਤੋਂ ਭੁੱਲੀਆਂ ਵਿਸਰ ਗਈਆਂ। ਨਾ ਚਕਲੀ ਨਾ ਚਕਲਾ ਮਿਲਦਾ। ਨਾ ਟਕ-ਟਕ ਕਰਦਾ ਕੁੱਤਾ ਹਿਲਦਾ। ਮੂੰਨੇ ਗੁੱਡੇ ਨਾ ਧੱਕੜ ਲੱਭਣ। ਪੈਂਤ ਬੈਤ ਨਾ ਬੂੜੀਆਂ ਦਿੱਸਣ। ਝੱਲਣ ਪਾਤਛਾ ਗਾਡਰ ਗੁੰਮਿਆ। ਨਾ ਕਿਸੇ ਪਾਣੀ ਔਲੂ 'ਚੋਂ ਚੁੰਮਿਆ। ਗਾਧੀ ਬੈਠਾ ਜੱਟ ਨਾ ਗਾਵੇ। ਟਿੱਡਾਂ ਬਾਈ ਨਾ ਪਾਣੀ ਆਵੇ। ਬਲਦ ਉਠ ਨਾ ਕੱਢਦੇ ਪਾਣੀ। ਜੱਟ ਦੇ ਹੱਥ ਨਾ ਦਿਸੇ ਪਰੈਣੀ। ਟਿਉਬਵੇਲ ਬੰਬੀਆਂ ਰੋਲਾ ਪਾਉਂਦੇ। ਹਲਟ ਚਰਸ ਨਾ ਕਿਤੇ ਬਿਆਉਂਦੇ। 'ਨਾਕਾਮ' ਫਿਰੇ ਪਾਣੀ ਪਾਣੀ ਕਰਦਾ। ਪਾਣੀ ਤਾਂ ਜਾਏ ਡੂੰਘਾ ਹੋਰ ਉਤਰਦਾ। -ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ 'ਨਾਕਾਮ' ਫੋਨ: +1 864-318-5500

 ਢੀਗਲੀ ਦੇ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਬੋਕਾ ਵਿਚ ਟੋਏ ਲਮਕਾ ਦਿੰਦੇ ਸੀ। ਭਰਿਆ ਬੋਕਾ ਉਪਰ ਖਿੱਚ ਕੇ ਖਾਲ ਵਿਚ ਉਲਟਾ ਦਿੰਦੇ ਸੀ। ਛੋਟੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਖਿੱਤੀਆਂ ਤਾਈਂ ਹੋਲੀ ਹੋਲੀ ਰਮਾ ਲੈਂਦੇ ਸੀ। ਢਿੱਡ ਭਰਨ ਦੇ ਜੋਗੇ ਦਾਣੇ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਕਮਾ ਲੈਂਦੇ ਸੀ। -ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧੋਰ

 ਪੁਰਾਤਨ ਸਾਧਨ ਖੋਜੀ ਦੇ ਹੋਏ ਅਲੱਪ ਨਵੇਂ ਤਰੀਕੇ ਨਵੇਂ ਸਾਧਨ ਆਏ ਹੋਰ ਆਮੀਰ ਲਈ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਅੱਛਾ ਛੋਟਾ ਕਿਸਾਨ ਗਰੀਬੀ 'ਚ ਫਸਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਗੁੜ, ਕਤਾਹੇ 'ਚ ਰਿੱਝਦੀ ਰਸ ਦੀ ਹਰ ਖੂਹ ਤੋਂ ਆਉਂਦੀ ਸੀ ਦੂਰੋਂ ਹੀ ਖੁਸ਼ਬੋ ਹਲਟ ਦੀ ਗਾਂਦੀ 'ਤੇ ਬੈਠ ਕਿਸਾਨ ਲਾਉਂਦਾ ਸੀ ਹੋਕਾਂ ਅੱਜ ਪਾਣੀ ਬਣ ਜ਼ਹਿਰ ਗਏ ਹੋਰ ਡੂੰਘੇ ਹੋ ਰਹੇ। -ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਲ ਦੋਸਾਂਝ

ਵਿਵਾਦਾਂ ਭਰਿਆ ਰਿਹਾ ਸਾਲ-2024

ਹਰ ਕੈਲੰਡਰ ਸਾਲ ਆਪਣੀ ਝੋਲੀ ਵਿਚ ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੌੜੀਆਂ ਮਿਠੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਸਮੇਟਦੇ ਹੋਏ ਵਿਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਯਾਦਾਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵੀ। ਜੇਕਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਸਾਲ 2024 ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਟਕਰਾਵਾਂ, ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਚੋਣ ਆਯੋਗ ਵਰਗੀਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸਾਖ 'ਤੇ ਸਵਾਲਾਂ ਅਤੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਤੇ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਦੁਸ਼ਵਾਰੀਆਂ ਭਰਿਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਕਾਰਨ, ਮਨੁੱਖ ਵਲੋਂ ਬਣਾਈਆਂ ਆਫ਼ਤਾਂ ਵੀ ਇਸ ਸਾਲ ਬਹੁਤ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੀਆਂ। ਇਸ ਸਾਲ ਰੇਲ ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਸੀਂ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜਿਕ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ, ਰਾਜਨੀਤਕ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਰੋਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਕਈ ਹਸਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਸਾਲ ਗਵਾਇਆ।

ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਅਯੁੱਧਿਆ ਵਿਚ ਅੱਧੇ-ਅਧੂਰੇ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ, ਚੋਣ ਬਾਂਡ ਦੀ ਖੁੱਖਾਰ ਯੋਜਨਾ 'ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਅਤੇ ਝਾਰਖੰਡ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੇਮੰਤ ਸੋਰੇਨ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ, ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਪਰ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦਾ ਲਗਾਤਾਰ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨਾ, ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਹੋ ਕੇ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਦਲ ਦਾ ਨੇਤਾ ਬਣਨਾ ਇਸ ਸਾਲ ਅ ਦੀਆਂ ਵਰਣਨਯੋਗ ਘਟਨਾਵਾਂ ਰਹੀਆਂ। ਓੜੀਸ਼ਾ ਅਤੇ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸੱਤਾ ਦਾ ਬਦਲਾਅ, 'ਬਟੋਗੇ ਤੋਂ ਕਟੋਗੇ' ਵਰਗੇ ਨੂੰ ਨਾਅਰਿਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ, ਝਾਰਖੰਡ, ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਹੋਣਾ, ਮਣੀਪੁਰ ਵਿਚ ਜਾਤੀ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਾ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗਪਤੀ ਗੌਤਮ ਅਡਾਨੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸੰਸਦ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਰੁਕਾਵਟ ਰਹਿਣਾ ਵੀ ਇਸ ਸਾਲ ਦੀ ਅਫਸੋਸਜਨਕ ਖਾਸੀਅਤ ਰਹੀ।

ਸਵਾਲ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਬੀਤ ਰਿਹਾ ਸਾਲ 2024 ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਖਾਸ ਗੱਲਾਂ ਲਈ ਯਾਦ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਇਸ ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਜਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਦੇਸ਼, ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਜੋ ਸਾਡੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ? ਅੱਜ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਲੋਕ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਖਰੇਵਿਆਂ ਤੋਂ, ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਮਹਾਨਾਇਕਾਂ ਨਾਲ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਬਹੁਤ ਸੌਖਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੇ ਸਭ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਹੀ ਜਵਾਬ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਾਲ ਵੀ

ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਫਰਿਕੂ ਨਫਰਤ ਨਾਲ ਭਰੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਸਾਲ ਰਿਹਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਦੁਸ਼ਵਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੀ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਈਆਂ ਉੱਚੀਆਂ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਵੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਹੂ-ਲਹਾਣ ਹੋਈਆਂ, ਜੋ ਭੂਗੋਲਿਕ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਭਾਵਨਾਤਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਹੈ।

ਇਹ ਸਾਲ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਰਗੀਆਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸਾਖ ਡਿਗਣ ਲਈ ਵੀ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਸਾਲ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਤ ਅੱਠ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਹੋਈਆਂ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਸੀਟਾਂ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਤਕੜਾ ਇਟਵਾ ਲੱਗਿਆ, ਪਰ ਉਹ ਲਗਾਤਾਰ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਗੱਠਜੋੜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਵੋਟਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਗਿਣਤੀ ਤੱਕ ਵਿਚ ਗਤਬਤੀਆਂ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਸੁਕਾਇਤਾਂ ਆਮ ਰਹੀਆਂ ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੁਕਾਇਤ 'ਤੇ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਸਤੀ ਸਾਇਰੀ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਸੁਕਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ

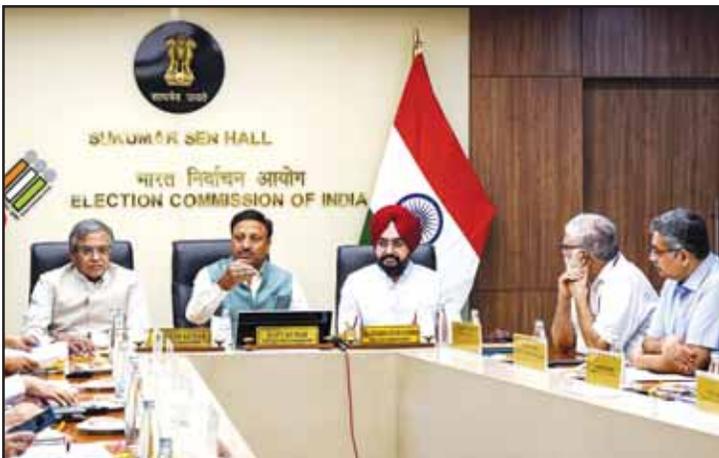
ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਇਆ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ, ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹਰ ਪੁਰਾਣੀ ਮਸਜਿਦ ਅਤੇ ਦੀ ਦਰਗਾਹ ਹੇਠਾਂ ਮੰਦਿਰ ਲੱਭਣ ਦਾ। ਆਏ ਦਿਨ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਪੁਰਾਤਨ ਮਸਜਿਦ ਰੋਣ ਅਤੇ ਦਰਗਾਹ ਹੇਠਾਂ ਮੰਦਰ ਹੋਣ ਦਾ ਰਨ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੂਜਾ-ਥਾਂ

ਦੇ ਚਮਕਣ ਲਈ ਵੀ ਯਾਦ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਗਰੀਬੀ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਅਤੇ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵਿਚ ਅਨੋਖਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਵਾਧਾ ਕਿਸ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ ਇਹ ਜਾਣਨ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਤੋਂ ਭਾਰੀ ਛੋਟਾ ਲੈ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਨੌਜਵਾਨ ਸਫਲਤਾ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤੀ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੂਬ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਖੱਟੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਗਰੀਬ ਕਲਿਆਣ ਅੰਨ ਯੋਜਨਾ ਰਾਹੀਂ ਬਹੁਤ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਖੁਦ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਤਹਿਤ 80 ਮਹੀਲੇ ਮੁਫਤ ਰਾਸ਼ਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਅਰਥ-ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਗੁਲਾਬੀ ਤਸਵੀਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ

ਵਿਸ਼ਵ ਦੀ ਪੰਜਵੀਂ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਬਣਨ ਦਾ ਹਰ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੀ ਬਾਜ਼ੀਗਰੀ ਰਾਹੀਂ ਜੀ. ਡੀ. ਪੀ ਵਿਕਾਸ ਦਰ 7.2 ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਮਦਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ 125ਵੇਂ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਫੋਲ ਪਿੱਟਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਛੇਤੀ ਹੀ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਤੀਜੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਅਰਥ-ਵਿਵਸਥਾ ਬਣ ਜਾਵਾਂਗੇ।

ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਡਾਲਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕੀਮਤ ਡਿਗਣ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਇਸ ਸਾਲ ਵੀ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ ਅਤੇ

ਕਾਨੂੰਨ 1991 ਅਨੁਸਾਰ 15 ਅਗਸਤ, 1947 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ ਦੇ ਪੂਜਾ ਥਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਪੂਜਾ ਥਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹੇਠਲੀਆਂ 'ਅਦਾਲਤਾਂ' ਵੀ ਬਗ਼ੈਰ ਸੋਚੇ-ਸਮਝੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪੁਰਾਤਨ ਮਸਜਿਦਾਂ ਅਤੇ ਦਰਗਾਹਾਂ ਦੇ 7 ਸਰਵੇ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਧੜੱਲੇ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਸਾਲ 2024 ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਅਰਥ-ਵਿਵਸਥਾ

ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡਿਗਣ ਵਾਲੀ ਏਸ਼ਿਆਈ ਮੁਦਰਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਖਰਚ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਦੇ ਰਿਜ਼ਰਵ ਫੰਡ ਤੋਂ ਇਕ ਵਾਰ ਨਹੀਂ, ਦੋ-ਦੋ ਵਾਰ ਪੈਸੇ ਲਏ ਸਨ। ਇਸ ਸਾਲ ਉਸ ਨੇ ਜਨਤਾ 'ਤੇ ਟੈਕਸ ਦਾ ਬੋਝ ਵਧਾਇਆ, ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਦੇ ਬਜਟ ਵਿਚ ਕਟੌਤੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਾਜ਼ੋ ਸਾਮਾਨ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ।

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਭਾਵੇਂ ਦਾਅਵਾ ਕਰੇ ਕਿ ਆਰਥਿਕ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦਾ ਡੰਕਾ ਵੱਜ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਖੋਜ ਕੇਂਦਰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਰਥ-ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਸੋਗ ਗੀਤ ਗਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਏਜੰਸੀ ਯੂ.ਐਨ.ਡੀ.ਪੀ. ਨੇ ਸਾਰੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਟਿਕਾਊ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਦੁਨੀਆ ਦੇ 166 ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ 109ਵੇਂ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਹੈ। ਮਾਨਵ 1 ਵਿਕਾਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸਥਾਨ 193 ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ 134ਵਾਂ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਜਰਮਨੀ ਜੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ 5 ਗਲੋਬਲ ਹੰਗਰ ਇੰਡੈਕਸ ਵਿਚ ਦੁਨੀਆ ਦੇ 127 ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ ਭਾਰਤ 105ਵੇਂ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਵੈਸ਼ਵਿਕ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਤਾ ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਲਗਾਤਾਰ ਗਿਰਾਵਟ ਦਰਜ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ! ਤਾਜ਼ਾ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ 143 ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ 126ਵੇਂ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਾਖ ਸਿਰਫ ਆਰਥਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਡਿਗ ਰਹੀ, ਬਲਕਿ ਲੋਕਤੰਤਰ, ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਿਚ ਵੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰੈਂਕਿੰਗ ਇਸ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਥੱਲੇ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰਤੰਤਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਚੁੱਕਿਆ ਮੀਡੀਆ ਵੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੁਰ ਵਿਚ ਸੁਰ ਮਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਰੇਟਿੰਗ ਸਾਡੇ ਇੱਥੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਚੋਣ ਸਰਵੇਖਣ ਜਾਂ ਐਗਜ਼ਟਿਵ ਪੌਲ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਬੜਾ ਮੁਮਕਿਨ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪੂਰੇ ਸੁਰਤ-ਏ-ਹਾਲ ਤੋਂ ਬੇਖ਼ਬਰ ਹਿੰਦੁਤਵਵਾਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਸੰਗਠਨ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਝਾਂਸਾ ਦੇ ਕੇ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮਨਸੂਬੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਇਸ ਸਾਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਭਰਿਆ ਮੰਨ ਲੈਣ। ਉੱਝ ਸਾਵਰਕਰ-ਗੋਲਵਲਕਰ ਦੇ ਹਿੰਦੂਤਵ ਦੀ ਵੰਡ-ਪਾਊ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ 2014 ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਮਿਲਣ ਲੱਗਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਦੁਰਗਾਮੀ ਨਤੀਜੇ 2019 ਤੋਂ ਆਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਸਨ ਜੋ ਸਾਲ 2024 ਵਿਚ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਫ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਆਏ ਹਨ।

ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਰੀਅਰ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਯਾਤਰਾ

ਭਾਰਤ ਦੇ ਉੱਘੇ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ 26 ਦਸੰਬਰ 2024 ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਸਵਰਗਵਾਸ ਚਲਾਣੇ 'ਤੇ

ਬ੍ਰਿਜ ਭੂਸ਼ਣ ਗੋਇਲ
ਸੀਨੀਅਰ ਨਾਗਰਿਕ ਅਤੇ ਇੱਕ ਚਿਰਾਇਰਡ ਬੈਂਕਰ

ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦੇਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਅਵਿਭਾਜਿਤ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ 26 ਸਤੰਬਰ 1932 ਨੂੰ ਜੰਮੇ, ਉਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਿਹਨਤੀ ਆਮ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਉੱਭਰੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਨਿਮਰਤਾ ਅਤੇ ਨਿਮਰਤਾ ਕਾਰਨ ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੋਏ।

ਆਓ ਅਸੀਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ, ਅਧਿਆਪਕ, ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰੀ ਅਤੇ ਦੋ ਵਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਰੀਅਰ ਵਿੱਚ ਝਾਤੀ ਮਾਰੀਏ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ, ਅਧਿਆਪਨ, ਨੌਕਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਕੈਰੀਅਰ:

- ਬੀ ਏ (ਆਨਰਜ਼) ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ 1952; ਐਮ. ਏ (ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ) ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ, 1954 ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਉਦੋਂ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, (ਪੰਜਾਬੀ))
- ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਆਨਰਜ਼ ਦੀ ਡਿਗਰੀ, ਕੈਂਬਰਿਜ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ-ਸੇਂਟ ਜੌਹਨਜ਼ ਕਾਲਜ, 1957
- ਸੀਨੀਅਰ ਲੈਕਚਰਾਰ, ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ (1957-1959), ਰੀਡਰ (1959-1963), ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਡੀ ਫਿਲ, ਆਕਸਫੋਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ-ਨਫੀਲਡ ਕਾਲਜ (1962), ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ (1963-1965), ਆਨਰੇਰੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ (1966) ਦਿੱਲੀ ਸਕੂਲ ਆਫ ਇਕਨਾਮਿਕਸ, ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਪਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ (1969-1971)
- ਮੁਖੀਆ, ਵਪਾਰ-ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਲਈ, ਯੂ.ਐੱਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਏ.ਡੀ., ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸਕੱਤਰੇਤ, ਨਿਊਯਾਰਕ
- 1966: ਆਰਥਿਕ ਮਾਮਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ 1966, ਆਰਥਿਕ ਸਲਾਹਕਾਰ, ਵਿਦੇਸ਼ ਵਪਾਰ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਭਾਰਤ (1971-1972), ਮੁੱਖ ਆਰਥਿਕ ਸਲਾਹਕਾਰ, ਵਿੱਤ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਭਾਰਤ (1972-1976)
- ਆਨਰੇਰੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ, ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ (1976)
- ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ (1976-1980)
- ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ

- ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (1976-1980)
- ਬੋਰਡ ਆਫ ਗਵਰਨਰਜ਼, ਏਸ਼ੀਅਨ ਵਿਕਾਸ ਬੈਂਕ, ਮਨੀਲਾ
- ਸਕੱਤਰ, ਵਿੱਤ ਮੰਤਰਾਲਾ (ਆਰਥਿਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿਭਾਗ) ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, (1977-1980)
- ਗਵਰਨਰ, ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ (1982-1985)
- ਡਿਪਟੀ ਚੇਅਰਮੈਨ, ਭਾਰਤੀ ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ, (1985-1987)
- ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ, ਦੱਖਣੀ ਕਮਿਸ਼ਨ,

- (1998-2004)
- ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ (22 ਮਈ 2004-26 ਮਈ 2014)
- ਰਾਜ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ (19 ਅਗਸਤ 2019-3 ਅਪ੍ਰੈਲ 2024)

ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਪਹਿਲਾ ਕਾਰਜਕਾਲ (2004-2009)

ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੇਂਡੂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ

ਭਾਰਤ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਨਾਗਰਿਕ “ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀ” (ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਜਾਂ “ਰਾਜ ਦੇ ਸਾਧਨ”) ਤੋਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਤੀਹ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਾਣਕਾਰੀ 48 ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੇਂਡੂ ਸਿਹਤ ਮਿਸ਼ਨ (ਐਨ. ਆਰ. ਐਚ. ਐਮ.): ਇਹ 2005 ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਐੱਨ. ਆਰ. ਐਚ. ਐਮ. ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਮਾਵਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਿਹਤ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪੇਂਡੂ ਆਬਾਦੀ ਨੂੰ

ਸਥਾਪਨਾ: ਯੂਆਈਡੀਏ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿੱਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਵਸਨੀਕਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ ਪਛਾਣ ਨੰਬਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਸਿੱਧੇ ਲਾਭ ਤਬਾਦਲੇ (ਡੀਬੀਟੀ): ਇਹ ਪਹਿਲ ਸਬਸਿਡੀ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਲਾਭਾਰਥੀਆਂ ਦੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਲੀਕੇਜ਼ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਲਾਭ ਟੀਚਾਗਤ ਪ੍ਰਾਪਤਕਰਤਾਵਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦੇ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਦੂਜਾ ਕਾਰਜਕਾਲ (2009-2014)

ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸਮਝੌਤਾ ਇਹ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਮਝੌਤਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਹੋਣ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਨਾਗਰਿਕ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚੀ ਤਬਦੀਲੀ ਆਈ ਹੈ।

ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੂਜੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ, ਭਾਰਤ ਨੇ ਚੰਗੀ ਜੀ. ਡੀ. ਪੀ. ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਬਣਾਈ ਰੱਖੀ, ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ 9% ਸਾਲਾਨਾ ਦਰ ਨਾਲ ਵਧ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਸੀ।

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖੁਰਾਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ 2013 ਵਿੱਚ ਭੁੱਖ ਅਤੇ ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੀ ਲਗਭਗ ਦੋ ਤਿਹਾਈ ਆਬਾਦੀ ਨੂੰ ਅਨਾਜ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾ ਕੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਆਧਾਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ ਪਛਾਣ ਨੰਬਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਈ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਲਾਭਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

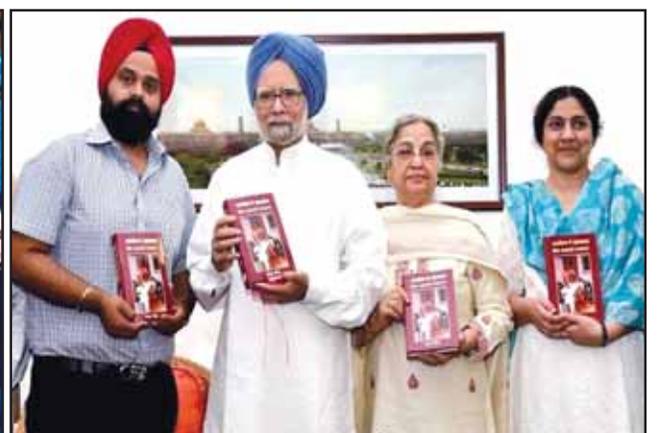

- ਜਨੇਵਾ (1987-1990)
- ਆਰਥਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਸਲਾਹਕਾਰ (1990-1991)
- ਚੇਅਰਮੈਨ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਗ੍ਰਾਂਟਸ ਕਮਿਸ਼ਨ (15 ਮਾਰਚ 1991-20 ਜੂਨ 1991)
- ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ, (21 ਜੂਨ 1991-15 ਮਈ 1996)
- ਰਾਜ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ (1 ਅਕਤੂਬਰ 1991-14 ਜੂਨ 2019)
- ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ

ਗਰੰਟੀ ਐਕਟ (ਮਗਨਰੋਗਾ) ਇਹ 2005 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਨੂੰਨ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੇ ਹਰੇਕ ਪੇਂਡੂ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 100 ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਨੇ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਸਸ਼ਕਤ ਬਣਾਇਆ। ਸੂਚਨਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ, 2005 : ਆਰ. ਟੀ. ਆਈ. ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ,

ਪਹੁੰਚਯੋਗ ਅਤੇ ਕਿਫਾਇਤੀ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ (ਆਰਟੀਈ): ਆਰਟੀਈ ਐਕਟ 2009 ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 6 ਤੋਂ 14 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹਰ ਬੱਚੇ ਲਈ ਮਿਆਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਯੋਗ ਬਣਾਇਆ। ਭਾਰਤੀ ਵਿਲੱਖਣ ਪਛਾਣ ਅਥਾਰਟੀ (ਯੂਆਈਡੀਏ) ਦੀ

ਬੰਦ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਦੀਆਂ ਝੀਥਾਂ ਵਿਚ ਝਾਕਦਿਆਂ - ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ

ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਸ ਦੁਨੀਆ ਤੋਂ ਰੁਖਸਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਵੀਰ ਸਾਖਵੀ ਨੇ ਫਿਲਮ "ਦਿ ਐਕਸੀਡੈਂਟਲ ਪ੍ਰਾਈਮ ਮਨਿਸਟਰ" ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਲਿਖਿਆ "ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਬੋਲੇ ਗਏ ਤੁਣ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਉਕਤ ਫਿਲਮ ਫਿਰ ਦੇਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਭ ਤੋਂ ਬੁਰੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ 'ਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਨ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਇੱਕ ਚੰਗੇ ਆਦਮੀ ਦਾ ਨਾਂ ਖਰਾਬ ਕਰਨ ਲਈ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।"

ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਕੀਤੇ ਵੱਡੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਨਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਫੋਟੀ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨਾਲ ਇਨਸਾਫ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਛੁਟਿਆਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ।

ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਘੜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ

ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪਲਾਹੀ
ਫੋਨ: 98158-02070

ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਚੋਣ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਰੀਬ, ਨਿਤਾਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਸਾਰਥਿਕ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ।

ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ 10 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਰਹੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹ ਨਿਯਤਕ ਹੋ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਂਝੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਵੱਡੇ ਚੈਲਿੰਜ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੇਬੰਦ ਹੋ ਕੇ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੂਜਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਾਲਾ ਰਿਹਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਈ ਮੰਤਰੀਆਂ ਉਤੇ ਘੁਟਾਲੇ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕਿਹਾ ਜਾਣ ਲੱਗਿਆ ਪਰ ਉਹ ਕਦੇ ਸੱਚਾਈ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਹਟੇ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਘੱਟ ਬੋਲਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਾਹਸੀ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਾਅ 'ਤੇ ਲਗਾ ਕੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਪਰਮਾਣੂ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਦੀ ਦਾਦ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਸੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੂਚਨਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ, ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ, ਭੋਜਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਆਖਰੀ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੋਕਪਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਕੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲਗਾਅ ਅਤੇ ਸਾਂਝ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਬੇਹਤਰੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿਚ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਸੀ। ਇਹੋ ਹੀ ਕਾਰਨ

ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲੋਕ ਜਿਹੜੇ ਕਦੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇਸ ਸੂਝਵਾਨ, ਵਿਚਾਰਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ 'ਮੋਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ' ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਅੱਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਢਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਸਾਦਗੀ ਦੇ ਮੁਜੱਸਮੇ ਸਨ। ਘੱਟ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਦਾ ਸੱਚਾਈ ਉਤੇ ਯਕੀਨ ਕੀਤਾ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਜੀਵਨ ਸਦਾ ਬੇਦਾਗ਼ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਵਿਵਹਾਰਕ ਰੂਪ 'ਚ ਜ਼ਮੀਨੀ ਨੇਤਾ ਨਹੀਂ ਸਨ। (ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀ ਚੋਣ ਨਾ ਜਿੱਤ ਸਕੇ।) ਪਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰਗ-ਰਗ ਨੂੰ ਪਛਾਨਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਸਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲੋਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਅਥਾਹ ਪਿਆਰ ਸੀ। ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਬਾਖ਼ੂਬੀ ਸਮਝਦੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਫਿਕਰਮੰਦ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਉਦਾਰੀਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਲਿਆਂਦੀ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕਾਰਜਕਾਲ ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਨੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਪੁਲਾਂਘਾਂ ਪੁੱਟੀਆਂ, ਪਰ ਇਸਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨਾਲ ਗਰੀਬ-ਅਮੀਰ ਦਾ ਪਾਤਾ ਵਧਿਆ ਹੈ। ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਚੇਤ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗਰੀਬ ਅਤੇ ਹੇਠਲੇ ਮੱਧ ਵਰਗ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਤੇ ਨੀਤੀਆਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਵਧਦੇ ਆਰਥਿਕ ਪਾਤੋ ਨੂੰ ਘਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 'ਅਧਾਰ ਕਾਰਡ' ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਵਲੋਂ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਇਸਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਹਿਲ-ਕਦਮੀ ਕੀਤੀ। ਉਹੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ (ਜਿਹੜੀ ਅੱਜ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਹੈ), ਇਸ ਆਧਾਰ ਕਾਰਡ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਲਈ ਸ਼ਨਾਖਤੀ ਕਾਰਡ ਵਜੋਂ ਮੰਨਣ 'ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋਈ ਦਿਸਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਧਾਰ ਕਾਰਡ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਸ਼ਨਾਖਤੀ ਕਾਰਡ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਦਕਿ ਵਿਕਸਤ ਦੇਸ਼ ਆਪਣੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਲਈ ਖਾਸ ਨੰਬਰ ਜਾਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਮਗਨਰੋਗਾ (ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਰੂਰਲ ਇੰਪਲਾਇਮੈਂਟ ਗਾਰੰਟੀ ਐਕਟ) ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਵਾਈ ਪੇਂਡੂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਗਾਰੰਟੀ ਯੋਜਨਾ ਸੀ, ਜਿਹੜੀ ਪੇਂਡੂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ 100 ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਿੰਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਯੋਜਨਾ 'ਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮਜ਼ਦੂਰੀ 220 ਰੁਪਏ ਉਸ ਸਮੇਂ ਨੀਅਤ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਕਾਰ, ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਹੱਥ ਆ ਗਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਉਹ ਥਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਜਿਹੜੀ ਇਸ ਪੇਂਡੂ

ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਯੋਜਨਾ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੀ। ਵਰ੍ਹੇ ਦਰ ਵਰ੍ਹੇ ਮਗਨਰੋਗਾ ਫੰਡਾਂ 'ਚ ਕਟੌਤੀ ਹੋਈ ਅਤੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦਿਹਾੜੀ ਵੀ ਵਧਾਈ ਨਹੀਂ ਗਈ। ਯਾਦ ਰੱਖਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਯੋਜਨਾ, ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਯੋਜਨਾ ਹੈ।

ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਭਾਰਤੀ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਮੁਫਤ ਅਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸਿੱਖਿਆ ਐਕਟ ਦਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਐਕਟ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਰੀਬੀ ਵਰਗ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਮਿਲੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਦਾ ਮੂੰਹ ਵੇਖਣਾ ਵੀ ਨਸੀਬ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਰ ਨਾਗਰਿਕ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਮੁਫਤ ਹੋਣੀ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਅੱਗੇ "ਸਭ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ, ਪਰ ਸਭ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ" ਵਿਚ ਬਦਲਣਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹੁਣ ਹਾਕਮ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਨ-ਕੁਬੋਰਾਂ, ਕਾਰਪੋਰੇਟਾਂ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ, ਸਿਹਤ, ਚੰਗਾ ਵਾਤਾਵਰਨ ਕੋਈ ਮਾਅਨੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ

ਜਿਹੇ ਲੋਕ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਅੱਜ ਵੀ ਭੁੱਖਮਰੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ। ਔਰਤਾਂ ਅਨੀਮੀਆ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਭੋਜਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਕਾਰਨ ਭਾਵੇਂ ਹੋਰ ਬੰਬੇਰੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਹੈ। ਕੰਮ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਬੇਫਿਕਰ ਅਤੇ ਚੁੱਪ ਹੈ।

ਪਰ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਕਿਉਂਕਿ ਲੋਕ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਚੁੱਪ-ਚੁਪੀਤੇ ਪੂਰੀ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਸਿੱਦਤ ਨਾਲ ਬਣਾਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਾਸਤਾ ਸਿੱਧਾ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿਚ ਇੱਕ ਕਾਰਜ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਰ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੇ ਵੱਡੇ ਧੁਰੰਤਰਾਂ ਦੇ ਪੋਲ ਖੋਲ੍ਹੇ। ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਸਿਆਸੀ ਘਾਗ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਬੁਰੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਲੁਕਾਉਣ ਲਈ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਦਾ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਨੰਗਾ ਹੋਇਆ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਸ

ਕਈ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਪਾਸ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਿਆਸੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਾਗੀ ਚਿਹਰੇ ਨੰਗੇ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਐਕਟ ਸੀ।

ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਸੁਭਾਅ ਅਨੁਸਾਰ, ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬੁਲੰਦੀਆਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਸਕੀਮਾਂ ਘੜਦੇ ਰਹੇ, ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਲਾਉਣ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਨੀਤੀਆਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੇ ਹੋ-ਹੱਲਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਾਹਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਵੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ।

ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜਿਹੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਉਤੇ ਮਰਨ ਉਪਰੰਤ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰੀ ਇਸ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੀ ਸਮਾਰਕ ਬਣਾਉਣ ਉਤੇ ਵਿਵਾਦ ਉਤਨਾ ਹੀ ਨਿੰਦਣਯੋਗ ਹੈ, ਜਿੰਨਾ ਨਿੰਦਣਯੋਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਸਸਕਾਰ ਲਈ ਰਾਜ ਘਾਟ ਵਿਖੇ ਸਥਾਨ ਨਾ ਦੇਣਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸਾਰੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਰੁਤਬੇ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਸਕਾਰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਸਮਾਧੀ ਵਾਲੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਉਤੇ ਹੀ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਤਾਂ ਜੋ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਸਕੇ। ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇੰਜ ਨਾ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਰਾਦਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ, ਲਗਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਜਗਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕੈਂਬਰਿਜ, ਆਕਸਫੋਰਡ ਵਿਚ ਉੱਚ ਡਿਗਰੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ। ਉਹ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰ, ਵਿੱਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਲਾਹਕਾਰ, ਯੋਜਨਾ ਆਯੋਗ ਦੇ ਮੈਂਬਰ, ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਦੇ ਗਵਰਨਰ, ਫਿਰ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ।

ਉਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭਰ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਸਮਝਦੇ ਰਹੇ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੱਡ ਦੇ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਬੇਘਰ ਹੋਏ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਨੇ ਉੱਚ ਅਹੁਦੇ ਉਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਕੀਤਾ।

ਆਪਣੀਆਂ ਬੇਟੀਆਂ ਨਾਲ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੀ ਤਸਵੀਰ।

ਅੱਗੋਂ ਕਦਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪੁੱਟੇ ਗਏ। ਸਗੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਵੱਲ ਕਦਮ ਵਧਾਏ।

ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਨੈਸ਼ਨਲ ਫੂਡ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਐਕਟ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਰ ਨਾਗਰਿਕ ਲਈ ਭੋਜਨ ਅਤੇ ਸੰਤੁਲਿਤ ਭੋਜਨ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਾਅਦੀ ਭਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਆਮ ਨਾਗਰਿਕ ਭੁੱਖਾ ਨਾ ਸੋਵੇ ਅਤੇ ਭੋਜਨ ਉਸਦੀ ਪਹੁੰਚ 'ਚ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ 81.34 ਕਰੋੜ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਰੁਪਏ ਕਿਲੋ ਕੀਮਤ ਉਤੇ ਅਨਾਜ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਤੱਕ ਵੀ ਇੱਕ ਸਰਵੇ ਅਨੁਸਾਰ 19 ਕਰੋੜ ਇਹੋ

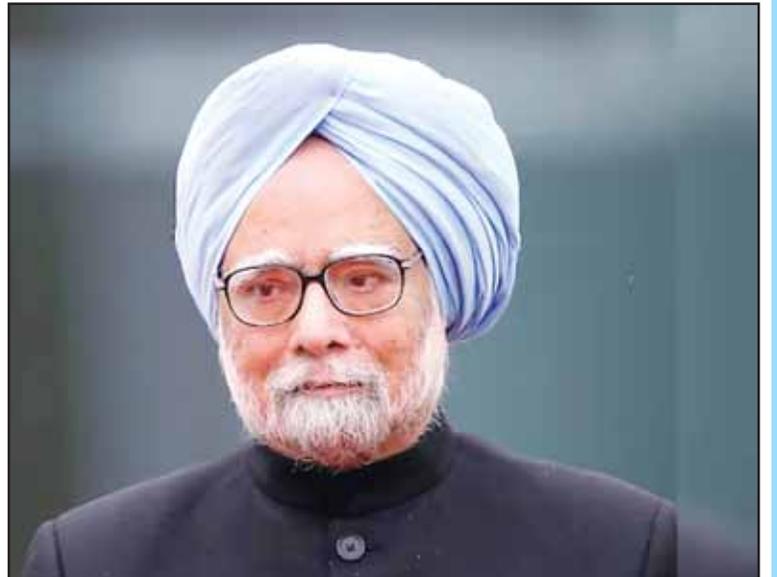
ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਅੱਜ ਬਹੁਤੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਟਾਲ ਮਟੋਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਸ ਐਕਟ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇਨਸਾਫ ਲੈਣ ਦਾ ਰਾਹ ਖੋਲ੍ਹਿਆ।

ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਭਾਗ ਦੇ ਅੰਤਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਲੋਕ ਪਾਲ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਕਰ ਕੇ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਿਖਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਾਮੀ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਉਤੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਵਲੋਂ ਇਸ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਵੱਡਾ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਲੋਕ ਪਾਲ ਬਿੱਲ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਅਤੇ

ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਤੋਂ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੱਕ ਦੇ ਪੰਜ ਦਹਾਕੇ

- 1954: ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਮਾਸਟਰ ਡਿਗਰੀ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ।
- 1957: ਕੈਬਿਨੇਟ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਇਕੋਨਾਮਿਕਸ ਟਿਪੋਜ਼ (3 ਸਾਲਾ ਡਿਗਰੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ)।
- 1962: ਆਕਸਫੋਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ 'ਚ ਡੀ ਫਿਲ।
- 1980-82: ਮੈਂਬਰ ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ
- 1982-85: ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਗਵਰਨਰ
- 1971: ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਣਜ ਮੰਤਰਾਲੇ 'ਚ ਆਰਥਿਕ ਸਲਾਹਕਾਰ।
- 1972: ਵਿੱਤ ਮੰਤਰਾਲੇ 'ਚ ਮੁੱਖ ਆਰਥਿਕ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨਿਯੁਕਤ।
- 1985-87: ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ।

- 1987-90: ਜੈਨੇਵਾ 'ਚ ਦੱਖਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ।
- 1990: ਆਰਥਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਪੀਐੱਮ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨਿਯੁਕਤ।
- 1991: ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਗਰਾਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨਿਯੁਕਤ।
- 1991: ਅਸਾਮ ਤੋਂ ਰਾਜ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣੇ।
- 1991-96: ਪੀਵੀ ਨਰਸਿਮ੍ਹਾ ਰਾਓ ਸਰਕਾਰ ਤਹਿਤ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ।
- 1998-2004: ਰਾਜ ਸਭਾ 'ਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ।
- 2004-2014: ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ।

ਕਬੱਡੀ ਦਾ ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਖਿਡਾਰੀ ਬਲਵਿੰਦਰ ਫਿੱਡਾ

ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਮਹਾਨ ਖਿਡਾਰੀ

ਪ੍ਰਿੰ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: 647-785-1661

ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਧੌਕਤ ਧਾਵੀ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੋਈ ਫਿੱਡਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਫਿੱਡੂ। ਕੋਈ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਟਰੱਕ ਤੇ ਕੋਈ ਟੈਂਕ। ਉਹ ਪਹਿਲਾ ਖਿਡਾਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਦੇਸੀ ਖੇਡ 'ਕੋਡੀ' ਨੂੰ ਪੌਂਡਾਂ ਤੇ ਡਾਲਰਾਂ ਦੀ ਖੇਡ ਬਣਾਇਆ। ਯਾਨੀ ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਖੇਡ ਬਣਨ ਦੇ ਰਾਹ ਪਾਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਮਾਂ ਖੇਡ ਕਹੀ ਜਾਂਦੀ ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਸਿਰੋਂ ਕਰੋੜਾਂ ਕਮਾਏ। ਉਹ ਦਿਸਦੇ ਵੀ ਹਨ। ਜਲੰਧਰ ਦੀ ਡਿਫੈਂਸ ਕਲੋਨੀ 'ਚ ਕੋਠੀ ਹੈ, ਪਲਾਟ ਤੇ ਦੁਕਾਨਾਂ ਹਨ ਤੇ ਪਿੰਡ ਝੋਟੇ ਦੇ ਸਿਰ ਵਰਗੀ ਚੌਵੀ ਕਿੱਲੇ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ। ਉਹ ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਭਰਤੀ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਐੱਸ.ਪੀ. ਬਣ ਕੇ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਇਆ। ਲੱਖ ਤੋਂ ਉੱਤੇ ਉਹਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਹ ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਪੱਕਾ ਪਰਵਾਸੀ ਹੈ। ਧੀਆਂ ਪੁੱਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਗਰਮੀਆਂ ਉਹ ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਕੱਟਦਾ ਹੈ, ਸਰਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ।

ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਕ੍ਰਮੈਂਟੇਟਰਾਂ ਨੇ ਉਹਦਾ ਨਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਾਰ ਹਵਾ ਦੀਆਂ ਤਰੰਗਾਂ 'ਚ ਗੂੰਜਾਇਆ ਤੇ ਖੇਡ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਸੈਂਕੜੇ ਵਾਰ ਲਿਖਿਆ। ਉਹਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਲੇਖਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਚੰਗੀ ਵੀ ਤੇ ਮੰਦੀ ਵੀ। ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸਾਉਥਾਲ ਦਾ ਇਕ ਕਬੱਡੀ ਪ੍ਰੇਮੀ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗਾ, "ਫਿੱਡੂ ਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ਐ? ਕਹਿੰਦੇ, ਮਸੀਂ ਬਚਿਆ!" ਟੋਰਾਂਟੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਮੈਂ ਸੁਣਿਆਂ, ਫਿੱਡੂ ਸਾਧ ਹੋ ਗਿਆ!" ਵੈਨਕੂਵਰ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਕ ਨੇ ਕੱਛ 'ਚੋਂ ਮੁੰਗਲੀ ਕੱਢ ਮਾਰੀ ਅਖੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਪਈ ਫਿੱਡੂ 'ਹਿੱਲ' ਗਿਐ ਤੇ ਕਿਸੇ 'ਸਿਆਣੇ' ਤੋਂ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾ ਰਿਹੈ! ਕਿਸੇ ਭੇਤੀ ਨੇ ਅੰਦਰਲੀ ਗੱਲ ਦੱਸੀ ਕਿ ਫਿੱਡੂ ਦਾ ਅਸਲੀ ਇਲਾਜ ਤਾਂ ਹੁਣ 'ਅਰਜਨ ਅਵਾਰਡ' ਮਿਲਣ ਨਾਲ ਈ ਹੋਊ! ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ 'ਚ ਖ਼ਬਰ ਮਿਲੀ ਕਿ ਫਿੱਡੂ ਸਿੰਘ ਸਜ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਫਿੱਡੂ ਦੇ ਡਿਪ੍ਰੈਸ਼ਨ 'ਚ ਚਲੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਸੁਣਿਆ ਸੀ ਪਰ ਬਾਹਰ ਜਿੰਨੇ ਮੂੰਹ ਓਨੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਨ।

ਪੰਜਾਬ ਪਰਤ ਕੇ ਮੈਂ ਫਿੱਡੂ ਨੂੰ ਪੁਰੇਵਾਲ ਖੇਡ ਮੇਲੇ 'ਚ ਮਿਲਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਸੱਚੀ-ਮੁੱਚੀ ਉਦਾਸ ਤੇ ਉਪਰਾਮ ਲੱਗਾ। ਛੇ ਕੁ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਈ ਉਹ ਕਾਫੀ ਬਦਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੀਲੇ ਚਿਹਰੇ ਉਤੇ ਲੰਮੀ ਤੇ ਭਰਵੀਂ ਦਾੜ੍ਹੀ ਨਾਲ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਮਸੀਂ ਸਿਆਣਿਆ ਗਿਆ। ਉਹਦੇ ਬੋਲਾਂ 'ਚੋਂ ਦਬਕਾ ਤੇ ਗੜਕਾ ਗਾਇਬ ਸੀ। ਉਹ ਬੜੀ ਹਲੀਮੀ ਨਾਲ ਧੀਮੀ 'ਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਗੁੱਸੇ ਗਿਲੇ ਦੀ ਝਲਕ ਸਾਫ਼ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਡੂੰਘਾ ਰੰਜ ਸੀ ਕਿ ਅਰਜਨ ਅਵਾਰਡ ਨਾ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਨਾਲ ਨੰਗਾ ਚਿੱਟਾ ਵਿਤਕਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕੋਈ 'ਹਾਅ ਦਾ ਨਾਹਰ' ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਸਗੋਂ ਸ਼ਰੀਕ ਉਲਟੀਆਂ ਚਹੇਡਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਉਹ ਡਿਪ੍ਰੈਸ਼ਨ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਗੱਲਾਂ ਹੋਈਆਂ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਹ ਫਗਵਾੜੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਕੀਮ ਤੋਂ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਗਰਮੀਆਂ 'ਚ ਜਰਮਨੀ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗੋਡੇ ਦੀ ਸੱਟ ਦਾ ਇਲਾਜ ਵੀ ਜਰਮਨੀ ਤੋਂ ਕਰਾਇਆ ਸੀ ਜੋ ਨੀਕ

ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਘਰ-ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਤਕ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਮੇਰੀ ਮਨਸ਼ਾ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਚੜ੍ਹਦੀਆਂ ਕਲਾਂ 'ਚ ਵੇਖਣ ਦੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਖਿਆ, "ਇਨਾਮਾਂ ਸ਼ਨਾਮਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਿਲ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਾਈਦੀਆਂ। ਅਰਜਨ ਅਵਾਰਡ ਕਿੱਡੀ ਕੁ ਚੀਜ਼ ਐ? ਤੁਹਾਨੂੰ ਤਾਂ ਕਬੱਡੀ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੇ ਕਿਤੇ ਵੱਡੇ ਇਨਾਮ ਬਖ਼ਸ਼ੇ ਨੇ। ਤੁਹਾਡੀ ਰੀਸ ਕਿਹੜਾ ਕਰ-ਲੂ?" ਮੁਲਾਕਾਤ ਮੁੱਕਣ 'ਤੇ ਉਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਖ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ 'ਚ ਲਿਖ ਦਿਓ ਪਈ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

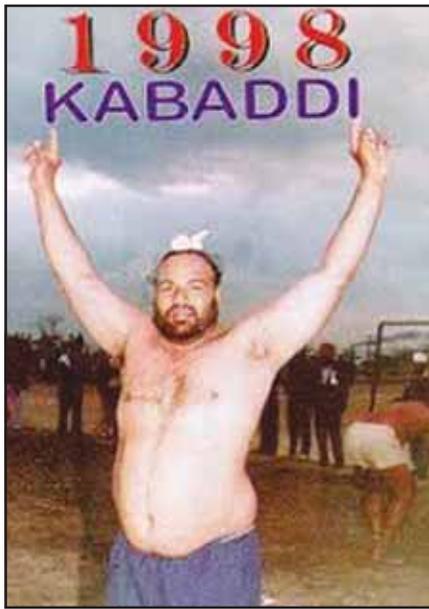
ਫਿੱਡੂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੈਂਕੜੇ ਖੇਡ ਮੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸਨਮਾਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਆਖ਼ਰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਖੇਡ ਪੁਰਸਕਾਰ ਅਰਜਨ ਅਵਾਰਡ ਵੀ ਮਿਲ ਗਿਆ ਜੀਹਦੇ ਨਾਲ ਉਹਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਬੇਚੈਨੀ ਦਾ ਵੀ ਇਲਾਜ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਹ ਅਰਜਨ ਅਵਾਰਡ ਦਾ ਹੀ ਚੱਕਰ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰੀ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਹੀ ਉਹਦੇ 'ਹਿੱਲ' ਜਾਣ ਤੇ ਸਾਧ ਬਣਨ ਦੀਆਂ ਅਫ਼ਵਾਹਾਂ ਉਡੀਆਂ ਸਨ। ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਚਿੰਤਾ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਫਿੱਡੂ ਕਿਤੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੀ ਕਸਰਿਆ ਨਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ?

ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਫਿੱਡੂ ਦਾ ਜਨਮ 23 ਮਾਰਚ 1956 ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਟਾਂਡੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਪੂਰਥਲਾ ਵਿਚ ਲੁਬਾਣੇ ਕਿਸਾਨ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਮਾਤਾ ਚਰਨ ਕੌਰ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਚਾਰ ਭੈਣਾਂ ਤੇ ਚਾਰ ਭਰਾਵਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਚੌਥੀ ਥਾਂ ਜੰਮਿਆ ਸੀ। ਕਿਰਸਾਣੀ ਕੰਮਕਾਰ 'ਚ ਹੱਥ ਵਟਾਉਂਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਕੂਲ ਤੇ ਨਡਾਲੇ ਦੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਫਿਰ ਬੀਬੀ ਰਾਜ ਕੌਰ ਨਾਲ ਵਿਆਹਿਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ ਦੋ ਪੁੱਤਰ ਸਤਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬਲਰਾਜਵੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਦੋ ਧੀਆਂ ਰਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਤੇ ਉਪਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ। ਕਬੱਡੀ ਖੇਡਦੇ ਫਿੱਡੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਪੱਛਮੀ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਸੈਰ ਕਰਾਈ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਸੈੱਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਵੀ ਚੋਖੇ ਮਿਲਦੇ ਰਹੇ।

ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਅਰਜਨ ਅਵਾਰਡ ਵੀ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਠ ਦਾ ਭੋਗ ਪਾ ਕੇ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਸੱਜਣਾਂ ਮਿੱਤਰਾਂ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ੀ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਮੁੜ ਨੌ-ਬਰ-ਨੌ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਕਬੱਡੀ ਖੇਡਣੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਪਰ ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਉਣੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਛੱਡੀ। ਉਹ ਕਬੱਡੀ ਦੀ ਕੋਚਿੰਗ ਦਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਬਣਾ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਲਗਾਤਾਰ ਖੇਡ ਮੇਲਿਆਂ 'ਤੇ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ, ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵੀ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ 'ਚ ਵੀ। 2006 'ਚ ਕਪੂਰਥਲੇ ਦੇ ਕਬੱਡੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਮਹਿੰਗੀ ਕਾਰ ਦਾ ਇਨਾਮ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਆ ਗਿਆ।

ਕਬੱਡੀ ਤੇ ਫਿੱਡਾ ਹੀਰ ਰਾਂਝੇ ਵਾਂਗ ਜੁੜੇ ਨਾਂ ਹਨ। ਕਬੱਡੀ ਨਾਲ ਉਹਦਾ ਨਾਤਾ ਏਨਾ ਗੂੜ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਦੇ ਟੁੱਟ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਉਸ ਨੇ ਕਬੱਡੀ ਨੂੰ ਕੱਲਰਾਂ ਦੀ ਖੇਡ ਤੋਂ ਖੇਡ ਭਵਨਾਂ ਦੀ ਖੇਡ ਬਣਾਇਆ ਤੇ ਕਬੱਡੀ ਨੇ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਲਾ-

ਮਾਲ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਪੱਚੀ ਸਾਲ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਕਬੱਡੀ ਖੇਡਿਆ। ਖੁਦ ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਖਿਡਾਰੀ ਬਣਿਆ ਤੇ ਕਬੱਡੀ ਨੂੰ ਵੀ ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਖੇਡ ਬਣਾਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਖੇਡ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਬਣਾਏ ਤੇ ਨਿੱਜ ਦੇ ਸੈਂਕੜੇ ਨਿੱਦਕ। ਉਹੀ ਨਿੱਦਕ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਉਹਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਸਮੇਂ ਧੀਰ ਬੰਨ੍ਹਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਉਲਟੀਆਂ ਅਫ਼ਵਾਹਾਂ ਫੈਲਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਇਹ ਸਤਰਾਂ ਲਿਖਦਿਆਂ ਮੈਨੂੰ ਉਹਦੀ ਖੇਡ ਤੇ ਉਹਦੇ ਵਿਹਾਰ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਯਾਦ ਆ

ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਕੁਝ ਇਕਨਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਵਾਜਬ ਹੋਵੇਗਾ।

ਫਿੱਡੂ ਦੱਸਦੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਵੱਡਾ ਇਨਾਮ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਮਹਿੰਦੇਆਣਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਬੱਡੀ ਮੈਚ 'ਚ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਮਹਿੰਦੇਆਣਾ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਚਕਰ, ਲੱਖਾ, ਮਾਣੁੱਕੇ ਤੇ ਮੱਲੋ ਵਿਚਕਾਰ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸ ਮੈਚ ਦਾ ਚਮੁੜਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਈਕ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਸੀ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਕਪੂਰਥਲੇ ਦੀ ਟੀਮ ਸੀ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੀ। 1980 ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਅਸੀਂ ਫਿੱਡੂ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸੌ ਦੀ ਸਾਈ ਦੇ ਕੇ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਇਨਾਮ ਵਾਲਾ ਮੈਚ ਖੇਡਣ ਲਈ ਸੱਦਿਆ ਸੀ। ਫਿੱਡੂ ਤੇ ਉਹਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਿਹਾ ਕਿ ਕਬੱਡੀ ਖੇਡਣ ਦੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਮਿਲਣਗੇ। ਇਹ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਕਬੱਡੀ ਮਹਿੰਦੇਆਣੇ ਦੇ ਮੈਚ ਤੋਂ ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਖੇਡ ਬਣਨ ਦੇ ਰਾਹ ਪਈ। ਫਿਰ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵਧਦਾ-ਵਧਦਾ ਫਿੱਡੂ ਦਾ ਭਾਅ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿਚ ਇਕ ਪੁਆਇੰਟ ਉੱਤੇ ਇਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤਕ ਜਾ ਪੁੱਜਾ।

ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਸੁਣ ਲਓ। 6 ਅਗਸਤ, 1995 ਦੇ ਦਿਨ ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੇ ਬੀਸੀ ਪਲੇਸ ਵਿਚ ਕਬੱਡੀ ਦਾ ਵਰਲਡ ਕੱਪ ਖੇਡਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਕੱਠ ਭਾਰਤ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਦਾ ਮੈਚ ਉਡੀਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਚੜ੍ਹਦੇ ਤੇ ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜੁਆਨ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਨਿੱਤਰੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਮਾਈਕ ਤੋਂ ਭੁਮਿਕਾ

ਬੰਨ੍ਹੀ, "ਲਓ ਆ ਗਏ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬੱਬਰ ਸ਼ੇਰ। ਮਾਵਾਂ ਦੇ ਬਲੀ ਪੁੱਤਰ। ਬਾਘੀਆਂ ਪਾਉਂਦੇ ਤੇ ਬੜਕਾਂ ਮਾਰਦੇ। ਸੋਹਣੇ ਸਡੌਲ ਜੁੱਸੇ, ਮੋਹਲਦੇ ਤੇ ਮਚਲਦੇ। ਨਿਗਾਹਾਂ ਤਿਲੁਕ-ਤਿਲੁਕ ਪੈਦੀਆਂ। ਏਹਨਾਂ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਵੇਖੋ ਤੇ ਵੇਖਿਓ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਕੜਾਂ। ਇਕ ਇਕ ਕਬੱਡੀ ਲੱਖ-ਲੱਖ ਦੀ ਪਉ ਜੋ ਸਭਨਾਂ ਦਾ ਸੇਰ-ਸੇਰ ਲਗੁ ਵਧਾਊ। ਲਓ ਟੇਕ-ਤਾ ਧਰਤੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਤੇ ਹੋਣ ਲੱਗੋ ਆ ਨਿਤਾਰੇ..."

ਮੈਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਇਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸੱਜਣ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਪਈ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿਓ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਜਾਫੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਫਿੱਡੂ ਜਾਂ ਹਰਜੀਤ ਨੂੰ ਡੱਕ ਗਿਆ ਉਹਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਕਰੰਸੀ ਵਿਚ ਇਕ ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਰ ਨਾ ਫਿੱਡੂ ਡੱਕਿਆ ਜਾ ਸਕਿਆ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹਰਜੀਤ ਬਰਾੜ। ਟੋਰਾਂਟੋ ਵਿਚ ਫਿੱਡੂ ਦੀ ਇਕ ਰੇਡ ਉਤੇ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਇਨਾਮ ਲੱਗ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਕ ਮੈਚ ਵਿਚ ਸਰੀਰ ਕਸਰਿਆ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਫਿੱਡੂ ਕਬੱਡੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਾ ਰਿਹਾ। ਇਕ ਸਰਦਾਰ ਨੇ ਪੰਜ ਸੌ ਡਾਲਰ ਮੈਨੂੰ ਫਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫਿੱਡੂ ਤੋਂ ਕਬੱਡੀ ਪੁਆ ਦਿਓ ਤਾਂ ਇਹ ਇਨਾਮ ਉਹਦਾ। ਫਿੱਡੂ ਕੱਛਾਂ 'ਚ ਹੱਥ ਦੇਈ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮਾਈਕ ਤੋਂ ਡਾਲਰਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਫਿੱਡੂ ਨੇ ਖੜ੍ਹੇ ਖੜੋਤੇ ਛਾਲ ਮਾਰੀ ਤੇ ਥਾਪੀਆਂ ਮਾਰਦਾ ਕਬੱਡੀ ਪਾਉਣ ਲੱਗਾ। ਫਿੱਡੂ ਪੈਸੇ ਦਾ ਪੀਰ ਸੀ ਤੇ ਇਹ ਗੱਲ ਕਿਸੇ ਖੇਡ ਪ੍ਰਮੋਟਰ ਤੋਂ ਗੁੱਸੀ ਛਿਪੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

1990 'ਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਗੜ੍ਹ ਯੁਥਾ ਸਿਟੀ ਵਿਚ ਕਬੱਡੀ ਦਾ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੈਚ ਸੀ। ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਮਾਈਕ ਦੀ ਥਾਂ ਵਿਸਲ ਫੜਾ ਦਿੱਤੀ। ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਵਿਸਲ ਫੜੀ ਵੇਖ ਕੇ ਫਿੱਡੂ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਭਾਅ ਜੀ ਮੇਰੀ ਬਾਹਰ ਬੜੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਜੇ। ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਣਾ।" ਮੈਂ ਆਖਿਆ, "ਮੈਂ ਸਭ ਦਾ ਖ਼ਿਆਲ ਰੱਖਾਂਗਾ। ਜੇ ਤੈਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਹੱਥੜ ਮਾਰਿਆ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਵੀ ਪੈਂਟੂ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਮੇਰੇ ਲਈ ਸਾਰੇ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਨੇ।" ਉਦੋਂ ਫਿੱਡੂ ਸਾਫ਼ ਸੁਬਰੀ ਖੇਡ ਖੇਡਿਆ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਬੱਡੀ ਪਾਉਣ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਦਰਸ਼ਕ ਕੂਕਦੇ, "ਫੜ-ਲੇ ਇਹਨੂੰ, ਪੈ-ਜੇ ਲੱਤੀ। ਜਾਵੇ ਨਾ ਐਤਕੀ, ਰੱਖ-ਲੇ ਕੋਰਾਂ..."

ਪਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਡੱਕਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਮੈਚ ਦੇ ਅਖ਼ੀਰ ਵਿਚ ਉਹ ਇਕ ਵਾਰ ਰੁਕਿਆ ਤਾਂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਡਾਢੀ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੀਅਰਾਂ ਦੀਆਂ ਡੱਬੀਆਂ ਹਵਾ 'ਚ ਚਲਾ ਮਾਰੀਆਂ ਤੇ ਪਾਣੀ ਪਿਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਜੱਗ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੇ। ਗਾੜ-ਹੁੜ ਕਰਦੇ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮੁੰਡੇ 'ਪੰਜਰੇਜ਼ੀ' ਵਿਚ ਚੀਕਾਂ ਮਾਰਨ ਲੱਗੇ ਜਿਵੇਂ ਦੋਗਲੇ ਵੱਛੜੇ ਰੰਭਦੇ ਹੋਣ।

ਯੁਥਾ ਸਿਟੀ ਪਿੰਡੋਂ ਵੈਨਕੂਵਰ ਦਾ ਖੇਡ ਮੇਲਾ ਭਰਿਆ। ਉਥੇ ਫਿੱਡੂ ਇਕ ਵਾਰ ਵੀ ਨਾ ਡੱਕ ਹੋਇਆ। ਫਾਈਨਲ ਮੈਚ ਮੁੱਕਾ ਤਾਂ ਦਰਸ਼ਕ ਪਾਰਕ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਲੱਗੇ। ਮੈਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਸ਼ਰਾਬੀ ਹੋਇਆ ਇਕ ਬਾਬਾ ਮੇਪਲ ਰੁੱਖ ਨੂੰ ਮੁੜ ਮੁੜ ਜੱਫਾ ਮਾਰ ਕੇ ਆਖੀ ਜਾਵੇ, "ਮੈਂ ਮਣ ਘਿਓ ਖੁਆ ਦੇਣਾ ਆਵਦੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਤੇ ਅਗਲੇ

ਸਾਲ ਫਿੱਡੂ ਨੂੰ ਅੱਠੇ ਜੱਫਾ ਲੁਆਉਣਾ।"

ਫਿੱਡੂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਛੋਟੇ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਖੇਡਦੇ ਵੇਖਿਆ ਤੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਪਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਖੇਡ ਮੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰੰਗ ਭਾਗ ਲਾਉਂਦੇ ਵੀ ਤੱਕਿਆ। ਉਹ ਹਾਰਾਂ ਨਾਲ ਲੱਦਿਆ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਚੁੱਕਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਕਬੱਡੀ ਪ੍ਰੇਮੀ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਣ ਤੇ ਫੋਟੋ ਖਿਚਾਉਣ ਨੂੰ ਪੰਨਭਾਗ ਸਮਝਦੇ। ਇਕ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ 'ਕੱਲਾ ਈ ਬੋਤਲ ਪੀ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਤਿੰਨ ਤਿੰਨ ਮੁਰਗੇ ਛਕ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਰੱਜ ਕੇ ਖੇਡਦਾ ਤੇ ਪੁੱਜ ਕੇ ਕਮਾਉਂਦਾ। ਫਿਰ ਗੂੜ੍ਹੀ ਨੀਂਦ ਸੌਂਦਾ। ਉਹਦੀ ਖੇਡ ਉਤੇ ਡਾਲਰਾਂ ਤੇ ਪੌਂਡਾਂ ਦਾ ਮੀਂਹ ਵਰੁਦਾ। ਕੋਈ ਉਹਨੂੰ 'ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਟਰੱਕ' ਕਹਿੰਦਾ ਤੇ ਕੋਈ 'ਹੀਰੋ ਆਫ਼ ਫਾਈਵ ਰਿਵਰਜ' ਆਖਦਾ। ਉਸ ਨੂੰ 'ਕਬੱਡੀ ਦਾ ਰੁਸਤਮੇ ਹਿੰਦ' ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ। ਦਾਇਰੇ ਵਾਲੀ ਕਬੱਡੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਬੱਡੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਟਾਈਲ ਵਿਚ ਵੀ ਬੋਬਰੀਆਂ ਧੁੰਮਾਂ ਪਾਈਆਂ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਅਨੇਕਾਂ ਵਾਰ ਕਬੱਡੀ ਦੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਜਿੱਤੀ। ਪੁਲੀਸ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਕਬੱਡੀ ਦੀ ਖੇਡ ਦਾ ਸਰਵੋਤਮ ਖਿਡਾਰੀ ਸਿੱਧ ਹੋਇਆ।

ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਿੰਡ ਦੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਨਿੱਕੇ ਕੱਦ ਵਾਲਾ ਮੁੰਡਾ ਸੀ। ਇਕ ਮਾਸਟਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿੱਠਾ ਜਿਹਾ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ। ਨਾਲ ਦੇ ਜਮਾਤੀ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿੱਠੇ ਤੋਂ ਫਿੱਡਾ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪਏ ਤੇ ਉਹਦਾ ਨਾਂ ਹੀ ਫਿੱਡਾ ਪੱਕ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਉਸ ਨੇ ਸਾਰੇ ਐਬ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ ਸਿੰਘ ਸਜ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਲੰਮੀ ਝੁਲਦੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਦੁਰੋਂ ਹੀ ਦਿਸ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਬੋਗਿਆਂ ਵਾਲੇ 'ਸੁਹੇਲੇ' ਨੇ ਉਹਦੇ ਬਾਰੇ ਸਚਿੰਦਰ ਪੁਸਤਕ ਛਾਪੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਬੱਡੀ ਦਾ ਗਰੰਥ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦੈ। ਪਰ ਸੁਹੇਲਾ ਬਹੁਤੀ ਦੇਰ ਜਿਊਂਦਾ ਨਾ ਰਹਿ ਸਕਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਲਈ।

ਮੈਂ ਭਾਵੇਂ ਕਬੱਡੀ ਮੇਲਿਆਂ 'ਚ ਜਾਣਾ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਫਿਰ ਵੀ ਫਿੱਡੇ ਵਰਗਿਆਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋ ਹੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। 3 ਨਵੰਬਰ 2024 ਦਾ ਦਿਨ ਜੋ ਕੈਨੇਡਾ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਮਾਤੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦਾ ਦਿਨ ਬਣਿਆ ਅਸੀਂ ਪੈਨਸ਼ਨ ਲਈ ਲਾਈਫ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਬਣਾਉਣ ਗਏ ਗੌਰ ਮੰਦਰ 'ਚ ਮਿਲ ਪਏ। ਅਸੀਂ ਮੰਦਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਗੱਲਾਂ 'ਚ ਏਠੇ ਮਸਤ ਹੋਏ ਕਿ ਪਤਾ ਹੀ ਨਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਬਾਹਰ ਸੜਕ 'ਤੇ ਕੋਈ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਵੀ ਹੋ ਰਿਹੈ। ਫਿੱਡੂ ਅਜੇ ਕਾਇਮ ਹੈ ਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਲਈ ਵਰਜਿਸ਼ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਕਰੇ ਕਿ ਉਹ ਲੰਮੀ ਉਮਰ ਜੀਵੇ ਤੇ ਕਬੱਡੀ ਦੀ ਖੇਡ ਨੂੰ ਹੋਰ ਰੰਗ ਭਾਗ ਲਾਵੇ।

ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਗੱਲਾਂ

*ਜਦੋਂ ਬੇਮੌਸਮੀ ਬਰਸਾਤ ਜਾਂ ਗੜੇਮਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਸਿਰਫ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਫਸਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਤਬਾਹ ਕਰਦੀ ਹੈ।

*ਕਿਸੇ ਖੇਤ ਖਲਿਆਣ ਜਾਂ ਬਾਗ ਬਗੀਚੇ ਵਿਚ ਸੱਪ ਅਤੇ ਨਿਉਲੇ ਇਕੱਠੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ ਪਰ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਖੁੰਡਾਂ ਬਦਲਣ ਤੋਂ ਵੀ

ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ
ਫੋਨ: 480-794-0325

ਗੁਰੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।
*ਪੁਰਾਣੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ

ਹੈਰੀਕੇਨ ਲੈਪ ਵੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਨਾਲ ਨਾਲ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰਾਹ ਦੱਸਦਾ ਸੀ ਅੱਜ ਕਿਸੇ ਦੇ ਹੱਥ ਟਟਿਹਣਾ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਚ ਏਨਾ ਹੰਕਾਰ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਵਿਸ਼ਵ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

*ਕੁਝ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸਮੁੰਦਰ ਉੱਪਰ ਪੁਲ ਬਣਾ ਕੇ ਵੀ ਚੁੱਪ ਰਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਫਰਜ਼ ਸੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਟਾਇਲਟ ਬਣਾ ਕੇ ਵੀ ਮੰਤਰੀ ਉਦਘਾਟਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉੱਤੇ ਲਿਖਦੇ ਹਨ। (ਸਾਡਾ ਪਖਾਨਾ ਸਾਡੀ ਸ਼ਾਨ)

*ਸਿਆਣਿਆਂ ਦਾ ਕਬਨ ਹੈ ਕਿਰਦਾਰ ਦੀ ਚਾਦਰ ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਹਰ ਹਾਲ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਬੇਦਾਗ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਵੱਟਾਂ ਤੋਂ ਜਿੰਨੀ ਸਾਫ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ ਰੱਖੋ।

*ਓਸ਼ੋ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿਸੇ ਪਰ੍ਹੇ ਪੰਚਾਇਤ (ਟੇਬਲ ਟਾਕ) 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਹੋਈਏ ਤਾਂ ਜਿਹੜਾ ਗਰਮ

ਹੋ ਕੇ ਗਲਤ ਬੋਲ ਗਿਆ ਉਹ ਸੱਚਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਹਾਰੇਗਾ।

*ਜਾਗਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਅਤੇ ਮੁਰਦਾ ਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਫਰਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਉਂਦੀ ਮੱਛੀ ਜਿਸ ਪਾਸਿਓਂ ਪਾਣੀ ਆ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਉਧਰ ਵੀ ਚਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਮਰੀ ਮੱਛੀ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਰੁੜ੍ਹ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। (ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਨਾਵਲਕਾਰ)

*ਇਨਸਾਨ ਅਜ਼ਾਦ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਵੀ ਜਿਸ ਪਿੰਜਰੇ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

*ਦੂਜਾ ਮੌਕਾ ਫਿਲਮਾਂ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਅਕਸਰ ਮਿਲ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਵਕਤ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਵਾਰ ਦੂਜਾ ਮੌਕਾ ਦੇਂਦੇ ਹਨ।

*ਇਨਸਾਨ ਮਾਤਲੋਕ ਵਿਚ ਅਜ਼ਾਦ ਹੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਰੁਖਸਤ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਬਹੁਤ ਬੰਧਨਾਂ ਵਿਚ ਬੱਝਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਰੱਬ ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਦੇ ਚਾਰ ਰਸਤੇ

ਰੱਬ ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਦੇ ਚਾਰ ਰਸਤੇ ਹਨ। ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਕਿੰਨੇ ਸਾਲਾਂ ਦੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਨਾਲ ਮਨ ਭਾਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਮਨ ਨੂੰ ਖੋਰਨ ਲਈ ਚਾਰ ਰਸਤੇ ਹਨ- ਤਪੱਸਿਆ, ਗਿਆਨ, ਭਗਤੀ ਜਾਂ ਸੇਵਾ। ਇਹ ਚਾਰ ਇਕੋ ਥਾਂ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਨ ਖੁਰ ਕੇ ਚੁੱਪ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ

ਦੇਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਧਾਲੀਵਾਲ

ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ ਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਰਹੇਗਾ, ਜੋ ਨਾ ਬਦਲਦਾ, ਨਾ ਹਿੱਲਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਜਾਗਰੂਕ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹੋ। ਆਪਣੀ ਚੇਤਨਾ ਅਨੁਭਵ ਤੇ ਅਹਿੰਸਾ ਨਾਲ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਤਜਰਬਾ ਨਹੀਂ।

ਤਜਰਬੇ ਲਈ ਦੋ ਵੱਖਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਜੀਭ ਤੇ ਖੰਡ। ਹਰ ਬੰਦੇ ਦੇ ਸੰਸਕਾਰ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਨਾਲ

ਜੰਮਦੇ ਹਨ। ਜਿੱਥੇ ਤੁਹਾਡੇ ਸੰਸਕਾਰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਤਪੱਸਿਆ, ਗਿਆਨ, ਸੇਵਾ ਜਾਂ ਭਗਤੀ ਹਰ ਇਨਸਾਨ ਬਚਪਨ ਦੇ ਸੰਸਕਾਰ ਤੋਂ ਇਕ ਚੀਜ਼ ਵਿਚ ਕੁਦਰਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜੋ ਇਕ ਤੁਹਾਡਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੌਖਾ ਲੱਗੇ, ਉਹ ਰਸਤਾ ਚੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਰਸਤੇ ਇਕੋ ਥਾਂ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਤੁਪਕਾ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ, ਸਮੁੰਦਰ ਤੁਪਕੇ ਵਿਚ ਹੈ। ਦੁਨੀਆ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਗਿਆਨ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਮਨ ਨੂੰ ਸੋਝੀ ਆ ਜਾਵੇਗੀ, ਮਨ ਫੁਰਨਿਆਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਰੱਬ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰ ਮਿਲੇਗਾ। ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਇਕ ਸੁਪਨਾ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਬਾਹਰ ਹੈ, ਇਹ ਇਕ ਭੁਲੇਖਾ ਹੈ ਜੋ ਅਸੀਂ ਜਾਗਦੇ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਸੱਚ ਮਨ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਅਸਲੀਅਤ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚ ਚੇਤਨਾ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਅੰਦਰ ਦੀ ਆਪਣੀ ਆਤਮਾ ਨਾਲ ਇਕਮਿੱਕ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਨ ਦਾ ਰੋਲਾ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮਨ ਚੁੱਪ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥

ਚੂ ਕਾਰ ਅਜ ਹਮਾ ਹੀਲਤੇ ਦਰ ਗੁਜਸਤ॥
ਹਲਾਲ ਅਸਤ ਬੁਰਦਨ ਬ ਸਮਸ਼ੀਰ ਦਸਤ॥

**ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜੇ ਦੀ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਨੂੰ**

ਲੱਖ-ਲੱਖ ਵਧਾਈ

ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਸਾਲ 2025 ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਮੁਬਾਰਕ

ਜਿਥੈ ਜਾਇ ਬਹੈ ਮੇਰਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੋ ਥਾਨ ਸੁਹਾਵਾ ਰਾਮ ਰਾਜੇ॥

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜੇ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪਾਵਨ ਦਿਹਾੜੇ 'ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਪੁੱਜ ਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣ ਤੇ ਗੁਰੂਘਰ ਵਿਖੇ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਭਰ ਕੇ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਸਫਲਾ ਕਰਨ।

ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ ਅੱਤ ਵਰਤੇਗਾ

ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਦੇ ਦਾਸ: ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਰਾਉਨ ਪੁਆਇੰਟ
Sikh Religious Society of North West Indiana

10005 Colorado St, Crown Point, IN 46307, Ph: 219-793-9446

ਨਿਰਵਿਘਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ 26ਵੇਂ ਸਾਲ 'ਚ (ਪਹਿਲੀ ਜਨਵਰੀ 2000-2025)

ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਸਟਾਫ, ਕਾਲਮਨਵੀਸਾਂ ਅਤੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਲੋਂ ਕੁਲ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ

ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ

ਨਵਾਂ ਸਾਲ ਮੁਬਾਰਕ ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ ਹੋਵੇ ਨਵਾਂ ਸਾਲ ਮੁਬਾਰਕ

ਅਸੀਂ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਨਵਾਂ ਸਾਲ 2025 ਘੁੰਗ ਵੱਸਦੀ ਕਾਇਨਾਤ ਲਈ ਖੁਸ਼ੀਆਂ-ਖੇਡੇ ਤੇ ਸੁੱਭ ਸੰਦੇਸ਼ ਲੈ ਕੇ ਆਵੇ!!! ਇਸ ਸਾਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਹਰ ਚੁਣੌਤੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਿੰਮਤ, ਉਮੀਦ ਅਤੇ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ, ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ, ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ, ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ, ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ, ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ, ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰੜ, ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ, ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ

ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੁੰਨੜ, ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਘੁੰਨ, ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ, ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ (ਅਮਰ ਕਾਰਪੋਟ), ਜਸਕਰਨ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ, ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ, ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ, ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੌੜਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ

ਜਸਵੀਰ ਕੌਰ ਢਿਲੋਂ, ਡਾ. ਇਨਕਲਾਬੀ ਥਾਂਦੀ, ਡਾ. ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ ਸੰਧੂ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ (ਨਿੱਕੀ) ਸੇਖੋਂ, ਹਰਵਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਲੈਲ, ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ, ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ, ਸੁਖਮੇਲ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ, ਸ. ਹੈਪੀ ਸਿੰਘ ਹੀਰ, ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ, ਜੱਸੀ ਗਿੱਲ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Ph: 847-359-0746

ਬੇਲਾਗ, ਬੇਬਾਕ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਮੁੱਦਈ

Published simultaneously from Chicago, California & New York.

e-mail: punjabtimes1@gmail.com, website: www.punjabtimesusa.com